

Processen mot POUM

Artiklar ur *Folkets Dagblad* (FD) och *Arbetaren*

Innehåll

Inledning.....	1
Att läsa mera.....	3
Arbetaren 2.9 -37: Fräck bluff i processen mot POUM.....	4
Arbetaren 7.9 -37: Massprotester mot POUM-processen.....	5
Arbetaren 14.9 -37: Ny mordplan mot POUM:s ledare.....	5
Arbetaren 15.9 -37: Den spanska justitieskandalen.....	6
Arbetaren 17.9 -37: ”POUM-försvarets sammanbrott”.....	7
Arbetaren 20.9 -37: Ha stalinisterna mördat Nin?.....	9
FD 12.10 -38: Processen mot POUM har börjat.....	12
Arbetaren 12.10 -38: POUM-processen inledd.....	13
FD 15.10 -38: Processen mot POUM.....	13
FD 17.10 -38: POUM-ledarna arkebuserade?.....	14
FD 19.10 -38: Stalinisterna hoppas få stilla sin blodtörst.....	15
FD 20.10 -38: Stalinistiskt bevis på förräderi.....	17
Arbetaren 20.10 -38: POUM-processen i Barcelona.....	17
FD 21.10 -38: Spaniens folk får ingenting veta om POUM-processen.....	19
FD 22.10 -38: POUM-fångarna berövade allt rättsligt skydd.....	21
FD 24.10 -38: Sensation vid POUM-rättegången.....	24
Arbetaren 24.10 -38: Katia Landau: Stalinistiska mördare.....	27
FD 25.10 -38: ”Gestapos agenter” var internationellt kända socialister.....	28
FD 26.10 -38: Den stalinistiske åklagaren tordes ej kräva dödsstraff.....	31
FD 31.10 -38: POUM:s ledare fritogs från anklagelsen för fascistförbindelser.....	33
Arbetaren 31.10 -38: Dom i POUM-målet (ledare).....	35
FD 1.11 -38: POUM-utslaget ett braknederlag för kommunisterna.....	36
FD 2.11 -38: Utslaget i POUM-målet.....	38
Arbetaren 2.11 -38: Barcelonaprocessen sprider mera ljus över majkuppen.....	39
Arbetaren 3.11 -38: Försvaret smulade sönder ”bevisen” mot POUM.....	43
FD 4.11 -38: POUM-ledarnas oskuld blev klart bevisad.....	45
Arbetaren 5.11 -37: Ny Dag saluför nya lögnar i POUM-affären.....	47
Arbetaren 7.11 -38: Don Quijote o. Sancho Pancho.....	49
FD 8.11 -38: POUM:s ledare var ”uppriktiga antifascister”.....	50
Arbetaren 9.11 -38: Spridda nyheter från Spanien.....	51
Arbetaren 12.01-39: Emma Goldman om POUM-processen.....	52
Arbetaren 4.3-39: Bolsjevikisk smutskastning.....	54
Efterskrift.....	55
Några ytterligare detaljer.....	55
POUM-processen i backspegeln.....	56

Inledning

I mitten av juni 1937, en dryg månad efter de s k majdagarna i Barcelona, olagligförklarades det antistalinistiska arbetarpartiet POUM, och alla i dess högsta ledning som man lyckades få tag på arresterades, bland dem partiets mest kände ledare Andrés Nin, som dock bortfördes separat (och som det sedan skulle visa sig torterades och mördades).¹

Drivande i hela denna utveckling var de stalinistiska kommunisterna, de inhemska kommunisterna, uppbackade av ett stort antal Komintern-agenter (som i praktiken styrde partiet). Dessutom opererade många sovjetiska NKVD-agenter i Spanien. Målsättningen var att göra sig av med en irriterande konkurrent som motsatte sig och kritiserade den av stalinisterna förda politiken både i Spanien och internationellt (POUM kritiserade även Sovjetunionen och de utrensningar som där förekom vid denna tid).

Bakgrunden till denna utveckling och förföljelsen mot POUM under juni-juli 1937 dokumenteras i en annan artikelsamling, [Socialistiska Partiet och POUM](#), som även innehåller litteraturlästips (många av dem i form av länkar till texter som finns på Internet), varför vi här avstår från att närmare gå in på dessa frågor.

Föreliggande artikelsamling inleds med ett antal artiklar från den syndikalistiska dagstidningen *Arbetaren*. Dessa artiklar är från september 1937, då anklagelserna mot POUM började ta form och man förväntade sig att det snart skulle bli en rättegång mot POUM-ledarna. Det visade sig dock att bevismaterialet som skulle belägga att POUM samarbetade med Franco, sysslade med spioneri osv, var ytterst suspekt, vilket allt fler inom och utanför Spanien fick klart för sig. Detta, som artiklarna från *Arbetaren* till stor del handlar om, gjorde det politiskt omöjligt att hålla rättegången redan under denna höst.

Från rättegången hösten 1938. Personen med slips längst till höger är POUM-ledaren Gorkin

Processen började först ett drygt år senare, i Barcelona den 11 oktober 1938. Från den av stalinisterna dominerade åklagarsidan var målsättningen att få POUM:s ledning fälld för samarbete med Franco, spioneri, sabotage och liknande, men rättegången fick inte det förlopp som dess tillskyndare hade hoppats – det var trots allt inte samma sak att driva en skådeprocess i Barcelona som i Moskva. Åklagaren och hans vittnen råkade ut för bakslag efter bakslag, vilket utanför rättsalen dock blev uppenbart först efter en viss fördröjning, eftersom insynen i rättegången från början var mycket knapphändig.

¹ Om detta se artikeln [Mordet på Andreu Nin – hur gick det till?](#)

Att via tidningsartiklar dag för dag följa hur rättegången utvecklade sig och reaktionerna i och utanför Spanien är mycket givande och ger en mycket levande bild av den förvirring och bestörtning som många upplevde särskilt till en början, liksom hur det hela efter hand klarnar och blir begripligt. Därför har vi tagit med de flesta av de artiklar som publicerades i Socialistiska Partiets (SP) dagstidning *Folkets Dagblad*² och syndikalisternas dito *Arbetaren* från mitten av oktober 1938, då rättegången inleddes, till ungefär 10 dagar efter den avslutats (artikelsamlingen avrundas med 2 artiklar ur *Arbetaren* från början av 1939, som ytterligare kommenterar några händelser med anknytning till rättegången).

Artiklarna från *Folkets Dagblad* (FD) är särskilt intressanta, eftersom POUM var SP:s ”broderparti”. FD följer rättegången regelbundet från första dagen, även om det från början kommer väldigt litet information från rättegångsförhandlingarna: Trots att det trumpetats ut att rättegången skulle vara offentlig, släpptes inte journalister in och det utfärdades heller inte några pressmeddelanden.³ Därför innehåller FD-artiklarna till en början en hel del vilda gissningar och spekulationer om vad som egentligen sker bakom de stängda dörrarna. Tidningen kommenterar även de referat som publicerats i den stalinistiska pressen, som till en början är bättre ”informerad” (eller åtminstone låtsas vara detta) än annan press. Det är tydligt att FD väntar sig det värsta – man befärar att stalinisterna har fullständig kontroll över rättegången. Efter ett tag kommer dock utförligare och mer sakliga informationer och man lugnar ner sig – det blir allt uppenbarare att rättegången inte utvecklas som stalinisterna vill och att försöken att få POUM-ledarna dömda som spioner och liknande inte kommer att lyckas.

Arbetaren är betydligt försiktigare. Efter att samma dag som *Folkets Dagblad*, den 12 oktober, med en kort notis (baserad på samma pressmeddelande som *Folkets Dagblad*) ha meddelat att rättegången börjat, så publicerar denna tidning, under själva processen, enbart en längre kommentar (med en läsvärd redogörelse för majhändelserna 1937 i Barcelona), samt en artikel om den försvunne revolutionären Kurt Landau. När rättegången avslutats följer dock flera längre kommentarer och analyser.⁴ *Folkets Dagblad* utnyttjar därefter i sin tur flitigt material från *Arbetaren*, som efter rättegångens slut är välinformerad tack vare sina kontakter med CNT i Spanien.⁵

Sammantaget så kompletterar artiklarna i de två dagstidningarna varandra och belyser POUM-rättegången på ett bra och mångfacetterat sätt.

Du som i första hand är intresserad av detaljer om rättegången – vittnesmål osv – kan hoppa över de artiklar som publicerades under själva rättegången, eftersom de ofta bygger på otillräckliga informationer (de är i första hand intressanta för att de visar vilka stämningar som rådde och hur dålig rapporteringen var från början). Efter rättegången blir mycket mer uppgifter tillgängliga och artiklarna innehåller därefter också betydligt mer substans. Exempelvis gör *Arbetaren* den 2 och 3 november en utmärkt redovisning av vittnesförhören och ”bevisen” under rättegången.

² Från FD 24.10 -38 har vi utelämnat en artikel om den mördade Kurt Landau, eftersom *Arbetaren* tar upp samma fråga (och den av Landaus hustru skrivna artikeln ingår).

³ Däremot fanns det bland åhörarna personer med stor personlig integritet, bl a den mycket kände anarkisten Emma Goldmann (en artikel av henne från början av 1939 ingår i artikelsamlingen).

⁴ Den 25 oktober, 3 dagar efter rättegången avslutats, lättade man på censuren och det blev tillåtet att i Spanien kommentera rättegången.

⁵ Man bör samtidigt vara medveten om att vi har att göra med journalistik producerad under händelserna, inte en vetenskaplig analys i efterhand, vilket förklarar att det finns en del felaktigheter i artiklarna, särskilt i de som skrevs under själva rättegången, då mycket litet information sipprade ut genom de stängda dörrarna. Det blev bättre sedan, men även i de senare artiklarna hittar man småfel, som beror på missuppfattningar och ofullständig information. I stort fås dock en initierad och sanningsenlig bild av skeendet.

Anmärkning: Artiklarna återges utan förändringar, förutom att stavningen av en hel del spanska namn rättats. Dessutom har jag tillagt noter för att ytterligare belysa, förklara, göra tillrättslägganden eller kommentera olika aspekter.

Artikelsamlingen avslutas med en efterskrift. Där ges först några kompletterande uppgifter om vad som hände efter rättegången. Sedan återges vad ett par kända historiker har att säga om rättegången. Allra sist får ett par kända kommunister från den tiden (en spanjor och en svensk) komma till tals.

Anmärkning: Både *Arbetaren* och i synnerhet *Folkets Dagblad* kommenterar flitigt det som skrivs om rättegången i det svenska kommunistpartiets dagstidning *Ny Dag*. De artiklarna finns också på marxistarkivet: [Processen mot POUM - Artiklar ur Ny Dag](#).

Att läsa mera

Allmänt om Spanska inbördeskriget

A Hagström: [Om spanska inbördeskriget](#) (artikel)

Fernando Claudín: [Den olägliga revolutionen \(Spanien 1936-1939\)](#) (artikel)

Pierre Broué, [Den spanska revolutionen \(1931-1939\)](#) (bok)

Felix Morrow: [Spanien 1931-1937](#) (bok)

Förföljelsen av POUM

M Fahlgren: [Mordet på Andreu Nin – hur gick det till?](#) – innehåller ett längre utdrag (om repressionen mot POUM) ur brittiske historikern Hugh Thomas bok *Spanska Inbördeskriget*

B Bolloten: [Repressionen mot anarkister och POUM under spanska inbördeskriget](#) – två kapitel (i svensk översättning) ur historikern Burnett Bollotens omfattande arbete om spanska inbördeskriget, *The Spanish Civil War – Revolution and Counterrevolution*.

SP om Spanska inbördeskriget

[Socialistisk Tidskrift om spanska inbördeskriget](#) (artiklar 1936-39)

Ture Nerman: [Spansk resa våren 1937](#) – en artikelserie från *Folkets Dagblad*.

[Socialistiska Partiet och POUM](#) – artiklar ur *Folkets Dagblad* (behandlar händelserna fram till sommaren 1937, då POUM förbjöds)

Se även Lars Gogmans artikel [Hyckleri och rättfärdighet](#) som bl a tar upp hur spanienkämpar som tillhörde SP eller dess ungdomsförbund behandlades av stalinisterna.

Dokumentation om rättegången

Den bästa dokumentationen av rättegången (på spanska) är *El Proceso del POUM*.

Documentos judiciales y policiales, Lerna, Barcelona, 1989. Boken, som är på närmare 600 sidor, innehåller polisrapporter m m, liksom deklARATIONER, vittnesmål och vittnesförhör från rättegången. En guldgruva för den som vill tränga in i POUM-processen i detalj.

Även Julián Gorkins *El Proceso de Moscú en Barcelona*, 1974, innehåller en hel del relevant information om rättegången, särskilt i bokens kapitel 5, som handlar om själva processen.

Martin Fahlgren (25 september 2008, reviderat och kompletterat 19 november 2009)

Arbetaren 2.9 -37: Fräck bluff i processen mot POUM.

Förfalskat "bevismaterial" – Trotskijs son figurerar.

BARCELONA, aug. (Arb.)

De på stalinisternas angivelser häktade ledarna för marxistiska enhetspartiet ha tagit del av hetsskriverierna i bolsjevikpressen och påvisat att alla där utkolporterade historier äro fullständigt uppiktade. Belysande för de grova förfalskningar stalinisterna använda sig av för att komma åt den kommunistiska oppositionen, är den historia de nu satt i cirkulation. Det rör sig om samma episod, som begagnades i Sinovjevprocessen i Moskva och användes mot en av de där anklagade kommunistpamparna!

Episoden som åsyftas var bolsjevikåklagarens på tjekaspionage baserade uppgift att en av de anklagade ryssarna sammanträffat med Leon Trotskijs son, Sedoff, på Hotell Bristol i Köpenhamn, vid en tidpunkt då ifrågavarande hotell i flera år varit stängt. Sedoff hade ej besökt Köpenhamn och lika litet kunnat hålla några hemliga överläggningar med oppositionella kommunistpampar därstädes. I sin oblyga uppfinningsförmåga har nu den spanska stalinistpressen stuvat om samma historia och framlägger den nu i den formen, att ifrågavarande visit av Sedoff egentligen ägde rum i Barcelona och att i mötet deltog bl a. Gorkin och Nin! Men man har så illa gjort om historien, att det genast framgår vilken gammal lögn det är som tjänat till mönster.

Med anledning av dessa grova svindeluppgifter i Moskvaorganen har POUM-partiets fängslade utlandssekreterare, La Batallas redaktör, Julian Gomez Gorkin, genom telegrambyrå Cosmos utfärdat en dementi vari han klarlägger hur hans och Nins föregivna möte med Sedoff endast är ett uppkok på den gamla Köpenhamnlöggen från Moskvaprocessen varjämte färs-kats andra förlegade lögnhistorier i fascistpressen avseende Leon Trotskijs påstådda vistelse i Spanien 1936. Gorkin erinrar om att varken Trotskij eller dennes son besökt Barcelona och att den sistnämnde ej heller vistats i Köpenhamn, ehuru han påstods för ett par år sedan ha hållit "överläggningar" på det långt tidigare upphörda hotellet.

Man får av denna befängda lögnhistoria en klar uppfattning av hur anklagelsematerialet mot POUM-ledarna är beskaffat. Det meddelas också att republikens fiskal, Eduardo Ortega y Gasset vid överläggningen med understatssekreteraren Anso i justitieministeriet satt ifråga sitt tillbakaträdande från ämbetet för att slippa bli komprometterad. Anso har för en tid sedan uteslutits ur republikanska vänsterpartiet med anledning av den bedrövliga roll han åtagit sig i den spanska "Moskva-processen".

Efter mordet på Andrés Nin har de fängslade POUM-medlemmarnas behandling avsevärt förändrats och kommunisterna tillåts ej delta i bevakningen emedan man vill förebygga nya mord.

Engelska parlamentsledamoten James Maxton, som i dagarna vistats i Valencia som ombud för brittiska oavhängiga arbetarpartiet (ILP) och medverkat vid ordnandet av de häktade POUM-ledarnas försvar, framhåller att deras behandling nu kan anses vara ganska tillfredsställande och att de garanterats full frihet att främja sin ställning i rättsligt avseende. Maxton, som nu återvänt till England, framhöll före avresan, att han hade förtroende för myndigheternas avsikter att ej låta ovidkommande och främmande politiska intressen påverka förhandlingarna. Huruvida han har rätt i sina optimistiska intryck och uttalanden, återstår att se.

Arbetaren 7.9 -37: Massprotester mot POUM-processen

Valenciaregeringen i bryderi. — ”Rättegången” uppskjutes?

VALENCIA; sept.(Arb.)

Den republikanska regeringen i Valencia har mottagit massor av protester från arbetaroppositionen i hela världen med anledning av den utlovade processen mot POUM-ledarna.

Anledningen till processens dröjsmål meddelas ej, men man antager att det s. k. bevismaterialet i sin tidigare form, ej motsvaras av lagens fordringar.

Bland utländska organisationer som enligt meddelanden i pressen framställt protester hos Valenciaregeringen märkas följande: svenska och tyska socialistiska partierna, italienska och holländska socialistpartierna, polska socialistiska ungdomsförbundet, rumänska socialistiska enhetspartiet, oavhängiga engelska arbetarpartiet ILP. Dessutom protesterar en mängd motsvarande organisationer i Syd- och Nordamerika. Protesterna från inhemska spanska organisationer avse bl. a. lokalavdelningar tillhörande soc. demokratiska partiet, intellektuella antifascistiska sammanslutningar samt republikanska borgerliga partiavdelningar. En mängd internationellt kända utländska intellektuella ha även protesterat i Valencia.

Kommunistpressens hetsartiklar censureras visserligen, men ej regelbundet. I denna press har stämplats som ”Hitlers och Mussolinis agenter” eller ”Gestapospioner” bl. a. följande bekanta socialister: Fenner Brockway, Robert Louzon, Charles Wolf, Waldo Frank, den berömda amerikanske författaren, samt Robert Bills, Abramovich, m. fl. Kommunistpressens utfall påverkar proletariet i helt annat syfte än som eftersträvas och det antages att dröjsmålet med rättegången även beror av den hållning spanska arbetarklassen intager till det bolsjevikiska fraktionskriget. Det uppges att Valenciaregeringen mottagit framställningar från II:a internationalen och andra organisationer med påpekandet av det otillfredsställande intryck en spansk ”Moskvaprocess” måste göra på hela världens arbetarklass medan det spanska proletariet utan hänsyn till politisk gruppering kämpar på liv och död mot den internationella fascismen.

Arbetaren 14.9 -37: Ny mordplan mot POUM:s ledare.

Stalinisternas första försök till justitiemord på POUM:s ledare synes, om man bortser från det sannolika lönnmordet på Nin, definitivt misslyckats. Valenciaregeringen själv förklarar sig, trots de ”dokument” stalinistpressen presterat, inte längre tro att POUM-ledarna gjort sig skyldiga till förräderi. Detta framgår bl. a. av de samtal som en ny socialistisk delegation till Spanien haft med de ledande i Valencia. T. o. m. justitieministern förklarar uttryckligt att han ej tror på anklagelserna för spioneri. Enligt Folkets Dagblad skulle Irujo bl. a. yttrat:

”att om vissa medlemmar av POUM överbevisades om spioneri, så skulle de dömas i de båda processerna (för spioneri och vållande av majrevolten), men att de båda processerna skulle hållas åtskilda.” Han tillade att det för övrigt icke finns något bevis för spioneri mot någon av POUM:s ledare, och särskilt vore Nin-dokumentet utan värde.

Då en medlem av delegationen frågade om det blir möjligt för utländska observatörer att närvara vid processen, bekräftade ministern med skärpa att processen skall vara offentlig, eftersom det alls icke rör sig om spioneri. Delegationsmedlemmen framhöll emellertid att exempelvis Nin-dokumentet trots allt skulle kunna vidhållas. Ministern svarade energiskt att den frågan icke kan framställas, att processen kommer att gälla majhändelserna och hållas offentligt samt att, fastän det endast återstår att låta rättsvisan ha sin gång utan att intervensera, man mycket väl kan tänka att alla

handlingar gått genom hans händer och att han icke försummat att taga kännedom om dem. Han underströk själv att han redan haft tillfälle att försäkra minst tio gånger under denna intervju, att det icke längre är fråga om att anklaga någon av POUM:s ledare för spioneri. ”POUM får”, sade han, ”svara för sin revolutionära gest mot republiken”.

Även Valenciaregeringens verkliga chef, Prieto, företrädde samma uppfattning.

”Prieto sade att han icke trodde att POUM:s ledare var spioner. Han fördömde händelserna i Barcelona, vilka han sade var organiserade av POUM, och sade att detta framgick av artiklar i La Batalla. ”Regeringen”, sade han, ”bör försvara sig mot dem som vill 'revolutionen till varje pris', då ögonblicket därför icke är kommet i Spanien”. Han sade att det minimiprogram som regeringen föresatt sig att genomföra är att vinna kriget och att man måste göra slut på de alltför inskränkta ideologipartierna. Han tillade: ”sådana som POUM, CNT och till och med kommunisterna”.

I det ministern lämnade de allmänna idéerna, sade han att ”det viktigaste är att POUM-ledarnas häktning icke beslutats av regeringen”, att polisen egenmäktigt företagit dessa häktningar; ministern trodde emellertid icke att man bör anklaga Ortega y Gasset, som då var chef för polisen, och erinrade i detta sammanhang om att Ortega y Gasset vid tiden för Roviras olagliga häktning svarat att han icke visste något om att POUM:s militära chef blivit fängslad. De ansvariga, sade han, finns bland de kretsar vari polischefen umgås, där kommunistiska element nästlat sig in ”med sina vanliga metoder”. Och han tillade att Ortega y Gasset blivit omplacerad just för sin vägran att frige Nin.”

Detta uppenbara och förnedrande fiasko tycks inte ha avskräckt de stalinistiska organisationerna av justitiemord. Delegationen hade av vederbörande fått löfte om slutligt besked om hur anklagelsen mot POUM-ledarna skulle te sig.

”Den fick i själva verket i det ögonblick den skulle lämna Valencia ett meddelande om rannsaksdomarens rapport: bland andra mer eller mindre diskutabla klagomål märktes i främsta rummet det att ”de träffat överenskommelse med utlänningar tillhörande den tyska Gestapo, vilka hittills icke presenterats”; att de i maj månad i Barcelona i syfte att bereda svårigheter för regeringen begått fientliga handlingar mot denna, av hemlig karaktär, liksom också igångsatt en resning av militär natur.”

Det syntes sålunda som om POUM-ledarna vore anklagade för spioneri, trots de mest kategoriska försäkringar av ministrarna. Man frågar sig: har ministrarna medvetet bedragit delegationen eller har de själva farts bakom ljuset av en justis som är invecklad i polisintriger? Delegationen kan endast säga, att justitieministern föreföll tala i god tro.

Man måste för övrigt anmärka, att det är mycket sannolikt, att anklagelsen för spioneri är mycket olik den som den första delegationen erfarit. POUM-ledarnas delaktighet i Madrid var alltför tydligt baserad på indicier som förfalskats av polisen; för att kunna vidhållas. Det är nu fråga om en ny, rent katalansk spioneriaffär. Att det rör sig om en skändlig polisintrig, därpå kan man icke tvivla, och om denna intrig hoppas delegationen snart bli i stånd att framlägga klara bevis.”

Vaksamhet är tydligen alltjämt nödvändig.

Arbetaren 15.9 -37: Den spanska justitieskandalen.

Vad engelska delegationen fann vid sina POUM-studier.

VALENCIA, sept. (Arb.)

Den stalinistiska press- och panikpropagandan i ”trotskist”-skräck är en ytterst isolerad företeelse i Spanien, konstaterar S. P. Foucaud, medlem av den ”Delegación internacional” som besökt Valencia för att studera POUM-affären. Detta bör man lägga på minnet som av t. ex. ”svensk” bolsjevikpress måhända får uppfattningen att aktionen mot Partido Obrero de

Unificación Marxista skulle kunna vara något utöver ett stalinistiskt reklamnummer, tillkommet för att oskadliggöra ett besvärligt rivaliserande parti.

Men låt M. Foucaud själv tala! Han har riktat en redogörelse för sina iakttagelser till den spanska arbetarpressen, vilken också med undantag för Moskvaorganen infört densamma. Det var ingenting oväntat. M. Foucaud framhåller att alla republikanska tidningar med undantag för stalinisternas publicerat alla meddelanden som internationella delegationen lämnat. Nu framhåller han vidare, att det egentligen endast varit två stalinist-blad, ”Frente Rojo” och ”Verdad”, som uppträtt direkt fientligt mot delegationen men att bladen i fråga fått sitt angiveri och sin hets nonchalerade av myndigheterna.

I Foucauds kommuniké anföres, att de enda spanska republikanska tidningar som beskyllt POUM för spioneri, förräderi och förbindelser med Franco äro Partido Comunistas pressorgan!

Inga andra tidningar, inga andra partier och organisationer ha med ett enda ord instämt i det stalinistiska skallet, konstaterar Foucaud. Partido Comunista och dess katalanska filial PSUC svara ensamt för ”anklagelserna”. Den övriga republikanska pressen har antingen negligerat de spanska kommunistlögnerna eller direkt tillbakavisat dem genom att i belysa deras grovt propagandistiska och politiskt spekulativa innebörd. Om stalinisterna väntat att deras beskäftiga bluffmakeri skulle allmänt accepteras som bevis för Partido Comunistas ”vaksamhet” och ”lojala” nit; ha de bedragit sig. Den tragikomiska affären har lagts upp så att ingen tvivlar på att den även anrättats för utländskt behov och speciellt då för att bortförklara det allmänt utbredda förakt som råder bland de revolutionära spanska arbetarna mot stalinisternas kontra-revolutionära verksamhet.

Större delen av den republikanska pressen i Spanien har visat motvilja mot och fördömt det stalinistiska sabotaget mot det kämpande antifascistiska folket, noterar Foucaud, och han finner att ”pseudo-förrädarna” behandlas och omtalas med aktning och respekt av alla antifascistiska tidningar — utom stalinisternas.

Delegationen har, tillägger Foucaud, bemötts med största välvilja och förbindlighet av alla republikanska myndigheter som besvärats med frågor och framställningar i POUM-saken. Inte vid ett enda tillfälle ha ministrar, ämbetsmän och ledande personligheter, med en min eller med ett ord antytt misstro mot de häktade, som tvärtom fått sin personliga heder och sina svårigheter bedömda objektivt och förstående. Om de eventuella domarna lägga i dagen samma hållning som de myndigheter och ledande personer delegationen uppvaktat, vore säkerligen ingen fara för de häktade, anser Foucaud. Han beklagar vidare, att tillämpandet av ryska metoder mot spanska antifascister kunnat vara möjligt genom att den republikanska regimen kommit i en viss tacksamhetsskuld till den sovjetryska. Ett i övrigt gott förhållande har fått en fläck genom att ryska fraktionsstrider sammankopplats med den spanska republikens frihetskrig mot den internationella fascismen.

Arbetaren 17.9 -37: ”POUM-försvarets sammanbrott”.

Hr Gustav Johansson i Ny Dag hyser fast tillit till den fräcka lögnens effektivitet. Utnyttjande sin egen absoluta samvetslöshet, folks glömska och de stalinistiska partivännernas lättrogenhet söker han trola bort det faktum, att hans försvar för Kominternterrorn i Spanien upprepade gånger vederlagts med dokumentariska bevis. I senaste numret av Ny Dag går han t. o. m. så långt i oförvägenhet att han publicerar en ledare betitlad ”POUM-försvarets sammanbrott”. Det är verkligen till att utmana ödet.

Artikeln skall delvis vara en polemik mot *Arbetaren*. Trots detta vore det totalt meningslöst att i detalj notera hr Johanssons vridningar, hans få halvsanningar och talrika hundra procentiga lögner. En nykter rekapitulering av fakta är bästa vederläggningen.

Vari har *Arbetarens* "försvar för POUM" och angrepp på stalinisttjekan bestått? Jo, vi ha för det första påstått att stalinistpolisen använt sig av förfälskade dokument mot POUM-ledarna och för det andra att samma polis kidnappat och med all sannolikhet lönnmördat den häktade POUM-ledaren Nin. För båda våra påståenden ha vi lämnat de mest hållbara skäl

I slutet av juni i år publicerade den regeringsofficiösa "Internationell Information" och "Ny Dag" ett dokument, som skulle ha beslagtagits hos fascister i Madrid. Enligt detta hade POUM-ledaren Nin tillhört Francos spioneritjänst och stått i direkt radioförbindelse med fascistchefen. På grund av dokumentets formulering, vår kännedom om Nins föregående och den påfallande likheten med de ryska tjekametoderna misstänkte vi ögonblickligen ett falsarium. Alla ytterligare upplysningar ha varit ägnade att förvandla våra misstankar till visshet. Vår spanska broderorganisation CNT, som aldrig ett ögonblick skulle skydda fascistverktyg, trädde beslutsamt fram till Nins försvar. Men även yttranden från autentiskt folkfrontshåll, från POUM:s bittraste politiska motståndare, bekräftade vår uppfattning. Strax efter det att "dokument N" offentliggjorts besökte Sverges socialdemokratiska ungdoms-förbunds ordf. Torsten Nilsson Spanien. Han trädde där i kontakt med de ledande regerings- och folkfrontskretsarna. Vid återkomsten till Sverige publicerade han en intervju för den socialdemokratiska pressen; i vilken det ordagrant hette:

"Det är konstaterat, att inom POUM funnits fascistiska celler, som medvetet arbetat Francosidan i händerna. Vissa personer i POUM:s centrala ledning sitta häktade som misstänkta, men beträffande dessa har man ej funnit bevis för att de verkligen stått i förrädisk förbindelse med republikens fiender."

Detta uttalande visar ju att man inom spanska regeringskretsar inte tillmätte "dokument N" något värde som bevismaterial mot POUM:s ledare, att man betraktade det som ett falsarium. Genom de samtal som den senaste socialistiska undersökningskommissionen, bestående av ILP:s ordf. Maxton och tre framskjutna medlemmar av de franska folkfrontspartierna, haft med spetsarna i Valencia har den saken slutgiltigt bekräftats. Ingen trodde på spioneri-anklagelserna mot POUM-ledarna. Justitieministern Irujo förklarade efter en redogörelse för hela affären "att det för övrigt inte finns något bevis för spioneri mot någon av POUM:s ledare och särskilt vore Nin-dokumentet utan värde." Samma uppfattning hade också krigsminister Prieto. Undersökningskommissionens rapport på den punkten lyder: "Prieto sade att han icke trodde att POUM:s ledare voro spioner." Detta kategoriska utdömande av "dokument N" göres av män, som i övrigt på alla sätt söka svartmåla POUM och dess politik. Att hr Johansson detta till trots kan tala om "POUM-försvarets sammanbrott" visar att han är blygsam — ibland.

Detta om "dokument N" och spionerianklagelserna. Sammanbrottet är lika egenartat, när det gäller Nins mystiska försvinnande. Vår uppfattning att han bortrövats och sannolikt mördats av stalinistpolisen stöder sig nämligen i främsta rumme på Valenciaregeringens och kommunisternas egna ofullständiga, orimliga och delvis motsägande uppgifter. Vi återge de viktigaste i kronologisk följd. Den 5 augusti sändes följande telegram från Valencia;

"Justitieministern meddelar att ledaren för POUM, Andres Nin, som sedan oroligheterna i Barcelona i maj suttit arresterad i Madrid, flytt från fängelset och att man trots efterspaningar icke lyckats återfinna honom."

Det mest anmärkningsvärda i telegrammet var vad som fattades. Man fick intet besked, om när och var rymningen skedde. Man tvingades också fråga sig, hur det kunde varit möjligt för Nin att i undkomma stalinistpolisen, vilken betraktade honom som sitt värdefullaste byte.

Frågorna, ställdes bl. a. av CNT-pressen till myndigheterna. Tystnaden bröts *först efter en månad* och då inte av de spanska myndigheterna utan av den *ryske* publicisten Michael Kolzov. I hans artikel som endast är en enda vidrig mordhets heter: det bl. a.:

Den huvudanklagade och mest komprometterade i det fascistiska spioneriet, Nin, har flytt från fängelset.

Han fördes bort av en grupp beväpnade spanska och tyska fascister, Gestapo-agenter, som hade trängt in i fängelset, där han för tillfället uppehöll sig under mycket svag bevakning. Bortförandet skedde utan något större besvär. Rövorna begingo en enda dumhet: i brådskan lämnade de dokument efter sig, som hjälpte polisen att få spår på dem. (Ny Dag den 10 sept.)

Denna senkomna version via Moskva förbättrar sannerligen inte tjekaadvokaternas sak. Den skiljer sig som synes väsentligt från den officiella, men tilläggen äro inte vidare lyckade. En grupp beväpnade Gestapo-agenter äro verksamma i det antifascistiska Spanien. De överfalla och tillintetgöra (hur?) vakten i ett fängelse, och bortföra en farlig statsfånge. Inte ett ljud höres om denna sensationella händelse förrän efter över en månad, trots upprepade förfrågningar, *och då få vi besked as en rysk partijournalist*. Ämnar hr Kolzov konkurrera med Münchhausen? Och ännu bättre. Dessa durkdrivna kuppmän medföra på sin farliga expedition komprometterande dokument, som de passa på att tappa i fängelset, tydligen för att stalinistpolisen utan besvär skulle kunna hitta dem. Varför inte lika gärna tro att månen är en grön ost, hr Johansson? Mindre märkligt, men inte mindre betecknande är att dessa på ett sensationellt sätt neddimpande dokument tydligen skola användas som avgörande anklagelsematerial mot de ännu levande POUM-ledarna. Händelsen ser ut som en tanke.

När man summerar ihop allt detta drivs man ovillkorligen till den slutsatsen att fallet Nin är sjukt. Endast stalinistpolisen, dess direkta medansvariga och de subsidierade Komintern-filialerna låtsas tro på de omöjliga efterhandskonstruktionerna. Alla andra äro övertygade om att Nin röjts ur vägen av stalinisterna. De hade ett mäktigt motiv för ett dylikt nidingsdåd. En levande Nin och "dokument N" kunde inte konfronteras inför en domstol utan att ett omfattande intrigspel tillintetgjordes. Nin måste försvinna och han försvann.

Därmed är det väsentliga som behövde sägas om Ny Dags artikel också sagt. Vi kunna emellertid inte underlåta att göra ett lite konstaterande vid sidan. I sin ledare erkänner hr Gustav Johansson att justitieminister Irujo visat "flathet mot förstuckna fascistelement och mot de förrädiska elementen i Santander". Han borde också tillagt att det var på stalinisternas tillskyndan som regeringen Caballero störtades och nationalisten Irujo fick ersätta anarkisten Garcia Oliver som justitieminister. Stalinisterna äro alltså direkt medansvariga för Irujos försyndelser.

Att polemiserat mot hr Gustav Johansson är som vi redan antytt tämligen meningslöst. Vi leverera argument och bevis, han svarar omväxlande med tystnad och skällsord. Däremot vore det av största värde om våra läsare gjorde de kommunistiska arbetarna uppmärksamma på det material *Arbetaren* publicerat. Visa regelbundet upp vad vår tidning skriver om kontrarevolutionen i Spanien. Låt de kommunistiska arbetarna jämföra våra fakta och hr Johanssons skrivelser. Sker det bara tillräckligt allmänt, omöjliggöres Komintern ledarnas oförsynta dimbildning.

Arbetaren 20.9 -37: Ha stalinisterna mördat Nin?

Beträffande affären Nin och dennes försvinnande blir det allt sannolikaste, att här föreligger ett överlagt mord och att detta mord utförts av ryska agenter antingen av spansk eller utländsk

extraktion.⁶ Det är ett allmänt känt förhållande, att kontrollen över polisväsendet i det republikanska Spanien i största utsträckning kommit i händerna på kommunistiska element, eller element som gå deras ärenden. Detta inflytande har icke förvärvats på grund av att kommunisterna skulle ha någon egentlig massbas i Spanien, men väl på grund av den omständigheten, att Ryssland har tillvällat sig en betydande kontroll över det politiska livet, därför att det republikanska Spanien i allra högsta grad är beroende av Rysslands leveranser av krigsmateriel. Det är detta förhållande som gör att även de revolutionära massorganisationerna foga sig i situationens tvång.

Beträffande Nin och i de häktade POUM-ledarna, så framgår av den rapport som den fransk-engelska delegationen från *Försvarskommittén för de revolutionära antifascisterna i Spanien* publicerat och dagtecknat Paris 31 aug.:

”att arresteringen av POUM s ledare icke beslutats av regeringen, utan att polisen företagit arresteringarna på eget bevåg” (yttrande av krigsminister Prieto).

Justitieministern, Irujo, beklagade sig över det kommunistiska partiets inflytande i polisen, att polisen opererade på egen hand; att *den verkliga kontrollen över polisen låg i händerna på utländska element*. Vilka slags utländska element det här kan vara frågan om är icke svårt att gissa. Det är ryska stalinister och andra utländska element i den stalinistiska tjekans sold. Betecknande är också, att Irujo hade tvenne alternativa gissningar beträffande Nins försvinnande: antingen bar Nin blivit bortförd av fascisterna *eller av Internationella brigaden* (d. v. s. kommunisterna). Allt fortfarande enligt den fransk-engelska rapporten.

Inrikesministern Zugazagoitia förklarade också, *att han trott att Nin blivit bortförd av kommunisterna*. Nu trodde han däremot, att bortförandet verkställdes av element som ville åstadkomma svårigheter för regeringen. Denna åsiktsförändring har antagligen blivit en politisk nödvändighet eftersom kommunisterna utgöra en del av regeringen Negrin. När delegationen frågade honom, om han trodde det vara en möjlighet, att Nin kunde ha blivit bortförd utan att det uppstått strider mellan Nins vaktare och dem som bortförde Nin, förlorade inrikesministern balansen varefter de delegerade bådo om ursäkt för att de vågat framställa en sådan närgående fråga. Man vidrörde här en öm punkt. Om Nin blivit enleverad av fascister, så är det alldeles uppenbar att det skulle ha uppstått strid mellan den kommunistiska polisen och fascisterna. Men någon strid har icke ägt rum, ty i så fall hade Nins försvinnande inte längre varit någon gåta.

En av de fängslade ledarna, Gorkin, hade delegationen tillfälle att samtala med i fängelset. Gorkin meddelade följande:

Nin blev arresterad den 16 juni efter middagen. Själv, arresterades han samma dag på kvällen. Den 18 juni fördes han samman med Andrade, Bonet, Escuder var i sin vagn med polisen till Valencia. Som en femte eskorterande kom en vagn med *fyra utländska poliser från GPU*. (Den franska texten gör det icke klart för oss om härmed menas fyra medlemmar av ryska GPU eller om man därmed menar en spansk motsvarighet.) Regeringen har näppeligen anställt utländska poliser, men väl den stalinistiskt kontrollerade polisen.

Den 23 juni blevo alla de här nämnda fyra ledarna frigivna från fängelset i Valencia. Ortega var chef för regeringspolisen i Valencia, och det var på hans order de frigåvos: *Väl utkomna ur fängelseporten övermannades de av den kommunistiska polisen och fördes till Madrid*. Kl. halv på morgonen den 24 blevo de kastade i en källare som tillhörde ”la brigada special”, en källare som var våt av fukt, utan ljus och utan luftväxling. I detta pinorum fingo de stanna fyra dagar och fyra nätter. Först efter 24 dagar blevo de underkastade det första och enda förhöret

⁶ Att Nin verkligen mördades är nu väl belagt, se artikeln [Mordet på Andreu Nin – hur gick det till?](#)

som hållits med dem så länge delegationen är i Spanien. De frågor som framställdes till Gorkin för besvarande äro karakteristiska:

1. Vilken är eder åsikt om Stalin?
2. Vilken är eder åsikt om Trotski?
3. Tror ni att Trotski är mer revolutionär eller mindre revolutionär än Stalin?
4. På vilket sätt tog ni del i majhändelserna?
5. Vilken ställning intar ni till Sovjetryssland!!
6. Vilken ställning intar ni till den nuvarande regeringen?
7. Har ni mera sympati för den föregående regeringen (d. v. s. regeringen Largo Caballero) än för den nuvarande?

Inga andra frågor ställdes än dessa. Med undantag för punkt 4, 6 och 7 ha frågorna kommunistiskt partipolitiskt intresse, men absolut ingenting att göra med anklagelserna mot POUM. De andra fyra frågorna ha däremot en stark släktskap med de frågor som framställdes av inkvisitionen och under medeltidens religionsförföljelser. Frågorna dokumentera emellertid, att det är stalinisterna som ligga bakom förföljelserna:

Understatssekreteraren Prat Garcia gav uttryck åt den möjlighet, att Nin ännu kunde vara i liv och *finnas på en legation*. Han sade icke *ryska* legationen, men det var tydligen vad han tänkte

Ännu en intressant detalj beträffande Nin.

Sedan den stalinistiska polisen och det kommunistiska partiet under en hel månad förhållit sig tyst och icke förmått lämna några som helst förklaringar be träffande Nins öde framträdde den ryske publicisten Kolzov (också här en ryss!) och förklarade att Nin bortförts av en trupp beväpnade spanska och tyska fascister (regeringen är emellertid ännu i dag fullkomligt ovetande om detta förhållande). Bortförandet hade försiggått utan svårigheter, förklarar Kolzov. Att man här har att göra med en direkt lögnhistoria tillverkad av kommunisterna för att slängas i arbetarna i utlandet framgår av det förhållandet, att regeringen icke alls kände till den av Kolzov diktade enleveringen. Den intressantaste detaljen i denna historia får inte glömmas. Den visar hur kommunisterna arbeta för att komma åt sina motståndare. Så här skriver Kolzov:

”Rövorna begingo en enda dumhet: i brådskan lämnade de dokument efter sig, som hjälpte polisen att få spår på dem.”

Det är riktigt, att man efter Nins ”försvinnande” fann; papper beträffande Gestapo i hans cell. Gorkin kände till denna historia. Och han hade blivit informerad om den i fängelset av generalkommissarien för polisen i Madrid, vilken tillfälligtvis var en socialdemokrat Vasquez. *Vasques hade i dessa dokument igenkänt papper, som tillhörde hans eget arkiv, och förmodade att kommunistiska polisen stulit dem där och placerat dem i Nins cell.*

Denna senaste provokation misslyckades således glades jämmerligen, men den visar med vilka kriminella gangstermetoder de kommunistiska intrigörerna arbeta.

Det blir mer och mer uppenbart, att kommunismen i Spanien och de utländska agenturer som understödde den, är en rent kriminell företeelse. Om icke arbetarrörelsen runt hela världen energiskt vänder sig mot de samvetslösa kommunistiska ledare, som ljuga för sina hederliga partivänner och andra arbetare, så tar den internationella arbetarrörelsen skada till sin själ.

FD 12.10 -38: Processen mot POUM har börjat

Den mördade Nin huvudanklagad!

Förfalskat dokument som bevismaterial.

BARCELONA, tisdag. (TT. fr. Havas.)

På tisdagen börjar i Barcelona rättegången mot det unifierade marxistpartiets (P. O. U. M.) ledare. De huvudanklagade är generalsekreteraren Andrés Nin och propagandasekreteraren Pascual. Förhandlingarna skall vara offentliga, och de anklagade kommer att dömas efter den gamla spanska strafflagen, som ger försvaret speciella förmåner. Anklagelsen gäller högförräderi och spionage efter händelserna i Barcelona i maj 1937 och stöder sig främst på ett dokument som funnits vid husundersökning hos ledaren för en fascistisk organisation i Madrid och vilket anses bevisa att det unifierade marxistpartiets medlemmar stått i förbindelse med insurgenterna.

Äntligen, nära 16 månader efter häktningen, sätter man alltså i gång processen. Ovanstående telegram är kuriöst i många avseenden, främst däri att Andres Nin nämnes som huvudanklagad – Nin, som kort efter häktningen bortrövades ur fängelset av stalinistiska agenter och mördades. Telegrammet nämner inte de anklagades antal, men enligt i Paris erhållet meddelande är det elva av POUM:s ledare som denna process gäller.

Det i telegrammet omnämnda dokumentet är tydligen det beryktade ”dokument N”, vilket kommunisterna strax efter häktningen ville påstå vara en av Nin avfattad och till den fascistiska ledningen riktad skrivelse. Så gott som omedelbart påvisades att denna skrivelse var en klumpig förfalskning, och flera regeringsledamöter har även förklarat att de inte tror på dess äkthet.⁷ Det var uppenbarligen detta som föranledde att processen, som ursprungligen var avsedd att hållas kort efter häktningen, måste uppskjutas. Den först uppsatta anklagelse-skriften måste även förkastas på grund av sin genomgående orimlighet.

Av telegrammet vill synas som om man nu huvudsakligen ville basera åtalet på majhändelserna i Barcelona förra året. Dessas upphov var som bekant en av den kommunistiske kommissarien Salas iscensatt provokation, och man ville sedan göra POUM:s ledare ansvariga för de strider, som denna resulterade i.

Man får hoppas att uppgiften att processen blir offentlig är riktig, ehuru det förefaller egendomligt att det officiella meddelandet om processen inte släppes ut förrän samma dag den börjar. Tydligen har avsikten varit att utlandet inte skulle få kännedom om processen förrän den började, varigenom det blir svårt att ordna så att utländska observatörer kan få närvara. Man vet också mycket litet om huruvida de anklagade har kunnat vidta behövliga arrangemang för sitt försvar. Deras förste advokat flydde för länge sedan ur Spanien av fruktan för stalinisternas repressalier. Inte heller vet man vad förfalskarna kan ha hunnit med att tillverka då de haft 16 månader på sig. Om stalinisterna ännu, liksom tills för kort tid sedan, har huvud-

⁷ Bland de som omedelbart avvisade detta ”dokument” som en uppenbar förfalskning kan nämnas katalanske presidenten Companys och centralregeringens justitieminister Irujo (från baskiska nationalistpartiet). Det fanns i själva verket ingen utom kommunisterna som ”trodde” på dokumentets äkthet. Jesús Hernández, den ene av de två kommunistiska ministrarna, hävdade senare att även kommunistpartiets ledning var rasande över den klumpiga förfalskningen, fast det sa de givetvis inte offentligt (se kapitel 4 i Hernández bok *Yo fui un ministro de Stalin*). De avsnitt i Hernández’ bok som handlar om repressionen mot POUM finns på Internet i engelsk översättning (se [Jesús Hernández - How the NKVD Framed the POUM](#)).

inflytandet över domstols- och polisväsendet, så har man ingen anledning att vara alltför optimistisk beträffande utgången.

I början av detta år beslöt regeringen vid ett tillfälle med alla röster mot två att POUM-fångarna skulle frigges, då intet anklagelsematerial av värde fanns mot dem. De två avslagsrösterna var kommunisternas, och dessa hotade att spränga den antifascistiska fronten om beslutet sattes i verkställighet. Med anledning härav beslöts att fångarna skulle kvarhållas i fängelset tills vidare. Vilka omständigheter, som har föranlett att man nu beslutat sig för process är det givetvis svårt att uttala sig om.

Arbetaren 12.10 -38: POUM-processen inledd

Rättegången blev offentlig

Det beryktade ”dokument N” figurerar som ”huvudbevis” mot de anklagade

BARCELONA, tisdag. (TT. fr. Havas.)

På tisdagen började i Barcelona rättegången mot POUM:s ledare. De huvudanklagade äro generalsekreteraren Andrés Nin och propagandasekreteraren Pascual. Förhandlingarna skola vara offentliga och de anklagade komma att dömas efter den gamla spanska strafflagen, som ger försvaret speciella förmåner. Anklagelsen gäller högförräderi och spionage efter händelserna i Barcelona i maj 1937 och stöder sig främst på ett dokument som funnits vid husundersökning hos ledarna för en fascistisk organisation i Madrid och vilket anses bevisa att POUM stått i förbindelse med insurgenterna.

Trots alla protester och välbefogade varningar har således den spanska regeringen inlett processen mot POUM:s ledning. Av det något egendomligt formulerade Havas-telegrammet (den mördade Nin placeras utan vidare bland de huvudanklagade) att döma, tycks emellertid stalinisttjekan inte kunnat genomdriva sitt huvudkrav – nämligen att de anklagade skulle rannsakas och dömas inför slutna dörrar. Vi hoppas nu att en redlig dom skall följa på det redliga rättegångsförfarandet. Under sådana förhållanden kan endast ett frikännande komma i fråga.

FD 15.10 -38: Processen mot POUM

I tisdags började processen mot de häktade POUM-ledarna, och det förkunnades samma dag från Barcelona att processen skulle bli offentlig. De anklagade har suttit häktade i 16 månader, de inspärrades under mycket sensationella omständigheter, och saken har väckt starkt uppseende i hela världen. Under sådana förhållanden är det egendomligt att inga meddelanden från processen, som redan har pågått i flera dagar, har kommit genom de vanliga nyhetsförmedlingarna. Det ser besynnerligt ut med ”offentligheten”.

Däremot är Ny Dag i stånd att lämna föregivna referat från processen. Det förefaller alltså som det skulle förhålla sig på det numera vanliga sättet – det är uteslutande kommunisterna som sköter om publiciteten, som kontrollerar nyhetsförmedlingen och endast släpper det som lämpar sig ur deras synpunkt genom censuren. Då har man också anledning att hysa misstankar rörande själva processen, och de försäkringar om opartiskhet och garantier för de anklagades försvarsmöjligheter, som omtalas i de kommunistcensurerade meddelandena, blir lika mycket värda som Mussolinis hedersord.

I Ny Dags ”referat” fäster man sig vid påståendet att den anklagade Gorkin inför domstolen skulle ha yttrat att Italien och Tyskland inte intervenerat i Spanien. Man behöver inte ha varit närvarande för att med absolut visshet kunna fastslå att Gorkin aldrig sagt någonting sådant.

Ty även om den perfida lögnen att POUM-ledarna stått i fascisternas tjänst inte varit en lögn, så är det självklart att Gorkin inte skulle vara idiot nog att bestrida det som fascisterna sedan lång tid tillbaka har medgett.

Men om det är sant att förhöret vid processen befattar sig med den italienska och tyska interventionen, då kastar detta ett intressant ljus över hela processförfarandet. Anklagelserna gäller spioneri och uppror. Vad har fascistmakternas intervention med processen att skaffa? POUM-ledarna anklagas väl inte också för denna? Att dylikt dras in stärker misstanken att processen regisseras och ledes av stalinistiska verktyg, för vilka det till varje pris gäller att smälla ihop en politisk motivering för det redan på förhand bestämda straffet, trots att verkliga bevis för brottsliga handlingar saknas.

Ny Dag talar om en mängd dokumentariska bevis. Vi tvivlar inte på att de finns. De stalinistiska förfalskarna har haft 16 månader på sig att tillverka dem.

FD 17.10 -38: POUM-ledarna arkebuserade?

Moskvauppgift att 23 medlemmar av POUM avrättats⁸

Har Negrín-regeringen tillåtit mord på oskyldiga?

Enligt ett Moskvaomeddelande till N.D.A. innehåller de ryska tidningarna ett telegram från Barcelona enligt vilket 23 medlemmar av POUM dömts till döden och arkebuserats. Inga namn nämndes, men det är uppenbarligen fråga om POUM:s exekutivkommitté, mot vilken process inleddes förra tisdagen, jämte några andra. Anklagelserna mot de avrättade gick enligt telegrammet ut på att de förberett en statskupp mot den republikanska regeringen samt gjort sig skyldiga till spioneri och stått i Francos och Tysklands sold.

Om meddelandet är riktigt, så har spanska regeringen gjort sig medansvarig i en fruktansvärd förbrytelse. Det är synnerligen anmärkningsvärt att inga officiella meddelanden utskickats om processens gång, ej heller om domen och arkebuseringen, trots att det vid processens början meddelades att denna skulle bli offentlig och fångarna beredas varje möjlighet att försvara sig. I 16 månader hölls fångarna inspärrade utan att någon hållbar anklagelse kunde formuleras mot den på vilken en rättegång kunde baseras, och i början på detta år beslöt regeringen mot endast de två kommunistledamöternas röster att de häktade skulle frigges, enär intet skäl fanns för att kvarhålla dem i fängelse. Endast därför att kommunisterna hotade med obstruktion mot krigföringen beslöt man slutligen att fångarna skulle kvarhållas tills vidare.

När processen äntligen sattes i gång fick man tydligen, om ovanstående meddelande är riktigt, mycket bråttom med att avliva fångarna, förmodligen enligt principen att döda människor talar inte. Den appellrätt, som i alla civiliserade länder beviljas dömda människors förnekades alltså. Precis som i Moskva.

Oro i London över hemlighetsmakeriet

Från London meddelas att man även där förvånas över att meddelandena från den pågående POUM-processen i Barcelona är så sparsamma, trots att det från början sades att den skulle bli offentlig.

⁸ På denna punkt (och även beträffande Andrade senare i artikeln) hade FD faktiskt (och lyckligtvis) fått felaktiga uppgifter. Förutom Nin, som hade mördats för över ett år sedan, och ett antal POUM-medlemmar och sympatisörer, främst från utlandet, som mördats utan rättegång, så var de fängslade POUM-ledarna vid liv. Det är dock intressant hur ryktena florerade så där i början av rättegången, då censuren förhindrade insyn.

Från processens öppnande meddelas att av de häktade även Andrade saknas, liksom den av kommunisterna mördade Andres Nin. Ännu för några veckor sedan befann sig Andrade i fängelset.

Det har blivit uppenbart att ingen sektion av arbetarrörelsen tror på anklagelserna utom kommunisterna – och det är tvivelaktigt att kommunisterna själva innerst inne tror på dem. Att inte de kommunistiska *ledarna* tror på dem är säkert. För dem är förföljelsen mot POUM endast medlet att – med vilka fascistiska metoder som helst – göra slut på en hatad motståndare.

Bland de organisationer – vid sidan av de revolutionära socialistpartierna – som gjort framställningar till Barcelonaregeringen till förmån för POUM är Andra Internationalen, brittiska Labour Party, de brittiska fackföreningarnas generalråd, USA:s socialdemokratiska parti och Belgiens socialdemokratiska parti.

I själva Spanien har en försvarskommitté organiserats med officiella representanter för CNT, FAI, katalanska vänstern och baskiska delegationen. Bland försvarsvittnena förekommer Irujo, som var justitieminister när fångarna häktades. Irujo förklarade för James Maxton och Fenner Brockway vid deras besök i Spanien att häktningarna företogs av kommunisternas hemliga polis utan hans vetskap.

FD 19.10 -38:

Stalinisterna hoppas få stilla sin blodtörst

Barcelonaprocessen en parodi i stalinistisk regi

Endast stalinistcensurerade meddelanden släppes ut.

Någon bekräftelse på Moskva-meddelandet att 23 medlemmar av POUM dömts till döden och arkebuserats har inte kommit, och det vill synas som om processen med POUM:s exekutivkommitté fortfarande pågår. Några officiella meddelanden om processens gång skickas inte ut, trots påståendena att den skulle vara offentlig, och ingen av de i Spanien representerade större utländska telegrambyråerna har meddelat ett enda ord därom sedan det första Havas-telegrammet om att processen skulle börja på tisdagen i förra veckan. De enda tidningar som erhåller några meddelanden om processen är kommunisttidningarna. Allt detta stärker misstanken att hela processen är ett grovt skoj efter ryskt mönster och i rysk regi.

I Spanien upprätthålles en sträng censur, vilken tydligen på sista tiden har skärpta, och det är bekant att det är stalinisterna som sköter om denna censur. Detta förklarar att självständiga korrespondenter, även om de får närvara vid processen, vilket inte är säkert, inte kan sända ut några meddelanden om vad som där försiggår. Det är ävenledes bekant att åklagaren och hans medhjälpare är stalinisternas verktyg. Hur det förhåller sig med domstolen är svårare att säga, men det skulle närmast överraska om inte stalinisterna under de 16 månader de haft på sig för att förbereda processen och tillrättalägga bevismaterialet också har ombesörjt att få lydiga hejdukar även som domare i målet.

I går kunde Ny Dag meddela ett ”referat” från processen på över två spalter, som på så gott som varje rad bar vittne om vilket skoj som är i görningen. Den stalinistiska åklagarens frågor och påståenden refererades utförligt, medan de anklagades svar återgavs i uppenbart förvrängd och vantolkad form. Där påstods att POUM:s centralkommitté beslöt att organisera ”upproret” i Barcelona i maj 1937, när hela världen vet att ”upproret” var en följd av ett kupp-försök av den kommunistiske kommissarien Salas. Där påstås att POUM:s ledare inför domstolen erkänt förbindelser med Gestapos och den italienska polisens agenter, något som den

naturligtvis aldrig erkänt därför att de aldrig haft några sådana förbindelser. Stalinisternas metoder framgår tydligt nog av Ny Dags ”referat”.

Däri sägs att den anklagade Andrade ”erkänner att han i Barcelona stått i förbindelse med talrika utlänningar”. Naturligtvis ”erkänner” han det, ty POUM stod i livlig förbindelse med ett stort antal utländska arbetarorganisationer och -partier. Men stalinistiska förfalskningsexperter vet hur de ska utnyttja ett sådant ”erkännande”. De bara tillägger att den stalinistiska åklagaren påstår att ”flera av dessa utlänningar” *senare* avslöjats som Gestapos och den italienska polisens agenter.

Vidare: Andrade, heter det, ”måste medge att han stått i förbindelse med Trotskijs f.d. sekreterare Kurt Landau...” Säkerligen behövdes det intet tvång för att förmå Andrade att ”medge” detta, ty det var intet brott att känna Kurt Landau även om denne tidigare hade varit sekreterare åt Trotskij.⁹ Men de stalinistiska förfalskarna förstår att sätta spets även på detta medgivande genom att tillägga: ”vilken verkat såsom Gestapos agent”. Det är lätt för folk som saknar alla hedersbegrepp och moraliska hämningar att slunga ut vidriga beskyllningar mot död man. Landau är försvunnen – bortrövad av kommunistiska människorövare och med all säkerhet mördad av dem, och han kan inte försvara sig.

Ännu fräckare i Moskva.

Sådant är hela Ny Dags ”referat”. Där har man dock inte vågat gå på långt när till sådana ytterligheter i fräckhet och förljugenhet som i de ryska tidningarna. I Moskva är pressen fullständigt likriktad, där kan man införa vilka lögner och förfalskningar som helst utan att behöva frukta motsägelser så länge lögnerna gagnar den stalinska politiken. I Moskvatidningen Deutsche Zeitung finner vi följande meddelande om processen, vilket innehåller åtskilligt som har befunnits för grovt, t.o.m. för Ny Dag.

I processförhandlingarna mot den trotskistiska organisationen POUM den 12 och 13 oktober förhörde domstolen de anklagade samt avslöjade steg för steg de nedrigheter som begåtts av ledarna för denna trotskistiska spionliga. Den anklagade Julian Gorkin, en av POUM:s huvudorganisatörer och anförare för denna spionliga sedan dess första framträdande, var efter sitt avslöjande genom fakta och dokument tvungen att medge att POUM i maj 1937 förberedde och ledde en mot republikens regering och folkfronten riktad kupp i Katalonien.

Den anklagade erkände också att POUM förfogade över rikliga subsidier ur ”utländska internationella fonder” för att bedriva sin brottsliga mullvads- och spionageverksamhet bakom fronten i det republikanska Spanien.

Efter Gorkin förhörde domstolen de anklagade Andrade och Arquer, likaledes bekanta ledare inom POUM. Vid deras förhör fastslog domstolen källan till de väldiga medel som det trotskistisk-fascistiska bandet förfogade över liksom också de förbindelser som den anklagade Andrade i POUM:s madridliga underhållit med de italienska och tyska fascisterna.

Domstolen lät uppläsa dokumentet som skrivits av den anklagade Arquer och genom vilka POUM-ledarnas spionage- och provokationsverksamhet avslöjas.

Man förvånar sig inte över dessa grovheter när man vet att processen i Barcelona, liksom hela förföljelseaktionen mot POUM, har tillkommit på Moskvans order. Först störtades på order från Moskva Caballeros regering, därför att den vägrade bli redskap för undertryckandet av ett parti vars ärliga och offerfyllda antifascistiska kamp den kände till – och det var ändå mot Caballeros regering som stalinisterna påstod att POUM:s ”uppror” riktade sig. Så kom den för de ryska påtryckningarna mera fogliga Negrinregeringen till makten. Inför hotet att Sovjet

⁹ Den österrikiske revolutionären Kurt Landau var aldrig sekreterare åt Trotskij. En ganska utförlig biografi över Landau finns på webbplatsen marxists.org: [Hans Schanfrank: Kurt Landau](http://marxists.org/archive/works/author/landau/). Se även det i *Arbetaren* den 24/10 publicerade inlägget från Katia Landau (hustru till den mördade Kurt Landau), som återges nedan.

skulle sluta sälja vapen till Spanien lät den den stalinistiska polisen häkta POUM:s ledare. Inför stalinisternas krav att POUM:s ledare skulle slaktas tvekade den dock. Processen uppsköts månad efter månad, och i början av detta år beslöt regeringen att de inspärrade POUM-ledarna skulle frigges därför att hållbara anklagelser mot dem saknades. Inför kommunisternas hot att obstruera krigföringen och spränga den antifascistiska fronten fick de dock stanna kvar i fängelset. Vilka hotelser och påtryckningar som Negrínregeringen sedan har utsatts för, med resultat att den slutligen gått med på att processparodin skulle uppföras, är det givetvis svårt att yttra sig om. Men den dagen kommer kanske då detta avslöjas.

Stalinisterna slickar sig emellertid om munnen nu. Allt för länge har de fått vänta på de spanska socialistiska revolutionärernas blod. Nu väntar de att få släcka sin blodtörst.

FD 20.10 -38: Stalinistiskt bevis på förräderi.

I Moskvatidningen Deutsche Zeitung liksom i Ny Dag har man i meddelanden från processparodin mot P.O.U.M. i Barcelona anfört såsom en för de anklagade ytterst graverande omständighet att P.O.U.M:s tidning La Batalla gett upplysningar om var den republikanska krigsfronten var svagast och därigenom gett fienden ”värdefulla upplysningar”.

Detta är ett exempel på de vedervärdiga metoder som den stalinistiska åklagaren använder sig av. Det är först nu som man har upptäckt det brottsliga i de artiklar i La Batalla som avses. Ingen observerade deras farlighet när de publicerades, och de fick publiceras trots den redan då stränga censuren. Var det inte också en mycket egendomlig metod för – som man vill göra gällande – förslagna brottslingar att begagna sig av, att publicera sina ”upplysningar” till fienden i en allmänt spridd tidning i stället för att använda de hemliga förbindelser som de påstås ha haft med fascisterna?

Hur förhöll det sig i själva verket med La Batallas artiklar? Det är lätt att förklara. När Franco-upproret utbröt var det främst P. O. U. M:s och C. N. T:s milis som snabbt och effektivt slog ner fascisterna i Katalonien. De fullföljde rensningsarbetet i en stor del av Aragonien, men kunde sedan inte komma längre av brist på vapen. När vapnen äntligen kom från Sovjetunionen, fick man inga av dessa på Aragonfronten – de ryska villkoren föreskrev att den revolutionära milisen på denna front inga vapen skulle få. Stalinisterna var fräcka nog att anklaga den nästan vapenlösa milisen vid Aragonfronten för sabotage och hånade den för att den ”ingenting gjorde”. La Batalla – liksom även C.N.T:s tidningar – bemötte dessa anklagelser och förklarade sammanhanget – det är sanningen om P.O.U.M:s ”upplysningar” till fienden. Som inte behövde titta efter dessa ”upplysningar” i La Batalla, ty det behövs endast vanlig observationsförmåga för en i krig engagerad part att veta var motståndarna är svaga och lider brist på vapen.

Arbetaren 20.10 -38: POUM-processen i Barcelona

Processen mot ledarna för POUM-partiet i Spanien har påbörjats i Barcelona. Meddelande härom har utsänts av telegrambyråerna, och man har sagt, att det sörjs för en rättegång under offentlighet och fullt betryggande former för att man icke skulle behöva riskera en rysk GPU-parodi eller en vanlig Gestapo-skandal.

Man har emellertid anledning att fråga sig hur det egentligen är ställt med offentligheten och särskilt med publiciteten. Från rättegångarna ha inga meddelanden lämnats genom de vanliga nyhetsbyråerna. Från vår egen Barcelonakorrespondent har ingenting ankommit, vilket tyder

på en rigorös och godtycklig censur.¹⁰ Endast den kommunistiska pressen har ”korrespondenser”, vilkas karaktär på förhand är given. Det förefaller som borde de hänföras till den vanliga snuskjournalistiken.

Detta förhållande, att hittills endast den kommunistiska pressen har kunnat bringa ”referat” från processen, ådagalägger att Stalin fortfarande har ett hårt grepp på det republikanska Spanien. Det är ett allmänt känt förhållande, att detta inflytande stannar från Stalin som vapenleverantör och krämare. Stalin säljer krigsmateriel till den republikanska regeringen mot klingande betalning och erhåller därigenom till sitt förfogande utländsk valuta, som också är eftertraktad av Ryssland. Vad Stalin har gjort för Spanien är, att han med god förtjänst sålt vapen. Visserligen har det också sänts ryska flygare, men detta får tillskrivas Rysslands intresse av att hämta praktiska erfarenheter för det moderna flygvapnet från det spanska ”experimentfältet”. Man kan påpeka, att en hel del av de republikanska flygarna fått sin utbildning i Frankrike och att även franska flygare inhämta praktik i Spanien. Att Ryssland för övrigt skulle ha stött den spanska frihetskampen är en myt. Förutvarande krigsministern Prieto markerade för några veckor sedan, att Spanien fått betala allt vad det erhållit från Ryssland.

Men Stalin har fortfarande grepp på det republikanska Spanien redan genom hotet att icke längre sälja krigsmateriel till Barcelona. Blotta hotet härom tingar regeringen att – hur förödmjukande det än må vara – finna sig i ganska långt gående diktat från Moskva. Och det är tydligt nog, att den pågående rättegången endast kommit till stånd genom ett sådant diktat från Moskva. Vad är det då som dikterar Moskvas hållning? Det är Stalins hat- och hämndkänsla mot ett kommunistiskt parti, som vänt sig mot Moskvas förmyndarskap och lämnat den kommunistiska internationalen. Detta parti har kritiserat den stalinistiska politiken, och för en självhärskare av Stalins kaliber är detta alldeles tillräckligt för att han likt de forna cäsarerna skall vända tummen nedåt som tecken på att han dömer dessa gladiatorer från den politiska arenan till döden. Att åstadkomma dödsdomar är således domstolens uppgift i Barcelona.

Men är detta möjligt? Som bekant uttalade sig i våras den spanska regeringens alla medlemmar, utom de tvenne kommunisterna, för frigivandet av de anklagade POUM-ledarna, därför att det icke förelåg några bevis för brottslighet. Det förhållandet, att de tvenne kommunistiska medlemmarna voro däremot, var dock tillräckligt för att regeringen skulle avstå från att sätta sitt beslut i verkställighet. I sin ordning utgöra detta återigen ett exempel på den makt Stalin har över Barcelona och hur han inte generar sig för att missbruka denna makt.

Av den kommunistiska pressens s.k. referat från processen att döma, synes man ha låtit äldre väsentliga anklagelser falla, medan man inriktar sig på att göra POUM huvudansvarigt för majrevolten 1937 i Barcelona. POUM skulle vara huvudanstiftare av den revolt *som framprovocerades av kommunisterna!* Tiden för majhändelserna 1937 ligger inte längre avlägsen än att var och en som följer de spanska händelserna erinrar sig, att oroligheterna framprovocerades av den kommunistiska polisledningen, vilken med vapen gick till anfall mot de milisposterar från UGT och CNT som gemensamt bevakade Barcelonas telefoncentral. Telefonväsendet har kollektiviserats eller ställts under de båda organisationernas gemensamma kontroll från de första dagarna efter 19 juli 1936. Som ett produktionsinstrument låg det fast i arbetarnas händer. Och beväpnade milistrupper, bestående av medlemmar från såväl CNT som UGT, höll vakt för att försvara det mot angrepp varifrån det än måtte komma.

Man kan förstå, att de kommunistiska intrigörerna förargades över att inte själv ha kontroll över telefonväsendet. De kunde ju inte obehindrat konspirera med hjälp av telefonen. Deras samtal kunde övervakas av arbetare, som voro fiender mot införandet av en kommunistisk

¹⁰ I själva verket stoppade censuren i Spanien all rapportering om rättegången under den tid den pågick. Först den 25 oktober, 3 dagar efter den avslutats, fick den spanska pressen skriva om processen.

diktatur. Det var för stalinisterna ett betydande politiskt intresse att få hand om telefonväsendet. Den kommunistiska polisledningen försökte att genom ett väpnat överfall göra en kupp.

Hur långt man siktade med denna kupp blir kanske aldrig känt. Men den omedelbara följden blev, att Barcelonas arbetare skyndade sig till försvar för sina revolutionära erövringar.

Skyttegravar grävdes i gatorna och under en veckas tid stodo Barcelonas arbetare på barrikaderna beredda till strid mot de kommunistiska marodörerna, polisen och andra som eventuellt kunde sälla sig till dem. Man visste icke riktigt var man hade regeringen.

Att striden bilades och den antifascistiska fronten icke sprängdes var icke de kommunistiska provokatörernas förtjänst.

Nu gör man enligt de kommunistiska ”referaten” gällande, att 29:de divisionen, som stod under POUM:s inflytande, ”lämnade fronten för att marschera mot folkfrontens och den officiella regeringens krafter i Lérida och andra städer”. Vad som är sanning i detta ha vi icke kännedom om. Man kan bara stilla undra varför icke 29:e divisionen marscherade mot Lérida och Barcelona då den redan lämnat fronten? Men om det skulle finnas någon sanning i detta, så får man inte glömma, att det var kommunisternas kontrarevolutionära kupp försök i Barcelona, som givit upphov till denna den 29:de divisionens hållning.¹¹

Inte heller behöver man i detta sammanhang förtiga, att vid fronten stodo flera syndikalistiska divisioner beredda att marschera mot Barcelona för att blanda sig i striden, om kommunisternas kontrarevolutionära attacker skulle visa sig vara allvarliga.

Ifrågasätts kan om icke den kommunistiska provokationen just haft till syfte att förmå POUM- och CNT-divisioner att lämna fronten för att misskreditera dem.

Hur som helst misslyckades den kommunistiska komplotten i Barcelona i maj 1937. Men som ett historiskt faktum står kvar, att kommunisterna voro upphovet till den kontrarevolutionära attack som misslyckades.¹² *Det är i dag provokatörerna som rikta anklagelser mot dem, vilka de sökte provocera.*

FD 21.10 -38: Spaniens folk får ingenting veta om POUM-processen.

Stalinisternas censur hindrar tidningarna att skriva därom.

Andra internationalen varnar Negrín.

Belysande för det verkiga sammanhanget med den i Barcelona pågående processen mot POUM:s ledare är att censuren inte tillåter att en enda rad om processen publiceras i de spanska tidningarna. Till utlandet meddelades det att processen skulle vara offentlig. Men folket i Barcelona vet knappast om att den pågår, och ännu mindre känner man till därom i det övriga republikanska området.

Inte heller den franska pressen kan få några meddelanden om processen – med undantag för kommunistpressen som kommer med de vidrigast tänkbara och uppenbart förvrängda och lögnaktiga redogörelsen för det som försiggår inför domstolen. Det är tydligt att ett grovt falskspel är i görningen och att kommunisterna, som har hand om censuren och monopoliserar nyhetsförmedlingen, begagnar sig härav i syfte att föra världen bakom ljuset. De vill uppen-

¹¹ Den gnutta sanning som ligger i anklagelsen är att faktiskt både POUM- och CNT-ledda trupper *ville* marschera mot Barcelona, men att de övertalades att låta bli (mer om detta i en senare not).

¹² Här är *Arbetaren* väl optimistisk. Förvisso drog stalinisterna nytta av majhändelserna: de lyckades såväl störta Caballero-regeringen som försvaga POUM:s och CNT:s ställningar. Rättegången mot POUM var *ett* uttryck för detta.

barligen härigenom skapa den dimbildning bakom vilken de kallblodigt kan mörda POUM:s ledare.

Andra internationalens ledning telegraferar till Negrín.

Från Bryssel meddelas att den socialdemokratiska internationalens byrå har sänt följande telegram till den spanske justitieministern González Peña, premiärminister Negrín och det spanska socialdemokratiska partiets sekreterare Lamonedá:

”Vi väntar med fullt förtroende att den spanska republikens regering tillförsäkrat de anklagade ledarna för POUM-partiet – vilket står oss fjärran – alla rättsgarantier. Vi hoppas att den spanska rättegången ger möjlighet till appell, och vi hoppas att världsopinionen, som har blivit orolig, får möjlighet att följa processen och det genom processen inte sker något som inte kan gottgöras.

de Brouckère, ordförande

Adler, sekreterare

Kommunistisk nyhetsförmedling.

Ny Dag fortsätter i skydd av den stalinistiska censuren i Barcelona med sina speciellt kommunistiska ”referat” av processförhandlingarna. Det är tydligt att de kommunistiska förfalskarna har varit mycket flitiga med att producera komprometterande dokument sedan Negrín-regeringen i början av året förklarade att ingen grund för de anklagades kvarhållande i fängelse fanns. Man har bl.a. ”funnit” massor av sådana dokument i den av stalinisterna mördade Kurt Landaus kvarlåtenskap.

Typiskt för det sätt på vilket kommunisterna försöker skapa en motivering för de tillämnade justitiemorden är följande avsnitt i Ny Dag:

Som fjärde vittne hördes direktören för radiostationen i Barcelona, vilken gav en lugn och saklig skildring av händelserna i maj 1937. Av hans skildring framgår att POUM hade organiserat och frambesvurit upproret. Han berättade hur en av POUM:s ledare tidigt på morgonen den 3 maj ringde upp honom och bad honom meddela genom radion, att POUM kräver inställandet av gatustriderna.

Att POUM krävde gatustridernas upphörande är enligt stalinisterna fullgiltigt bevis på att det var POUM som satte igång med dem!

Den ryska tidningen kan emellertid gå betydligt längre i fräck lögnaktighet än Ny Dag vågar. Ur den senast hitkomna Moskvatidningen citerar vi följande om samma radiodirektörs vittnesmål:

”Direktören för den katalanska radiostationen, Garriga, berättade utförligt hur POUM-banditerna organiserade ett väpnat överfall på radiostationen, som de försökte besätta.”

Varför har inte Ny Dag fått med denna godbit? Därför att det är en fullständigt ny lögn. När man inte tidigare har kunnat hitta på att POUM organiserade ett överfall på radiostationen, så kan man inte komma med det nu.

POUM ska straffas för kommunistisk provokation.

Tidningen Arbetaren verkställer en saklig och dräpande vidräkning med stalinisternas rättegångsparodi i Barcelona. Den konstaterar först att stalinisterna omgärdat processen med sin oigenomträngliga censur. På grund av denna har tidningen inte kunnat erhålla en enda rad om det som försiggår från sin Barcelona-korrespondent. Att endast kommunistpressen får ”referat” bevisar, konstaterar tidningen, att Stalin fortfarande har ett hårt grepp på det republikanska Spanien. Med hot om att upphöra att sälja vapen kan han kräva vad som helst, och han begagnar denna möjlighet för att hämnas på ett kommunistiskt parti som har vänt sig mot Moskvas förmyndarskap. Arbetaren fortsätter:

Av den kommunistiska pressens s.k. referat från processen att döma, synes man ha låtit äldre väsentliga anklagelser falla, medan man inriktar sig på att göra POUM huvudansvarigt för majrevolten 1937 i Barcelona. POUM skulle vara huvudanstiftare av den revolt *som framprovocerades av kommunisterna!* Tiden för majhändelserna 1937 ligger inte längre avlägsen än att var och en som följer de spanska händelserna erinrar sig, att *oroligheterna framprovocerades av den kommunistiska polisledningen, vilken med vapen gick till anfall mot de milisposteringar från UGT och CNT som gemensamt bevakade Barcelonas telefoncentral.*

Hur som helst misslyckades den kommunistiska konspirationen i Barcelona i maj 1937. Men som ett historiskt faktum står kvar, att kommunisterna voro upphovet till den kontrarevolutionära attack som misslyckades. *Det är i dag provokatörerna som rikta anklagelser mot dem, vilka de sökte provocera.*

FD 22.10 -38: POUM-fångarna berövade allt rättsligt skydd.

Fransk rättshjälp förbjöds. – Nya vidunderliga anklagelser.

Internationell proteststorm mot processförfarandet

Socialistiska Partiet har i ett nytt telegram till konseljpresidenten Negrín bett honom ta hänsyn till den vidsträckta oro som gör sig gällande med anledning av processparodin mot POUM. I telegrammet begärs förklaring varför inga opartiska meddelanden utsändes eller tillåtas att komma ut rörande processen och varför den enda tillåtna publiciteten består i kommunisternas ensidiga och förvrängda "referat". Slutligen begäres ånyo offentlig rättgång och att tillfredsställande rättsgarantier lämnas de anklagade.

Trots Negrínregeringens försäkringar finns det inga som helst juridiska garantier för de anklagade i POUM-processen. Den spanska regeringen har vägrat de franska advokaterna Torres¹³ och Noguère inresetillstånd till Spanien och tillstånd att föra de anklagades talan under processens förhandlingar.

Gorkin anklagas för att ha tagit emot pengar från Tyskland och Italien samt för att ha sammanträffat med fascistiska agenter utomlands.

Arquer anklagas för att förberett en statskupp en månad tidigare än den i maj 1936.

Daniel Rebull anklagas för att vara förbindelseagent mellan POUM och Trotskij.

Gironella anklagas för att i Spanien upprätthålla förbindelser med Hitlers och Mussolinis agenter etc.

Löftet om att processen skulle äga rum offentligt synes ha brutits fullständigt. Förhandlingarna synes försiggå i hemlighet, och det är ett faktum att man förbjudit den spanska pressen att offentliggöra en enda rad om processen. Censuren vakar! Arbetarna i Barcelona hålles i okunnighet om processen. I utlandet får endast den stalinistiska pressen genom sin "specielle agent" tendentiösa informationer, som den publicerar i sina organ för att i den allmänna opinionens ögon rättfärdiga det skändliga justitiemord som förberedes och vars hetsigaste tillskyndare den är.

Om POUM-kamraternas liv redan förut var allvarligt hotade, innan processen ägde rum, så lämnar förhören och processens förlopp i allmänhet intet tvivel om det öde som väntar dem. Vi är tyvärr övertygade om att sedan man försökt vanhedra dem kommer man att föra dem inför exekutionsplutonen.

¹³ Henri Torres var en mycket känd fransk domstolsadvokat.

Man måste rädda dem utan att förlora ett ögonblick. Det rör sig inte längre om att kräva garantier som vägrats dem. Man måste i all hast mobilisera arbetarklassen för att trycka dem undan bödeln.

Ska vi låta ett avskyvärt brott förövas som dikteras av hatet mot de revolutionära?

Må varje läsare, varje militant, varje intellektuell fylla sin plikt för att rädda Gorkin, Andrade, Arquer och deras kamrater så att de icke arkebuseras om några timmar.

Internationell opinionsstorm för rättvisa.

Behandlingen av POUM och särskilt igångsättandet av den pågående skandalprocessen har resulterat i en vidsträckt internationell opinionsrörelse. Strax innan processen började tillställdes spanska regeringen genom dess ambassadör i Paris av en delegation organiserad av SIA¹⁴ en not med krav på rättvis behandling av de anklagade. Delegationen leddes av Lucien Huart från byrån för den franska sektionen av SIA och bestod av följande personer: Mathe, sekreterare för bagarnas fackorganisation i Paris-distriktet, Fronty, sekreterare i i Post- och telegrafmännens fackorganisation, Amare, sekreterare i paristypografernas fackföreningsbyrå, Delsol, sekreterare i förstädernas gasarbetareorganisation, Juin, sekreterare i grafiska fackorganisationen, Grandjouan, medlem av de antifascistiska intellektuellas övervakningskommitté, Marceau Pivert, sekreterare i det socialistiska arbetare, och bondepartiet, Foucaud, medlem av frontistpartiet och representant för tidningen "La Fleche".

Noten lydde som följer:

Vid olika tillfällen och på initiativ av S.I.A. har delegationer uppvaktat den spanska republikens ambassadör för att be honom meddela sin regering om den oro som framkallats bland den franska arbetarklassen genom den beramade processen mot P.O.U.M.-organisationen i Spanien.

En fördjupad undersökning av fakta och den kännedom som vi har om de anklagade kamraternas känslor tillåter oss att försäkra, att vi icke kan tro på en skuld som intet material bevisar. Rannsakingens långvarighet, den stora tvekan i anklagelsen, – allt ger oss anledning att befara att det i själva verket rör sig om en tendensprocess.

Det ligger icke på något sätt i delegationsmedlemmarnas avsikt att vilja på något sätt öva påtryckning på den spanska rättvisans beslut. De är allesammans övertygade vänner till det republikanska Spanien och har utvecklat en stor verksamhet för att hjälpa dess sak till seger. De vet vilka svåra prövningar det spanska folket har genomgått och hur mycket det ännu alltjämt måste kämpa för att skydda sina rättigheter och sin frihet. Men det är just för att de vet allt detta som de tillåter sig att säga till den spanska regeringen att den process som skall föras mot P.O.U.M. framkallar oro och risker att splittra och försvaga de krafter som i hela världen gjort sig till Spaniens försvarare.

Vi tror att i Spaniens eget intresse en stor gest måste utföras, och att i varje fall lugnande försäkringar måste ges så att den allmänna opinionen i hela världen återfinner sitt lugn.

Vi tror att de åtgärder, som delegationen föreslår härnedan, skulle vara ägnade att nå dessa mål.

1. Nedläggande helt enkelt av den mot alla POUM-militanterna resta anklagelsen.

Detta nedläggande motiveras av det förslag som gjorts av den spanska republikens regering att ge amnesti för alla brott och förseelser som begåtts av fascisterna under förutsättning att regeringen i Burgos vidtar samma åtgärd gentemot de republikaner som är i dess våld. Om man har svårt att förstå hur den spanska regeringen kan vara benägen att ge amnesti åt sina värsta fiender, då den fortsätter att under en fruktansvärd anklagelse hålla dem i fängelse vilka varit de första att försvara den spanska republiken.

2. I händelse att regeringen icke skulle kunna nedlägga denna anklagelse och processen koma till stånd, så ber vi att man beviljar oss följande garantier:

¹⁴ SIA står för *Solidarité internationale antifasciste* (Internationell antifascistisk solidaritet)

- a) Att man tillåter en delegation från våra fackliga och politiska organisationer att närvara vid processens förhandlingar;
- b) Att man tillåter två franska advokater, Henri Torres från våra organisationer och Noguère från de båda anklagades personliga vänner, att närvara under processen.

Blankt nej

Denna framställning har lämnats fullständigt utan avseende av spanska regeringen.

Advokat Noguère har förklarat:

”Jag har från spanska republikens justitieminister mottagit en formell vägran att intervensera i förhandlingarna under P.O.U.M.-processen. Jag kan under dessa förhållanden icke se hur jag skall kunna vara till nytta för de anklagades försvar...”

Advokat Torres har sänt följande telegram till Negrin:

”Förhindrad av den spanska lagen att personligen biträda de anklagade från P.O.U.M., avvisar jag tanken på en dom som – dikterad av politiska lidelser – skulle drabba i lika hög grad rättvisan och de djupaste intressena hos er heroiske republiks ädla sak. Henri Torres.”

En särskild paroll om solidaritetsaktioner för P.O.U.M. har utfärdats av franska socialistiska arbetar- och bondepartiet. Vidare har en lång rad franska intellektuella tillställt Barcelona-regeringen sin protest mot P.O.U.M.-processen. I Paris kommer man även att anordna en motprocess därest inte de anklagade erhåller tillbörliga rättsgarantier.

I Lyon har följande organisationer dels bildat en försvarskommitté för P.O.U.M., dels avlåtit en kraftig protest mot processen till Negrín-regeringen:

Ligan för Människans rättigheter, de antifascistiska intellektuellas övervakningskommitté, frontistpartiet, S.I.A., Anarkistiska förbundet, Socialistiska arbetare- och bondepartiet, Internationalistiska arbetarpartiet, J.E.U.N.E.S., Kvinnoligan för fred och frihet, Italienska socialistpartiets (maximalisternas) avdelning i Lyon.

Förre sekreteraren för I.A.A., Pierre Besnard, förklarar i en skrivelse att han inte delar P.O.U.M.:s idéer, men han protesterar mot att ”revolutionärer så äkta som Gorkin och hans vänner” ska dömas utan de mest elementära garantier för sitt försvar och mot att de ska ”strypas inom låsta dörrar”.

Andra protester.

Från England har James Maxton och Fenner Brockway tillställt myndigheterna i Barcelona edsvurna redogörelser för bl.a. sina samtal med flera spanska ministrar, vilka för dem förklarade att ingen grund fanns för de mot de häktade riktade anklagelserna. Engelska fackföreningskongressens sekreterare meddelar att representanter för de engelska fackföreningarna inför spanska ambassadören i London protesterat mot processen och uttalat sin övertygelse om de häktades oskuld.

Från Holland har professor Manoury tillställt Negrín en energisk protest. Övriga protester från Holland har bl. a. kommit från kommittén Rood Spanje (Röda Spanien) och Revolutionära socialistiska arbetarpartiet.

Andra protester har bl.a. kommit från droskchaufförernas fackförening i Bryssel, från Greklands kommunistiska parti (gammelmartisterna) och från Italiens socialistiska parti (maximalisterna).

FD 24.10 -38: Sensation vid POUM-rättegången

Largo Caballero förklarar att POUM icke organiserade majkuppen i Barcelona

29:e divisionen lämnade ej fronten. Nonaggressionspakten var kommunistisk uppfinning.

Stalins vittnen fast för falskt vittnesbörd

För varje dag som går stegras intresset inom den internationella arbetarklassen för den i Spanien pågående processen mot POUM-partiet. Alla uppgifter om rättegången är emellertid strängt censurerade av de kommunistiska agenterna i Spanien, som nu dagligdags serverar sin press otroligt lögnaktiga och förvanskade referat. Trots alla ansträngningar från stalinistiskt håll att förhindra det, har Folkets Dagblad lyckats erhålla autentiska referat från de viktigaste vittnesmålen under rättegången. Bland de hörda vittnena – av vilka alla som anklagat P.O.U.M. är medvetna stalinister – befinner sig även dåvarande regeringschefen Largo Caballero, vars utsago inför domstolen helt enkelt är mördande för Komintern-provokatörerna.

Vittnesförhören började den 15. Julian Zugazagoitia, f. d. inrikesminister, framkallades inför tribunalen. Allmänne åklagaren frågade honom:

- Beslöt regeringen upplösa POUM och gav den order om att inspärta dess ledare?
- Ingen i regeringen begärde att speciellt POUM skulle förföljas. Polisen hade endast fått instruktion att söka efter fascistiska spioner. Nins försvinnande skedde utan att regeringen visste något därom och mot dess vilja.

Därefter började åklagaren förhöra chefen för Barcelonas radio i det han påstod sig därigenom kunna bevisa att POUM i själva verket hade lett majrevolten.

Radiochefen relaterade därefter händelsernas uppkomst och utveckling under kuppen i maj 1937, varunder ett överfall gjordes mot poststationen. Inför den våldsamma attacken vädjade han till polisen om hjälp. Men strax därefter telefonerade man till honom från POUM:s lokaler, för att erbjuda medling mellan belägrarna och de belägrade – Vilket bevisade att de väpnade revolutionärernas militära operation alls icke dirigerades av POUM.

(Censuren undertrycker fortfarande en publicering av redogörelsen över förhandlingarna i processen).

Processen fortsatte den 17 med vittnesförhör.

De första anklagande vittnen som avlagt sina utsagor är: Cordon, undersekreterare i krigskommisariatet, Coello de Portugal, överstelöjtnant, och Virgilio Llanos, generalkommissarie för östarmén. Alla tre tillhör det kommunistiska partiet och har handlat på partiets order. Llanos och Cordon var de som förberedde och ledde förföljelserna mot POUM inom armén,

Cordons förklaring: På de av åklagaren framställda frågorna svarade Cordon att 29:de divisionen stod under POUM:s kontroll, att den fraterniserat med fienden och övergett fronten under majhändelserna.¹⁵

¹⁵ En intressant detalj som kan vara värd att påpekas i sammanhanget är att Cordon inte var förlagd till Östfronten under majdagarna, utan han kom till den aktuella staben först i början av juni, varför hans vittnesmål byggde på andrahanduppgifter, något som givetvis försvarsadvokaten påpekade och detta försvagade givetvis ytterligare värdet av hans uppgifter. (uppgifterna från *El proceso del POUM*..., sid 368)

Försvarsadvokaten påvisade skickligt att dessa förklaringar var falska och då advokaten bad vittnet säga om 29:de divisionen tillhörde östarmén och var erkänd av regeringen som en enhet inom folkarmén, svarade han jakande, utan att kunna närmare ange vilken skillnad det var mellan den ledning som POUM utövat på denna division och den som PSUC utövat på 25:te divisionen.

Tillfrågad angående ”fraterniseringen” med fienden, avgav vittnet en virrig förklaring. Pressad med frågor förklarade vittnet slutligen att det icke fanns något konkret bevis utan bara misstankar, som antecknats i militärrapporterna. Försvarsadvokaten tvingade slutligen vittnet att förklara att dessa upplysningar härrörde från de till kommunistiska partiet hörande militärbefälhavarna.

Det är sålunda påvisat att 29:de divisionen påstådda övergivande av skyttegravarna är en falsk anklagelse.

Vi återger här nedan den intressanta dialogen mellan försvarsadvokaten och vittnet:

Advokaten: Vilka dagar övergav 29:de divisionen fronten?

Vittnet: Under majdagarna.

Advokaten: Till vilket datum?

Vittnet: Till det ögonblick då regeringen reducerade den 29:de divisionens bataljoner och ersatte dem med andra väpnade styrkor, som intog det övergivna frontavsnittet.

Advokaten: När upplöstes 29:de divisionen?

Vittnet: I juli 1937

Advokaten: Under sådana förhållanden var skyttegravarna övergivna från maj månad till juli, tiden för den 29:de divisionens upplösning, utan att fienden försökte rycka fram och ockupera dem?

Vittnet (stammar förläget, upprepar med ouppfattbar röst).

Advokaten: Är det sant att 29:de divisionen deltog i angreppet mot Huesca i juni 1937, då den med storm fräntog fienden Loma och los Milagros?

Vittnet: Ja, det är sant.

Advokaten: Är det sant att general Pozas höll revy med 29:de divisionen i maj 1937?

Vittnet: Ja, det är sant.¹⁶

¹⁶ Det råder fortfarande delade meningar om vad som egentligen ägde rum vid Aragón-fronten. Att ett mindre antal män från CNT och POUM tillfälligtvis lämnade fronten, det ifrågasätter ingen. Att detta inte var sanktionerat uppifrån, att det inte rörde sig om ett massivt övergivande av fronten, att inga av dessa trupper tog sig till Barcelona och att de ganska snart återvände till fronten, det är man också överens om, dvs påståendet under rättegången, att ”29:e divisionen övergav fronten”, vidhåller ingen som är insatt i frågan numera, inte ens ”officiella” stalinistiska redogörelser (t ex Dolores Ibárruri i *El Único Camino*) påstår något sådant. Det som skiljer de olika versionerna åt är främst hur många som det handlade om – kommunisternas säger att det rörde sig om tusentals, medan CNT och POUM talar om hundratals – samt om hur man fick soldaterna att återvända till fronten (stalinisterna brukar påstå att de tvingades tillbaka med våld, medan talesmän för CNT och POUM säger att det skedde genom övertalning). Det kan vara intressant att ta en titt på vad några olika författare skriver om denna händelse.

I *The Revolution and Civil War in Spain* skriver Broué-Temime (sid 284):

”CNT-element från 23:e divisionen och POUM-element från den 29:e, som hade koncentrerats vid Barvastro för att marschera mot Barcelona när de fick nyheter om händelserna [i Barcelona], fortsatte inte bortom Binéfar. Delegater från CNT:s regionala kommitté lyckades även övertyga befälhavaren för den 26:e divisionen, Gregorio Jover, att alla aggressiva åtgärder skulle undvikas. Efter viss tvekan, lyckades en annan CNT-ledare,

Virgilio Llanos' förklaring

Trots de förkrossande slutsatser som försvarsadvokaten erhållit genom förhöret med föregående vittne, försäkrade Virgilio Llanos alltså att 29:de divisionen övergivit fronten och försökt draga med sig närmaste division, som stod under befäl av anarkisten Vivancos och att den hade slutit en "nonaggressionspakt" med fascisterna.¹⁷

Försvarsadvokaten förhörde vittnet:

– Är det sant att general Pozas lyckönskade 29:de divisionen för dess heroiska aktion under operationerna i juni 1937 i juni 1937 för Huescas erövring?

Vittnet: Ja, det är sant.

Advokaten: Vari består beviset för "nonaggressionspakten" som enligt er slöts av 29:de divisionen med fienden?

Vittnet: Det finns inget konkret bevis, endast uppgifter.

Advokaten: Varifrån kom dessa uppgifter? Vilket parti tillhörde de som lämnade dem?

Vittnet: *Två arméofficerare anslutna till kommunistiska partiet.*

Largo Caballero talar ut.

Härefter hördes de friande vittnena, däribland Largo Caballero, som var krigsminister under majhändelserna.

Han förklarade att POUM *icke hade förberett majhändelserna, att han var tvungen att avgå ur regeringen därför att han icke samtyckt till att upplösa POUM, en organisation, som han betraktar som antifascistisk, att han aldrig trott på anklagelserna för spioneri, som framlagts mot POUM. Vad beträffar de angrepp, som POUM riktat mot hans regering, förklarade han att detta inte bevisar någonting; många andra partier har gjort lika mycket om inte mer.*

Juan Manuel Molina, biträdande försvarsminister för Generalidad, övertyga den anarkistiske officeren Máximo Franco att stoppa sina män vid Binéfar."

Noam Chomsky skriver (i *Makt och motstånd*):

"Ta först påståendet att anarkisterna hade deserterat från fronten under "majdagarna". Det är alldeles riktigt att delar av vissa anarkist- och POUM-divisioner var redo att marschera mot Barcelona, men sedan det "bräckliga vapenstilleståndet" etablerats den 5 maj, avstod de härifrån. Inga anarkistiska styrkor drog sig ens närmare Barcelona för att försvara Barcelonas proletariat och dess institutioner mot anfall. En motoriserad kolonn om 5 000 stormtrupper dirigerades emellertid från fronten av regeringen för att bryta det "bräckliga vapenstilleståndet". De enda styrkor som "deserterade från fronten" under striderna om Barcelona var följaktligen de som dirigerades dit av regeringen för att med våld avsluta arbetet på att tillintetgöra revolutionen."

Och så slutligen A Beevor i hans ganska nya bok *Spanska inbördeskriget* (s 398):

"Samma dag [5 maj] lämnade över 1500 man ur [CNT-]kolonnen *Rojo y Negro* ("Svart och rött"), 127. brigaden ur 28. divisionen och POUM:s division "Lenin" fronten för att bege sig till Barcelona, men hejdades vid Binéfar av republikanska flygplan. Man lyckades till slut övertala dem att återvända till fronten, men först efter det att de hade låtet sin vrede gå ut över Barbastro och andra byar."

Beevor återger här en *stalinistisk* version av dramat, utan att ens nämna att det finns andra. Avsnittet måste betraktas som en ren smutskastning av CNT och POUM, särskilt påståendet att trupperna skulle ha terroriserat byar för att få utlopp för sin ilska – några dokumentariska belägg för detta påstående ges ej.

För en utförlig, balanserad framställning, som redovisar såväl CNT/POUM:s som de stalinistiska versionerna, se Burnett Boloten, *The Spanish Civil War: Revolution and Counterrevolution*, University of North Carolina Press, 1991, s 452 (och kompletterande noter) – finns i svensk översättning på maxistarkivet: [Spanska inbördeskriget: Revolution och kontrarevolution](#) (se kapitel 43, "Majhändelserna, del 2).

¹⁷ Inte heller Llanos hade varit förlagd till aragonska fronten under majhändelserna. Han hade varit vid Jarama, dvs Centrala fronten, och kom till Katalonien först den 18 maj (enligt hans egna uppgifter). Så även i hans fall bygger vittnesmålet på hörsägen, inte förstahandsuppgifter. (*El proceso del POUM...*, sid 378)

Araquistain, Spaniens f. d. ambassadör i Paris, förklarade att han alltid ansett Nin och Andrade som uppriktiga antifascister. Han tillade: Negrín och jag samarbetade på en viss tid med Andrade i ett marxistiskt förlag.

Galarza uttalade sig i liknande ordalag som Largo Caballero och tillade att han var inrikesminister vid den tidpunkt då de händelser försiggick, som man förebrått POUM, och att han inte visste något om det som man tillskrivit detta parti.

Inför den Internationella kommission, som sändes till Spanien 1 augusti 1937 förklarade Largo Caballero:

”Dessa anklagelser för spioneri bar framlagts av det kommunistiska partiet av politiska skäl och därför att det till varje pris önskade POUM:s upplösning. Det kommunistiska partiets representanter i regeringen krävde flera gånger POUM:s upplösning. Alla de andra antifascistiska sektorer motsatte sig denna åtgärd.”

POUM:s exekutivkommitté har mottagit sympatitytringar från alla politiska sektorer. Politiska kretsar inom Esquerra Catalunya, de baskiska nationalisterna, socialdemokraterna kring Largo Caballero, CNT, FAI samt politiska personer inom republikanska unionen och andra antifascistiska sektorer har enat sig i en opinionsrörelse, som riktar sig mot ”Moskvaprocessens” metoder, vilka kommunistiska partiet försöker införa i Spanien.

Arbetaren 24.10 -38:

Katia Landau: Stalinistiska mördare¹⁸

Var har den spanska tjecken gjort av Landau?

Skymfandet av Kurt Landaus minne inför domstolen i Barcelona under rättegången mot POUM-männen har uppkallat Kurt Landaus hustru att lyfta på slöjan. Justitieminister Irujos utsago är särskilt intressant. Det visar vad man har för slags herrar att göra med i den nu pågående processen. Fru Landau har tillställt oss följande:

I ”Humanités” redogörelse för POUM-processen den 14 dennes – en klumpig blandning av sanna uppgifter och skändligt förtal – läser jag följande fras:

”Han (Andrade) bör erkänna att han stod i förbindelse med Kurt Landau, Trotskijs förre sekreterare och notorisk Gestapo-agent.”

Jag skulle mycket väl kunna dementera att Kurt Landau någonsin varit Trotskijs sekreterare, men att han tillsammans med Trotskij och Alfred Rosmer bildade vänsteroppositionens första internationella byrå. För oss har denna detalj ingen som helst betydelse.

Men att söka bevisa att en revolutionär kämpe som Kurt Landau aldrig kunnat vara fascistens spion eller agent, vore att ställa mig i nivå med upphovsmännen till dessa skändliga lögnar. Var och en av Kurt Landaus handlingar, varje rad han skrivit, hela hans liv av hängiven kamp för den revolutionära saken vittnar till hans förmån, ger de enda och verkliga bevis som vi ha att lägga fram.

Men för att ännu en gång brännmärka dessa politiska gangsters cynism skall jag i all korthet framlägga följande fakta:

¹⁸ Katia Landau skrev en längre redogörelse för den stalinistiska repressionen i Spanien, som i Frankrike 1938 publicerades som broschyr under titeln *Le Stalinisme en Espagne*. En engelsk översättning av denna trycktes i tidskriften *Revolutionary History* Vol 1 No 2, Summer 1988 och finns nu på nätet, se [Stalinism in Spain \(with preface by Alfred Rosmer\)](#).

Kurt Landau bortfördes den 23 september 1937 till Barcelona. Han fördes till det kommunistiska partiets hemliga fängelse vid Córcega-gatan, sorgligt beryktat för den brutala tortyr som förekommit under förhören därstädes.

Den 22 november 1937 kom justitieminister Irujo efter en hungerstrejk av POUM-fångarna, på besök hos mig för att inför 15-20 vittnen meddela, att Nin och Landau dödats av stalinisterna. Dagen efter sitt besök hos mig gav han allmänne åklagaren i Katalonien i uppdrag att göra undersökningar om fallet Landau samt förberedde processen mot ”de stalinistiska mördarna”, vilkas brott han inte ville dölja, såsom han ordagrant uttryckte sig. Jag såg undersökningsmaterialet den 4 december i justitiepalatset i Barcelona. Några dagar senare nödgades Irujo demissionera. En process som skulle avslöja stalinisternas brott är icke längre möjlig.

Österrikiska kamrater, gamla medlemmar av österrikiska kommunistpartiet, nu i Paris, berättade för mig följande fakta:

I november mottog österrikiska kommunistpartiets exekutivkommitté från sin utlandsrepresentation i Prag det meddelandet att ”trotskistchefen Kurt Landau likviderats i Barcelona”. En kamrat som blev förbittrad över glädjeutbrotten, vilka han betecknade som barbariska, blev utesluten med orden: ”vi visste inte att du också är gestapogent”.

Den 30 januari 1938 lovade mig Victorio Sala, direktör för utlandspolisen och medlem av det kommunistiska partiet i Katalonien, på hedersord inför sju vittnen – alla i Paris – att Kurt Landau, vilken han betecknade som en ”revolucionario equivocado” (en revolutionär som tagit fel), och som befann sig i ett spanskt fängelse, snarast möjligt skulle bli utvisad.

I dag vågar man tala om Nin som huvudanklagad och om Kurt Landau som ”notorisk gestapogent”. Själv vet Gestapo att den sökt efter Kurt Landau såsom ledare för en kommunistisk oppositionsgrupp i Tyskland. Den vet mycket väl att den håller de politiska anhängarna av Landaus grupp i koncentrationsläger, i det fascistiska Tysklands fängelsehålor.

Alla dessa fakta känner GPU och Kommunistiska Internationalen mycket väl till. Vilket emellertid icke hindrar dem från att de – sedan de mördat dessa kamrater – också överösa dem med förtal och beskyllningar i sin prostituerade press.

Katia Landau

FD 25.10 -38:

”Gestapos agenter” var internationellt kända socialister

Barcelonaprocessen blir jätteskandal för kommunisterna

Sedan det äntligen lyckats att i någon mån slå hål på den mur av sekretess, varmed den stalinistiska censuren omgett POUM-processen i Barcelona, får världen en helt annan bild av det som försiggår inför domstolen än den som lämnas i stalinistpressens förfalskade ”referat”.

Till de uppgifter, som vi lämnade i gårdagens tidning, kan vi foga några ytterligare detaljer.

Åklagarens påståenden att 29:de divisionen, som stod under kommando av POUM-mannen Rovira, på order av POUM:s ledning hade lämnat Aragonfronten i samband med majhändelserna i Barcelona 1937, har som redan meddelats, grundligt smulats sönder av de anklagade och deras försvarsadvokat. Under dessa majhändelser deltog 29:de divisionen i de militära operationerna mot Huesca.

Lika illa har det gått med åklagarens påstående att ett möte, organiserat av den anklagade Jordi Arquer, hölls i Lérida för att planlägga ”upproret” i Barcelona. Ett möte hölls i Lérida, *men med syfte att förbereda ett stärkande av fronten*. Liknande möten hade hållits var fjortonde dag ända sedan juli 1936.

När han tillfrågades rörande attentatsförsök mot Prieto och Modesta y Walter, svarade Arquer:

”POUM har aldrig begagnat sig av terroristiska metoder som politiska vapen. Detta överlåter vi åt våra politiska opponenter.”

Den anklagade Gironella¹⁹ påpekade att inga som helst bevis fanns för att någon order utfärdats till 29:de divisionen att lämna fronten. Däremot är det bevisat att 29:de divisionen både i maj, juni och juli deltog i krigsoperationerna under general Pozas, och denne general gav t.o.m. 29:de divisionen beröm för dess insatser. Gironella erinrade vidare om att krigsminister Prieto på sin tid beordrat Roviras frigivande, ett klart bevis för att ingen hållbar anklagelse fanns mot honom eller mot 29:de divisionen.

Åklagaren frågade om Gironella hade stått i förbindelse med ”Gestapoagenterna Fosco och Herenberg”. Gironella svarade indignerat att han hade känt både Fosco och Herenberg²⁰, men att det var vidrigt att påstå att dessa var Gestapoagenter, *särskilt i beaktande av att Herenberg hade stupat vid fronten i kamp mot fascisterna.*

Detta är belysande för stalinisternas metoder. I de kommunistiska processreferaten heter det naturligtvis att Gironella ”erkänt att han stått i förbindelse med Gestapoagenter”.

På samma sätt tillkännager kommunistpressen att den anklagade Juan Andrade har stått i förbindelse med Gestapoagenter, när han i själva verket meddelat att han varit i förbindelse med internationellt kända revolutionära socialister. Andrade förklarade att Kurt Landau, Walter Schwartz, John McNair, Fenner Brockway och James Maxton inte är Gestapos agenter eller spioner, såsom kommunistpressen har försäkrat, utan i stället ledare för arbetarpartier, parlamentsledamöter och välkända socialister.

Under processens tredje dag placerade Julián Gorkin ett fotografi av Andres Nin på dennes tomma plats bland de anklagade. Fotografiet står där som ett stumt vittne mot de kommunistiska GPU-agenterna, som mördat honom.

Oskyldiga till spioneri, förklarade regeringsmedlemmarna.

Ur de intyg, som tillställts premiärminister Negrín och domstolen i Barcelona av ILP:s sekreterare Fenner Brockway och ILP:s ordförande James Maxton, vilka båda vid olika tillfällen år 1937 besökte Spanien för att undersöka POUM-affären, återger vi här nedan några utdrag.

Fenner Brockway meddelar bl. a.:

Den 1/7 1937 mottog jag en viktig auktoriserad information, vari det meddelades att alla medlemmarna av den katalanska regeringen med undantag av det kommunistiska partiets representanter protesterat hos den spanska republikens centralregering i Valencia mot POUM:s undertryckande o. särskilt mot inspärlandet av den välkände katalanske skriftställaren Andres Nin. Bland dem som protesterade var också president Companys, liberaler, representanter för ”Unió de Rabassaires” (arrendatorernas förbund), CNT, och Vidiella från UGT. Katalanska generalitetets propagandakommissarie Miravittles överlämnade detta dokument till regeringen i Valencia. Han meddelade den spanska republikens regering att det dokument som påträffats på den chilenska legationen enligt katalanska regeringens uppfattning var falskt och att Andrés Nin i intet fall kunde åsyftas med ”N”. Valenciaregeringen erkände att ”N” icke nödvändigtvis betydde ”Nin”. Den 2 juli 1937 hade jag ett samtal med M. Vázquez, CNT:s generalsekreterare. Han protesterade mycket energiskt mot att medlemmarna av POUM:s exekutivkommitté inspärats och skickade denna protest till Valenciaregeringen. Han meddelade mig att CNT utsett deputeranden Pavón, att överta försvaret av de inspärade. —

¹⁹ Pseudonym. Verkligt namn *Enrique Adroher Pascual*

²⁰ Någon Herenberg finns ej i dokumentationen från rättegången i *El proceso del POUM....*, – den person som där svarar mot beskrivningen heter (Karl) Heidenreich (sid 327)

Den 8 juli 1937 fick jag ett samtal med utrikesminister Giral. Denne gjorde inför mig den viktiga förklaringen att det icke förelåg någon avsikt att anklaga POUM:s exekutivkommitté eller POUM-organisationen själv för att vara en profascistisk organisation. — — —

Man visade mig ett telegram från Prieto, ministern för det nationella försvaret, vari han förklarade att överste Roviras häktning ägt rum utan hans bemyndigande och utan hans vetskap, samt att han icke heller kände till de skäl som motiverat häktningen. — — —

Justitieministern Irujo dolde icke för oss sin missbelåtenhet med sättet att inspärta folk massvis samt med överdrifterna och anklagelserna grundlöshet.

Att döma av resultatet av mina samtal fick jag den absoluta övertygelsen att de ansvariga spanska myndigheterna var av den uppfattningen att förföljelserna och trakasserierna mot POUM haft politiska motiv och att ingenting berättigar de anklagelser för förräderi eller simpla förbrytelser, vilka höjts mot dem från visst politiskt håll.

I Maxtons deklARATION heter det bl.a.:

Jag begav mot till Spanien i mitten av augusti 1936, åtföljd av följande personer: André Weil-Curiel, advokat vid domstolen i Paris, Pierre Foucaud, journalist, och Yves Lévy, journalist, för att göra förfrågningar om Andrés Nins försvinnande och inspärlandet av medlemmarna i det spanska partiet POUM:s exekutivkommitté.

Under vår vistelse i Spanien hade vi samtal med följande spanska myndigheter:

Angående Andrés Nins försvinnande: Justitieministern Irujo, inrikesministern Zugazagoitia, och krigsministern Prieto har allesammans vidhållit det faktum att den spanska regeringen icke var ansvarig för Andrés Nins försvinnande.

Irujo försäkrade: *Nin har aldrig varit i ett regeringsfängelse... Nin har aldrig varit i ett statsfängelse.* Han har försvunnit i ett privatfängelse som icke är något statsfängelse – en villa omgiven av en trädgård och belägen i staden Alcalá de Henares, ett tomt hus som användes speciellt för Nin! Irujo tillade att lagliga åtgärder vidtagits mot de ansvariga för försvinnandet och att de dömts för ”högförräderi”.

Zugazagoitia försäkrade att Nims försvinnande skedde helt och hållet mot regeringens vilja och önskan, och att en undersökning skulle inledas för att avslöja gärningsmännen som fört bort Nin.

Prieto försäkrade att regeringen absolut inte visste något om Nins försvinnande och att den gjorde alla ansträngningar för att återfinna honom.

Angående förföljelsen mot POUM: Under en intervju med justitieminister Irujo, försäkrade denne att han ämnade föreslå ministerrådet att amnesti skulle beviljas de politiska fångarna. Irujo förklarade vidare att det icke finns något bevis för spioneri mot någon enda av POUM-exekutivens medlemmar och att det beryktade ”dokument N” är värdelöst. Till svar på en fråga från en av delegationens medlemmar, som ville veta om det vore möjligt för en observatör att få närvara vid processen, försäkrade ministern energiskt att processen ska hållas offentligt, ty det var icke fråga om spioneri. En medlem av delegationen insisterade emellertid på möjligheten av att ”dokumentet N” skulle komma att användas under processens lopp. Ministern svarade att denna fråga icke kunde uppställas emedan processen endast skulle röra sig om majdagarna och den skulle vara offentlig. Han förklarade också att det icke kunde bli fråga om en anklagelse för spioneri mot POUM:s ledare. Ministern slutade med en förklaring att den spanska rättvisan står över all politisk påtryckning.

Herr Ortega y Gasset, mottog delegationen och uttryckte sin högaktning för alla POUM:s ledare och sade att det var omöjligt att anta att de är fascistiska spioner. Prieto förklarade att ”han inte trodde att POUM:s ledare är spioner”. — — — POUM:s ledare hade häktats utan regeringens vetskap.

Prat García meddelade delegationen att han inte trodde att POUM:s ledare är spioner, men att han ansåg POUM ansvarig för majhändelserna.

Under ovannämnda samtal hade den delegation, vari jag själv var med, också ett samtal med Largo Caballero från UGT samt med CNT:s generalsekreterare M. Vázquez, med Araquistain och med Miravittles. Dessa fyra herrar förklarade att de inte ett ögonblick ansåg att det fanns ett uns sanning i beskyllningarna för spioneri mot de häktade POUM-kamraterna.

Det sista intryck som jag och mina kollegor i delegationen fick var att inte en enda ansvarig spansk auktoritet, vare sig inom regeringen eller inom något av arbetarpartierna med vilka vi samtalade, trodde på de mot POUM-medlemmarna riktade beskyllningarna för spioneri, utan ansåg att det absolut icke fanns något berättigat i anklagelserna för förräderi och simpla förbrytelser.

FD 26.10 -38:

Den stalinistiske åklagaren tordes ej kräva dödsstraff

Barcelonaprocessen avsedd att ”rädda ansiktet” på kommunisterna.

Vildsint angrepp på II Internationals ledning av vitgardisten Kolzov

Processen mot POUM är slutförd, och enligt ett meddelande genom Havas-byrån kommer domstolens utslag att meddelas inom några dagar. Hur detta kommer att lyda är givetvis svårt att förutsäga, men såsom uppseendeväckande måste betecknas att det Stalins verktyg, som tjänstgjorde som åklagare, enligt kommunisternas egna uppgifter inte vågat kräva dödsstraff på någon av de anklagade, ehuru, som man torde minnas, kommunisterna från början blodtörstigt förklarade att någonting mindre än dödsstraff varken kunde eller fick komma ifråga, då de anklagade förtjänat dödsstraff ”hundra gånger om”.

De anklagade är: Andres Nin (som redan kort efter häktningen mördades av kommunisterna), Enrique Adroher, Juan Andrade, Pedro Bonet, Julian Gorkin, Jorge Arquer, José Rovira, Daniel Rebull och José Escuder. För de sju förstnämnda (alltså även den mördade Nin) krävs enligt stalinistiska uppgifter 12 års fängelse.²¹ För Rebull kräver han fem års fängelse, medan han yrkar på Escuders frigivande.

Det börjar framgå att processens huvudsyfte var att ”rädda ansiktet” på kommunisterna. Den kommunistiska polisen verkställde häktningarna för över 16 månader sedan, och kommunisternas krav gick ut på att de häktade skulle skjutas inom några dagar. Negrín-regeringen ut-sattes för hård press – det var fråga om den skulle få köpa mera krigsmaterial från Ryssland om den inte till punkt och pricka böjde sig för Moskvas vilja. Trots detta vägrade den att tjänstgöra som Stalins bödel, sedan det ådagalagts att ingen grund fanns för kommunisternas anklagelser mot POUM för spioneri och högförräderi. Inför kommunisternas hot att annars sabotera krigföringen kvarhölls dock de häktade i fängelse.

Det långa kvarhållandet utan rättegång och utan påvisbara skäl blev dock till sist en allt för stor skandal, inte bara för regeringen utan i all synnerhet för kommunisterna, som därigenom bevisades vara ovederhäftiga skränföckar. Man kom tydligen till slut överens om en kompromiss. Regeringen, som några månader förut hade velat frige de häktade, gick med på att en process skulle arrangeras, medan kommunisterna å sin sida gick med på att avstå från kravet på dödsstraff. Men de måste ha några domar att peka på för att inte inför hela världen stå avslöjade som de samvetsklösa och hänsynslösa politiska svindlare och banditer de i själva verket är.

Anklagelserna söndersmulade.

Åklagarens sammanfattande anförande vid processens slut, såsom det refereras i den stalinistiska pressen, var ett strålande exempel på stalinistisk virrighet. Det var ett politiskt agitationstal, inte ett summerande av faktueLLa bevis för begångna brott, vilket är begripligt,

²¹ Dessa siffror är felaktiga: Åklagaren krävde 20 resp. 15 år (i st f 12 resp 5)

då de ”bevis” han laborerat med under processens lopp visat sig värdelösa. Åklagaren synes ha gjort största numret av POUM:s kritik mot Caballeros regering, som vilken enligt åklagarens påstående POUM förde ”en vild och systematisk kampanj”. Man behöver ju bara erinra sig att det inte var POUM utan *kommunisterna* som tvingade Caballeros regering att avgå och att Caballero, som enligt kommunisternas påståenden främst borde ha haft anledning att ingripa mot POUM, i stället under processen vittnade till POUM:s förmån.

De anklagades försvarsadvokater, under ledning av advokat Rodríguez Revilla, har punkt för punkt gått igenom anklagelseakten och påvisat att inga bevis för de anklagades skuld finns i något avseende. Det finns ingenting som stöder de tre huvudanklagelserna, nämligen att POUM skulle ha upprätthållit förbindelse med fascisterna, haft något ansvar för de av kommunisterna framprovocerade har striderna i Barcelona i maj 1937 eller stått i kontakt med fascistiska organisationer i utlandet. Enligt försvarsadvokaternas mening är det ådagalagt att beskyllningarna för spioneri och högförräderi saknar all grund.

Rysk vitgardist angriper socialdemokratiska internationalen

Bland de av Ny Dag återopade sanningsvittnena i fråga om Barcelona-processen befinner sig även den kände vitgardisten från ryska revolutionen Michail Kolzov, som under Stalins regim har avancerat till en framstående plats i tidningen Pravdas redaktion. Vitgardisten Kolzov ser i Barcelona-processen ”en bekant bild”. Han finner betydelsefulla jämförelsepunkter mellan denna process och de rättegångsparodier i Moskva varigenom Stalin lyckades få alla de återstående bland de främsta ledarna för revolutionen 1917 arkebuserade. Egentligen var detta öppenhjärtiga erkännande från Kolzovs sida överflödigt. Det är ändå klart och tydligt att stalinisterna i Spanien har försökt att få till stånd en så exakt kopia som möjligt av skandalprocesserna i Moskva.²²

Vidare rasar vitgardisten Kolzov som en besatt därför att den socialdemokratiska Internationalens ledning hos Negrínregeringen vågat begära rättsgarantier för POUM:s ledare, vilka stalinisterna hade hoppats att kunna få slakta i lugn och ro. Vitgardisten påstår först att ”de s.k. socialdemokratiska ledarna inom Andra Internationalen har samvetslöst förrått det demokratiska och antifascistiska Spanien” (han talar försiktigtvis inte om vad *Tredje Internationalen* har gjort i detta sammanhang). Därefter fortsätter denna sällsport stryktäckte figur:

Däremot ådagalade dessa ledare den mest utomordentliga aktivitet när sju trotskistiska banditer ställdes inför rätta i Barcelona. De bombarderade den spanska regeringen med hotfulla telegram och kräver nåd samt särskilda privilegier för de anklagade inför rätten, ja, fullständig frihet för desamma. Dessa socialdemokratiska ledare utövar ett oerhört starkt tryck på den republikanska regeringen samt försöker utöva inflytande på processens utgång varvid de utnyttjar Spaniens utomordentligt svåra låge för att främja sina utpressarmetoder.

Stalinisterna ska akta sig för att komma med beskyllningar för utpressarmetoder. Hela världen vet att förföljelsen och processen mot POUM har kommit till stånd uteslutande genom ryska utpressarmetoder. Caballero nödgades avgå därför att han vägra att böja sig för utpressarnas krav, och Negrín-regeringen har endast genom de stalinistiska tjekamännens ihärdiga utpressarmetoder förmåtts att ge sitt bifall till den nu genomföra skandalprocessen.

²² I likhet med många andra sovjetiska medborgare som verkade i Spanien under inbördeskriget (diplomater, militärer, NKVD-agenter osv) råkade krigskorrespondenten Koltsov (=Kolzov) illa ut när han återvände till Sovjet. Han arresterades och anklagades för ”antisovjetism” och terroristisk verksamhet, samt avrättades ett drygt år efteråt (i början av 1940).

FD 31.10 -38: POUM:s ledare fritogs från anklagelsen för fascistförbindelser.

De kommunistiska bakdantarnas huvudanklagelse förkastades av domstolen.

Oskyldiga straffas brutalt för stalinisternas förbrytelser.

Ett kortfattat byråtelegram meddelade på lördagen att dom hade fallit i POUM-processen.²³ Enligt telegrammet dömdes fem av de anklagade för ”uppror” till vardera 15 års fängelse, medan två frikändes. Det mest uppseendeväckande är att domstolen avlog den stalinistiske åklagarens ansvarsyrkande för spioneri – alltså att de anklagade skall ha stått i fascisterna. tjänst. I övrigt tillmötesgick domstolen Stalin i så måtto att den ”förordnade” att POUM och dess ungdomsförbund skulle upplösas, ett förordnande som regeringen utfärdade redan för 16 månader sedan och som har föga praktisk betydelse. Huruvida någon appellrätt beviljades de dömda har inte meddelats.

Det var redan på förhand klart att domstolen skulle försöka finna något svepskäl för att kvarhålla åtminstone de mest framträdande av POUM:s ledare i fängelse, då ett erkännande av deras oskuld sedan de hållits oskyldigt inspärrade i över 16 månader skulle ha blivit en oerhörd skandal för regeringen. Å andra sidan kunde domstolen icke finna någon grund för huvudanklagelsen på vilken häktningen skedde och som kommunisterna har skrikit med i ett par års tid, nämligen att de anklagade skulle ha stått i Francos och fascisternas tjänst och upprätthållit förbindelse med den tyska och italienska hemliga polisen.

Domstolen har med nej besvarat de smutsiga kommunisternas påstående att POUM var fascisternas ”femte kolonn”.

Vilka de dömda är framgår inte av telegrammet, men man torde med säkerhet kunna anta att Gorkin, Gironella, Andrade och Arquer är bland dem. Huruvida däremot den redan av kommunisterna mördade Andres Nin är bland dem som dömdes till 15 års fängelse känner vi inte till. De frikända är sannolikt Rebull och Escuder.²⁴

Frikända av arbetaropinionen.

Från anklagelse för ”uppror” vilken sammanhänger med striderna i Barcelona i maj 1937, är de dömda sedan länge frikända av arbetaropinionen. *Domen är en skam, som återfaller på regeringen om denna inte upphäver den. Skammen är så mycket större, som de verkligt ansvariga för Barcelonastriderna går fria – de var kommunister i samarbete med halv-fascisterna i partiet Estat Català.*

Striderna inleddes med ett väpnat angrepp under ledning av den kommunistiske polis-kommissarien Salas mot telefoncentralens byggnad i Barcelona. Telefoncentralens verksamhet, hade alltsedan fascistupproret i juli 1936 stått under de fackliga organisationernas (UGT och CNT) gemensamma ledning, och byggnaden försvarades av UGT:s och CNT:s milis, som givetvis gjorde motstånd mot det kommunistiska överfallet. Härifrån spred sig striderna, och givetvis kämpade POUM:s medlemmar på fackföreningsfolkets sida.

²³ Domen togs den 29 oktober 1938, vilket tillkännagavs i ett pressmeddelande. Den fullständiga lydelsen av domslutet publicerades senare (enligt vissa källor först 2 november).

²⁴ *Folkets Dagblad* har i stort sett gissat rätt. Så här blev domstolsutslaget (Nin nämns ej):

15 år: Julián Gómez García, Juan Andrade Rodríguez, Enrique Adroher Pascual y Pedro Bonet Cuito

11 år: Jorge Arquer Saltó

Frikända: José Escuder Poves y Daniel Rebull Cabré

Om POUM:s ledare straffas för detta arbetarnas självförsvar, varför straffas då inte även ledarna för CNT och UGT?

Under processen framgick det att POUM:s ledning hade försökt medla för att få slut på striderna. Detta bestreds inte av åklagaren, som emellertid med vanlig kommunistisk fräckhet framhöll detta medlingsförsök som ett bevis på att POUM hade börjat striderna.

Largo Caballero, som var regeringschef vid tiden för dessa strider och mot vilken alltså POUM:s "uppror" skulle ha riktat sig, fritog själv i sitt vittnesmål inför domstolen POUM från upprorsanklagelsen.

Det torde dock inte vara oriktigt att tala om uppror i detta sammanhang, men upprorsmännen var kommunister och halvfascister. Kommunisten Salas, som ledde attacken mot telefoncentralen, blev också avskedad från sin post för denna bravad. Avskedande är ett bevis för hans skuld, även om han slapp undan med detta straff.

Processen var hemlig.

Trots alla löften och försäkringar om motsatsen var processen mot POUM praktiskt taget hemlig. Inga svenska tidningar tilläts att publicera ett ord därom medan den pågick, och t.o.m. i Barcelona var de allra flesta okunniga som densamma. Processen hölls i en lokal som var så liten att plats endast fanns för 20 åhörare, och den som ville ha åtminstone utsikt att komma in, måste ställa sig i kö kvällen före förhandlingarnas öppnande.

Pressen representerade vid processen huvudsakligen av stalinister. En och annan representant för utländska nyhetsbyråer närvar, men de stalinistiska censorerna misshandlade deras referat så grundligt att de fann sin uppgift hopplös. Ett exempel kan nämnas: en reporter beskrev POUM som ett "ultramarkistiskt parti". Detta 'ändrades av censorn till "ultrafascistiskt parti".

Alla utlänningar utestängdes.

I regin ingick att utestänga alla utlänningar från processen. De två franska advokaterna Henri Torres och Noguère nekades inresetillstånd t.o.m. i egenskap av observatörer. En representant för den franska tidningen La Flèche lyckades visserligen komma till Barcelona, men kunde där inte få några informationer från eller om processen och måste återvända till Paris med oförrättat ärende. ILP:s sekreterare Fenner Brockway besökte spanska ambassaden i London och erhöll där löfte om fri lejd för resa till Barcelona. Han skaffade sig därefter pass hos de brittiska, franska och spanska konsulatet, men när han sedan återvände till spanska ambassadören, vägrade denna inte endast att utfärda det utlovade frilejdpasset utan annullerade dessutom det av spanska konsulatet utfärdade passet!

Riskabelt att uppträda som POUM:s försvarsadvokat

På grund av den stalinistiska terrorn har det inte varit minst svårt för POUM att erhålla försvarsadvokater. Den förste försvarsadvokaten, Benito Pabón, tvingades för länge sedan att fly från Spanien på grund av stalinisternas hotelser, Den andre, Font y Farran, kastades i fängelse.

Försvaret leddes emellertid modigt och i beaktande av omständigheterna skickligt av advokaten José Rodríguez Revilla, som är medlem av det socialdemokratiska partiet i Spanien.

I ett tal inför domstolen yttrade Revilla:

"Såsom övertygad antifascist försvarar jag POUM:s medlemmar, vilka tillhör den högsta typen av antifascister, har en hög uppfattning om sin plikt och har kämpat tappert sedan fascistupprorets första dag i juli 1938."

Revilla visade att de som i verkligheten hade förstört den antifascistiska enheten var de som hade smutskastat, undertryckt och förföljt ett arbetarparti sådant som POUM, vilket alltid har gått i spetsen för den antifascistiska kampen.

Stalinistisk förvrängningskonst.

Som ett typiskt exempel inte bara på den stalinistiske åklagarens utan även den kommunistiska pressens sviniösa uppträdande kan följande nämnas. I åklagarens ”bevismaterial” har bl. a. ett brev, skrivet av den anklagade Jordi Arquer, figurerat. Enligt åklagaren innehöll detta brev ett förslag om att en sektion av POUM:s milis skulle omorganiseras till en avdelning av den fascistiska ”Spanska falangen” för att kämpa mot republiken, och så har saken även framställts i den kommunistiska pressen. Vad Arquer i själva verket föreslog var att POUM:s soldater skulle tillämpa ”falangformation” för att öka sin militära duglighet i kampen för republikens försvar mot fascisterna.

Det viktigaste resultatet av processen är emellertid detta: Efter en process organiserad under de allra gynnsammaste förhållanden för det stalinistiska förrädarfölgjet och under de allra ogynnsammaste förhållanden för försvaret har domstolen nödgats fastslå att stalinisternas vidriga beskyllningar mot POUM för spioneri och drängtjänst åt fascisterna saknar all grund.

Arbetaren 31.10 -38: Dom i POUM-målet (ledare)

Målet mot POUM-ledarna i Barcelona har varit en utpräglad politisk process och den dom som fällts är en politisk dom. Sex²⁵ av de fångar, som den spanska regeringen var beredd att frigiva vid början av året, ha dömts till 11-15 års fängelse medan två ha frigivits. Moskva har stått bakom processen och domen. I aderton månader ha de domfällda suttit inspärrade. En av ledarna, Nin, har under tiden försvunnit, d.v.s. mördats av den rysk-spanska tjekan utan regeringens vilja och vetskap. De hade inspärrats i den kommunistiska tjekans *privata* fängelse, varifrån så många spårlöst försvunnit. När så stränga domar fällts, så får det betraktas som en offergård åt Moskva.

Likväl är denna dom ett brakande nederlag för Moskva. POUM-partiet, ursprungligen anslutet till Moskva, begick den fruktansvärda förbrytelsen att tänka självständigt och kritisera den helige fadern, Stalin. Ett sådant brott mot den bolsjevikiska påvemakten kunde inte sonas endast med en bannbulle, den måste straffas uttryckligare. Partiet måste tillintetgöras och för att uppnå detta måste det diskrediteras inför den spanska arbetarklassen. Till den ändan anklagades POUM:s ledare för att vara Hitlers och Mussolinis redskap. De anklagades för att ha förrått den spanska revolutionen och det spanska folket. De framställdes som betalda fascistiska och nazistiska agenter. De gjordes till klassförrädare, till mänsklighetens avskum och ohyra. De korsfästes som det uslaste och gemenaste.

Ett och ett halvt år har den spansk-ryska tjekan ansträngt sig för att skaffa fällande bevis mot de anklagade. Men man måste konstatera, att den dom som fällts blivit en glänsande rentvättning av de dömda och ett moraliskt fällande av Moskva.

Det korta telegrammet meddelar, att domstolen *avslog åklagarens ansvarsyrkande för spioneri* och dömde de anklagade för att de *med sitt deltagande i majhändelserna 1937 åsyftat införandet av en från den nuvarande regimen skiljaktig politisk och ekonomiskt regim*. Men därmed har domstolen också sagt ifrån, att de anklagade icke fällts för kriminella eller äreröriga strävanden eller sådan verksamhet, utan för sin rent politiska verksamhet. Domen innebär, att Moskvas krav på POUM-ledarnas diskriminering för de anklagelser som rests av den

²⁵ Fel: Det var inte sex, utan enbart *fem* som dömdes till fängelse.

kommunistiska tjekan klart tillbakavisats, så långt man kan döma av det korta telegrammet. Att kämpa för en politisk omvälvning kan aldrig betraktas som "kriminellt". Spartakisterna i Tyskland stodo i ungefär samma ställning 1919 som POUM-isterna 1937. De ryska bolsjevikerna förverkligade genom oktoberrevolutionen 1917 samma syfte som POUM-isterna åtrådde i Spanien. Spartakisterna och POUM-isterna besegrades medan bolsjevikerna lyckades erövra makten. Det är detta som skiljer dem. I det ena fallet lyckades man och i det andra fallet misslyckades man. Och historiens dom är nästan alltid densamma: "Ve de besegrade!" Vi tillåta oss detta konstaterande fastän vi varken är anhängare till POUM-isterna, till spartakisterna eller bolsjevikerna.

Moskva har lidit ett braknederlag eftersom det icke lyckats att diskriminera POUM. De dömda ha genom domen rentvättats från misstänkliggörandet att ha varit agenter och redskap för Berlin och Rom.

Må det också i detta sammanhang vara tillåtet att påpeka, att kommunisterna själva stå allt för illa till boks för att kunna anklaga andra för samarbete med fascisterna, eftersom de själva idkat ett mycket flitigt samarbete med dem.

Våra svenska operettkommunister aus Moskva äro för närvarande utsatta för en mycket generande samarbetshistoria med de norrländska nazisterna vid ett par valtillfällen, varigenom de enligt egna syndabekännelser verifierat nazismens existensberättigande. Om det är ett brott, som bör bestraffas med döden i Spanien, så är det väl också ett brott i Sverge.

Men kommunisterna ha i utlandet långt värre saker på sitt samvete. Man behöver bara erinra sig den hjälp kommunisterna gävo Hitlers terrorband före 1933 i Tyskland. För att störta den socialdemokratiska regeringen Braun-Severing allierade de sig med nazisterna i en aktion för ett "rött folkavgörande" genom en folkomröstning. Så sent som i november 1932 allierade sig kommunisterna med nazisterna i en trafikarbetarstrejk i Berlin, som de gemensamt sökte göra till en lokal generalstrejk, en strejk som närmast var en politisk aktion mot socialdemokraterna. Losovskij och Dimitrov drogo i trådarna. När Dimitrov några månader senare stod anklagad för riksdagsbranden, var det "kampbröderna" från gårdagen som anklagade och dömde. Det kan väl också förklara en hel del i denna process. Kan man förundra sig över, att massor av det i elände nedsjunkna proletariatet sprungo över till de "nya socialisterna", till nationalsocialisterna?

Man kan också erinra om hur de italienska kommunisterna för ett par år sedan i ett upprop till fascisterna erbjödo enhetsfront mot storkapitalet. Och det finns många andra fall som visa hur hållningslöst och demoraliserat de kommunistiska partiernas uppträdande ständigt varit.

Sådana herrar böra tala tyst om andras samarbete med fascister och nazister.

FD 1.11 -38:

POUM-utslaget ett braknederlag för kommunisterna.

Utslagets viktigaste del förtiges av Ny Dag

Frikännandet för huvudanklagelserna obehagligt för bakdantarna.

Utslaget i POUM-processen blev, trots de brutala domar som fälldes, ett förintande moraliskt nederlag för kommunisterna. Utslaget omförmäldes också i Ny Dag endast i en kort notis. Ny Dag har skränat efter de anklagades blod och får inte släcka sin blodtörst därest inte den stalinistiska tjekan kommer åt att mörda dem i fängelset liksom de förut mördat Andres Nin och många andra, Men Ny Dag förtiger för sina läsare det betydelsefulla faktum att POUM:s ledare frikändes från de av kommunisterna resta anklagelserna för spioneri och samarbete med fascisterna.

De anklagade friades från alla anklagelser för såväl spioneri som andra kriminella förbrytelser. Motiveringen för de brutala domarna var rent politisk. Därför är domstolens utslag, såsom tidningen *Arbetaren* konstaterar, ett brakande nederlag för Moskva. *Arbetaren* skriver:

POUM-partiet, ursprungligen anslutet till Moskva, begick den fruktansvärda förbrytelsen att tänka självständigt och kritisera den helige fadern, Stalin. Ett sådant brott mot den bolsjevikiska påvemakten kunde inte sonas endast med en bannbulle, den måste straffas uttryckligare. Partiet måste tillintetgöras och för att uppnå detta måste det diskrediteras inför den spanska arbetarklassen. Till den ändan anklagades POUM:s ledare för att vara Hitlers och Mussolinis redskap. De anklagades för att ha förrått den spanska revolutionen och det spanska folket. De framställdes som betalda fascistiska och nazistiska agenter. De gjordes till klassförrädare, till mänsklighetens avskum och ohyra. De korsfästes som det uslaste och gemenaste.

Ett och ett halvt år har den spansk-ryska tjeckan ansträngt sig för att skaffa fällande bevis mot de anklagade. Men man måste konstatera, att den dom som fällt blivit en glänsande rentvättning av de dömda och ett moraliskt fällande av Moskva.

Det korta telegrammet meddelar, att domstolen *avslog åklagarens ansvarsyrkande för spioneri* och dömde de anklagade för att de *med sitt deltagande i majhändelserna 1937 åsyftat införandet av en från den nuvarande regimen skiljaktig politisk och ekonomiskt regim*. Men därmed har domstolen också sagt ifrån, att de anklagade icke fällt för kriminella eller äreröriga strävanden eller sådan verksamhet, utan för sin rent politiska verksamhet. Domen innebär, att Moskvans krav på POUM-ledarnas diskriminering för de anklagelser som rests av den kommunistiska tjeckan klart tillbakavisats, så långt man kan döma av det korta telegrammet. Att kämpa för en politisk omvälvning kan aldrig betraktas som "kriminellt". Spartakisterna i Tyskland stodo i ungefär samma ställning 1919 som POUM-isterna 1937. De ryska bolsjevikerna förverkligade genom oktoberrevolutionen 1917 samma syfte som POUM-isterna åträdde i Spanien. Spartakisterna och POUM-isterna besegrades medan bolsjevikerna lyckades erövra makten.

Det är riktigt att POUM:s ledare dömdes därför att de fasthöll vid och kämpade för den revolutionära uppfattning som kommunisterna övergivit. Striderna i Barcelona hade dock inget revolutionärt syfte. De var för de däri engagerade POUM-medlemmarnas och fackföreningsmännens sida endast en försvarskamp mot kommunistiska och halvfascistiska provokatörer. Domstolen begagnade sig av POUM:s deltagande i dessa strider endast för att finna en förevändning för sina barbariska domar.

De dömda har rentvättats från anklagelsen att ha varit agenter och redskap för Berlin och Rom. *Arbetaren* fortsätter:

Må det också i detta sammanhang vara tillåtet att påpeka, att kommunisterna själva stå allt för illa till baks för att kunna anklaga andra för samarbete med fascisterna, eftersom de själva idkat ett mycket flitigt samarbete med dem.

Våra svenska operettkommunister aus Moskva äro för närvarande utsatta för en mycket generande samarbetshistoria med de norrländska nazisterna vid ett par valtillfällen, varigenom de enligt egna syndabekännelser verifierat nazismens existensberättigande. Om det är ett brott, som bör bestraffas med döden i Spanien, så är det väl också ett brott i Sverige.

Men kommunisterna ha i utlandet långt värre saker på sitt samvete. Man behöver bara erinra sig den hjälp kommunisterna gåvo Hitlers terrorband före 1933 i Tyskland. För att störta den socialdemokratiska regeringen Braun-Severing allierade de sig med nazisterna i en aktion för ett "rött folkavgörande" genom en folkomröstning. Så sent som i november 1932 allierade sig kommunisterna med nazisterna i en trafikarbetarstrejk i Berlin, som de gemensamt sökte göra till en lokal generalstrejk, en strejk som närmast var en politisk aktion mot socialdemokraterna. Losovskij och Dimitrov drogo i trådarna. När Dimitrov några månader senare stod anklagad för riksdagsbranden, var det "kampbröderna" från gårdagen som anklagade och dömde. Det kan väl också förklara en hel del i denna process. Kan man förundra sig över, att massor av det i elände nedsjunkna proletariatet sprungit över till de "nya socialisterna", till nationalsocialisterna?

Man kan också erinra om hur de italienska kommunisterna för ett par år sedan i ett upprop till fascisterna erbjödo enhetsfront mot storkapitalet. Och det finns många andra fall som visa hur hållningslöst och demoraliserat de kommunistiska partiernas uppträdande ständigt varit.

Sådana herrar böra tala tyst om andras samarbete med fascister och nazister.

FD 2.11 -38: Utslaget i POUM-målet

blev en fruktansvärd besvikelse för nazistvännerna i Ny Dag och kommunistpartiet. Det tog Ny Dag tre dagar att återhämta sig så pass att den kunde göra ett svagt försök att bortförklara vad som skett. Efter det hundratals av POUM:s ledande män, däribland hela dess centralkommitté, har hållits i fängelse i över 16 månader, under vilken tid de kommunistiska tjekamännen har haft fria händer i fråga om att framskaffa och förfalska bevis, har man lyckats att få summa fyra dömda, tre till 15²⁶ och en till 11 års fängelse. Den skrämmande Stalin-drängen som skötte åklagarjobbet krävde inför domstolen att de anklagade skulle dömas för spioneri för Francos räkning, för att ha stått i förbindelse inte endast med Franco utan även med Tysklands och Italiens hemliga polis och för att ha saboterat krigföringen vid fronterna. Detta var hans liksom det har varit kommunisternas huvudanklagelser, för vilka de anklagade enligt Ny Dag förtjänat dödsstraff hundra gånger om. Och hade de varit skyldiga till något av dessa brott, så hade dödsstraffet varit ofrånkomligt, ty sådan är lagen i krig. Men på alla dessa punkter frikändes de.

Men sådan situationen är i Spanien måste domstolen göra en gest till Stalins behag, den måste döma åtminstone några. Och därför får nu Ny Dag försöka finna så mycket tröst den kan däri att fyra av de häktade dömdes för att – såsom tidningen uttrycker det – ”de i Barcelona organiserat en väpnad kupp för att störta den demokratiska regeringen”. Men detta rubbar inte det faktum att denna dom är en barbarisk justitieförbrytelse. Largo Caballero, chefen för den regering mot vilken ”kuppen” påstås ha varit riktad (och vilken regering sedan störtades genom kommunisternas intriger) fritog själv i sitt vittnesmål inför domstolen POUM:s ledning från denna anklagelse. Under Barcelonastriderna försvarade sig endast POUM, liksom andra arbetarorganisationer, mot kommunistiska provokatörer, och när Ny Dag förklarar att ”sådana nidingsdåd endast begås av sådana element som tjänstgör som fascismens redskap”, så gör den sig bara löjlig. I ”nidingsdådet” att försvara sig mot provokatörerna deltog även CNT, FAI och UGT, och alltså är även de ”fascismens redskap”. Varför straffas inte de?

Men Ny Dag *måste* göra sig löjlig. Skrävlande och bredmynt kungör den nu att republikanerna har hållit Franco stången vid Ebro tack vare att regeringen gjort Stalin till viljes genom förföljelsen mot POUM. Men POUM:s ledning har suttit i fängelse i nära 17 månader, och under den tiden har republiken lidit sina största nederlag. Under den tiden har Franco erövrat hela Nordspanien och skurit det republikanska området i två delar.

Några domar måste avkunnas mot POUM, ty annars hade skandalen med den långa och oförsvarliga förföljelsen blivit för stor. Men att kommunisterna inte fick tillfredsställa sin bestialiska blodtörst, det kan man tacka den mäktiga internationella arbetaropinionen för, som reste sig mot de mot POUM använda metoderna. Ny Dag bedyrar ilsket att denna opinion inskränker sig till ”den vanliga internationella trotskistklicken”, ”Trotskistklicken” tycks alltså ha växt enormt. Till den hör bl.a. Andra Internationalens ledning, de socialdemokratiska partierna i Belgien och Amerika, ledningen för Labour Party och fackföreningsrörelsen i England och en mycket stor del av den franska arbetarrörelsen. Men till ”trotskistklicken” hör märk-

²⁶ Fel: Totalt *fem* fick fängelse, av dem fick *fyra* 15 år och *en* 11 år.

värdigt nog varken Trotskij själv eller dennes fåtaliga anhängare. Den har biträtt stalinisternas mordhets genom att tiga.²⁷

Arbetaren 2.11 -38: Barcelonaprocessen sprider mera ljus över majkuppen.

POUM-försvarets vittnen anklagade öppet stalinisttjekan för de blodiga förbrytelse.

Den internationellt uppmärksammade och länge uppskjutna rättegången mot ledande personer inom det förbjudna och upplösta spanska förenade marxistiska enhetspartiet POUM, inleddes den 13 oktober i Barcelona. På förekommen anledning kunde anarkosyndikalistiska pressen först den 25 okt. börja lämna referat från processen. Några presskommentarer ha av vissa skäl ej förekommit hittills. Det kan nämnas att redogörelserna för rättegången underkastats sträng kontroll före publiceringen och att de meddelanden som offentliggjorts av denna anledning blivit föga utförliga.

Rättegångsförhandlingarna ha pågått i den sessionssal som disponeras av ”Tribunal de Espionaje y Alta Traición” – tribunalen för spionage- och högförräderimål.

Mest kommunister åklagarvittnen.

Rättens president har varit magistratdomaren señor Portal och som fiskal eller åklagare har fungerat señor Gomis. De åtalades försvarsadvokater i rättssalen har varit señor Rodríguez Revilla.

De anklagade som inställt sig voro följande: Gorkin, Andrade, Adroher, Rebull, Jorge, Arquer, Escuder och Bonet. Ett stort antal vittnen hade inkallats av såväl åklagaren som de anklagade. Huvudsakligen ha vittnesmålen rört sig om förhållanden i allmänhet, mindre om egentlig bevisning. Bland åklagarvittnen som hörts ha varit t. ex. tjänstemän i ministerierna och vissa myndigheter, representanter för arméledningen o.s.v.

Bland de inkallade vittnena som haft något att anföra mot eller för de anklagade märkas följande mera kända personer: Undersekreteraren för armén överste Cordón, kommissarien vid XII:e armékåren Virgilio Llanos (känd kommunist), förre guvernören i Aragon José Ignacio Mantecón, skriftställaren César Falcón, direktören för Radio Asociación de Cataluña señor Garriga, undersekreteraren hos presidenten i Kataloniens Generalidad (delstatsregeringen) Martín Rouret.

Ett flertal ministrar hade inkallats som vittnen. Vi kunna nämna f.d. inrikesministern, numera generalsekreteraren för försvaret señor Julián Zugazagoitia, förre regeringspresidenten Largo Caballero, f.d. ministrarna Angel Galarza, Manuel Irujo och Federica Montseny (den sistnämnda en av CNT-FAI:s representanter i Caballeroregeringen).

Flera diplomater och jurister återfanns på vittnesbänken, t. ex. förutvarande ambassadören i Paris don Luis de Araquistain och presidenten i katalanska kassationsdomstolen señor Andreu Abelló.

²⁷ FD är uppenbarligen dåligt informerad. Trotskij uttalade sig om mordet på Nin 8/8 1937, samt kommenterade rättegången mot POUM 22/10 1938 och sade då bl a att ”Det finns ingen tänkande person i hela världen som tror på den fabricerade anklagelsen” att POUM skulle ha haft förbindelser med fascisterna. Vidare antog Fjärde internationalens sekretariat 11/10 1938 en ”Deklaration om POUM-processen”. Uttalandet avslutades med orden: ”Alla ärliga medvetna arbetare står på de anklagades sida i Barcelona – det enda som de är skyldiga till är att de hållit vid liv tron på socialismen i det katalanska proletariats hjärta.”

Ett frikännande genast.

Åklagaren hade ej funnit sig föränledd att yrka dödsstraff på någon av de anklagade, ehuru det ryktesvis rört som om de svåraste anklagelser. Vi kunna även avfärda den vilseledande uppgiften att den "försvunna" POUM-ledaren figurerat bland namnen på de anklagade.

Åklagarens yrkanden gingo ut på att Gorkin, Andrade, Adroher, Arquer och Bonet skulle dömas till vardera 30 års fängelse och Rebull till 15 år. Beträffande José M. Escuder förklarade sig åklagaren inte ha några yrkanden. Escuder blev också försatt i frihet under processen.

Försvarsadvokatens slutanförande varade i fem timmar och gick ut på att samtliga häktade måtte frikännas. Sedan försvarsadvokaten slutat sitt anförande meddelade rättens president, att utslagen skulle avkunnas inom två eller tre dagar. Formellt har hela rättegången tagit en tid av femton dagar i anspråk.

POUM-divisionen utmålas som konspirationshärd.

De mest vägande vittnesmålen, de nämligen som avgåvos av f.d. ministrar i Caballeros samlingsregering och av Caballero själv, voro ett klart konstaterande av att alla de anklagade kunde betecknas som övertygade antifascister och att de handlingar de eventuellt begått skett i god tro att tjäna den antifascistiska saken.

De besvärade vittnesmålen kom huvudsakligen att avse det förhållande som den till stor del av POUM-medlemmar sammansatta Division 29 visat i samband med de s.k. majhändelserna i Barcelona. På fråga av åklagaren meddelade stabskvarterets chef, Antonio Gordon García, att inom POUM-divisionen cirkulerat en del tidningar, även icke offentliga, men härrörande från partiet. De "fascistiska dokument" som anträffats bestodo av förbjudna tidningar, som utgivas i hemlighet. (Sådana studeras med intresse av representanter för alla riktningar!) Andra handlingar som påträffats bland divisionsmedlemmarna utgjordes av skrivelser som rörde sig om försvarsministern Prietos uppträdande. Mellan POUM och högkvarteret hade ej rätt några relationer av anmärkningsvärd beskaffenhet.

Gordon García gjorde gällande att majhändelserna i Barcelona framkallat oro inom POUM-divisionen och att en del milismän då lämnade sin tjänst. Hotelser skulle därvid ha riktats mot vissa högre officerare i östarméns högkvarter. De skyldiga hade bestraffats.

Ett annat åklagarvittne, José Luis Coello, anställd på försvarsministeriets dechiffreringsbyrå, visade sig aldrig ha sett den i chiffer avfattade "originalplan" som skulle härröra från en fascistorganisation i Madrid, och som nämnts i samband med anklagelserna. Virgilio Llanos, vilken utnämns till kommissarie av den sedermera avsatte general Pozas, yttrade sig huvudsakligen om 29:e divisionens sammansättning, förläggning och uppförande. Ursprungligen hade divisionen till hälften varit sammansatt av FAI-medlemmar, men dessa hade ej intresserat sig för POUM:s inställning och hade även efter 5 maj överförts till de anarko-syndikalistiska divisionerna 26 och 28.

Llanos, som är en gammal kommunistagitator, gjorde gällande att svårigheter uppstått vid besättandet av de framskjutna ställningarna sedan en del av POUM:s milismän lämnat dessa. Han påstod också att POUM-milisen i de främsta skyttelinjerna förbrödrat sig med fienden och handlat så, att man fick uppfattningen att mellan parterna upprätthölls något slags "non-aggressionspakt". Fascister och poumister skulle ha spatserat mellan sina skyttegravar och ej visat tecken till fientlighet mot varandra. Detta var anledningen till att 29:e divisionen slutligen drogs tillbaka från fronten efter order från försvarsministeriet.

Kommissarien Llanos var ytterst angelägen att framhålla, att de klagomål som riktades mot division 29 ej i minsta avseende kunde anpassas på de i samma kontingent förlagda CNT-FAI-divisionerna 26 och 28. Mellan dessa och 29:e divisionen funnos inga jämförelser varken

ifråga om disciplin eller kampintresse. Llanos vittnesmål får anses vara det viktigaste på åklagarsidan; han gjorde ingen ansats att söka dölja sin partiska politiska inställning mot POUM. Han yttrade bl.a.: Den odisciplinerade POUM-divisionens förhållande var ett typiskt uttryck för konspiration och aktivitet i syfte att få igång upplösning i frontsektionen vid Binéfar och hjälpa fascisterna.

Provokatör vittnar.

Ett annat åklagarvittne, Joaquín Roca Asir, får väl inte tillskrivas alltför stor betydelse, då mannen erkänt sig vara fascistisk spion i tjänst hos Dalmau-Riera i Perpignan. Detta ”vittne” sade sig ha sökt kontakt med POUM och förmedlat dokument som rörde sig om attentat mot Prieto, varvid poummän skulle hjälpa till!

Här rörde det sig tydligt om en provokatör, och det kan nämnas att vissa vittnesmål även gingo ut på att provokatörer nästlat sig in i POUM. Provokatörer hade bedrivit sabotage i samband med majhändelserna, men undersekreteraren i katalanska regeringen, Martín Rouret, sade sig ha uppfattningen att det var myndigheternas åtgärder som framprovocerat majhändelserna och främst striderna vid Telefónica-byggnaden. Oroligheternas uppkomst bestod i utkommenderandet av besättningsstyrkor till Telefónica, sade vittnet. Den arbetarvakt som förut fanns där hade icke gjort sig skyldig till något sabotage.

Man kan gott medgiva att detta vittnesmål var bland de viktigaste. Rouret fann sig även för-anlåten att tillbakavisa uttalanden som åklagaren tillskrivit honom i annat sammanhang och som avsågo att ge oroligheterna i Barcelona annan karaktär än Rouret ansåg dem ha haft.

Förre ambassadören Araquistain, som tillhör Caballeroflygeln, bestred att han som ambassadör haft någon anledning att särskilt lägga märke till Gorkins uppförande i Paris eller att denna och några andra representanter för POUM ådragit sig misstankar. Han uppläste ett brev som han fått från Andres Nin. Brevet utvisade uppriktigt antifascistiskt intresse, men rörde sig huvudsakligen om litterärt arbete som f.ö. bekräftade Nins goda förbindelser med Negrín och A. del Vayo.

Caballero avslöjar.

Med spant intresse lyssnade man givetvis till de uppgifter som lämnades av Caballero och dennes kamrater i regeringen. På fråga av försvarsadvokaten sade sig Caballero ha den bestämda uppfattningen att majhändelserna i Barcelona helt och hållet voro ett uttryck för spänningen mellan olika politiska grupper, men att man gott kunde avvisa fascistisk påverkan som drivande orsak. Han medgav att denna spänning bl.a. yttrat sig inledningsvis i energiska påtryckningar på honom att få POUM förbjudet och upplöst genom regeringsdekret. Han hade av bestämda saksakal nödgats avvisa dessa krav för att ej framstå som partisk. Det fanns inga klagomål att framställa mot kontrollen i Telefónica. De svårigheter med tjänsten som där gjorde sig gällande träffade alla intresserade lika, och berodde av tekniska skäl. Något sabotage hade aldrig förekommit varken från ledningens eller personalens sida, och arbetarkontrollanterna hade skött sig väl.

Caballero sade sig vara överraskad av Llanos uppgifter; försvarsministern, således han själv, hade ej reda på att POUM vid fronten brustit i disciplin! Caballero sade sig även känna flertalet av de anklagade personligen och ville beteckna dem som gamla pålitliga kämpar utan några som helst sympatier för eller förbindelser med fascismen, men väl som mycket självständiga individer. Inom åtskilliga antifascistiska sektioner hade POUM verkat förtjänstfullt.

Regeringen överraskades av stalinisterna.

Förre inrikesministern Galarza, som tillhörde Caballeros regering, vill bestämt fastslå att majhändelserna i Barcelona uteslutande voro uttryck för rivaliteten mellan vissa anti-

fascistiska grupper. Det var en drabbning mellan partierna, men ingen aktion mot den anti-fascistiska fronten. Han underströk vidare att CNT gjort allt för att tillfredsställa reglerna förhållandena i Telefonican och även i samband med striderna påyrkat snabb intervention från regeringen för att avstyra en kupp. Ministrarna García Oliver och Federica Montseny hade från Valencia skyndat till Barcelona. De ställdes inför ett fullbordat faktum: en kupp hade genomförts! Undersökningar hade utvisat att varken sabotage eller partiskt uppträdande hade förekommit i Telefonican medan arbetarna utövade kontrollen där. De anmärkningar i den vägen som framställdes voro konstruerade förevändningar. Därmed förfalla också de anklagelser som ge majhändelserna en falsk tendens. Man hade krävt regeringsförbud mot POUM-pressen. Det var censuren sak att kontrollera pressen. Om censuren ej funnit skäl att förbjuda La Batalla var ej heller regeringen befogad att ingripa. I de fall censuren i Barcelona ingripit hade den oftast handlat efter partisynpunkter, ej av allmänt intresse.

Nins försvinnande

Manuel Irujo, den tidigare justitieministern, meddelade att han under sin ämbets tid mottagit otaliga framställningar från utländska politiska sammanslutningar som av ideologiska skäl stämplat häktningarna av POUM-ledarna och partiets upplösning som en skandal för republiken. Man vädjade till rätten att visa sig oberoende av maktförhållandena och handlägga processen efter normala rättsgrunder. Men samtidigt hade från annat håll anförts att myndigheterna favoriserade de anklagade! Irujo sade sig kunna medgiva att behandlingen av de anklagade och framförallt de beskyllningar som framlagts med dem i flera fall utgjorde uppenbar orättvisa. Den förra regeringen hade av sådana skäl funnit sig förpliktad till försiktighet.

Vidare påpekade Irujo att behandlingen av Nin varit i hög grad misstänkt från början. Ena gången hade den politiska polisen haft fången inspärrad i en privat villa, nästa gång i ett fängelse. Dessa säregna metoder, som ändat med den häktades spårlosa försvinnande, hade blivit föremål för speciell utredning som bekräftat att Nin under det han var i polisens makt blivit behandlat hårdhänt och onormalt.

Polisen hade, fastslog Irujo, företagit häktningarna i POUM-affären utan att konferera med regeringen eller begärt erhålla dess medgivande. Med metoder som tillämpats, och varvid alltjämt okända krafter ingripit, var Nins försvinnande ingen oväntad händelse, men så mycket mera komprometterande.

Förre hälsovårdsministern Federica Montseny höll ett varmhjärtat försvarstal för de häktade. Hon sade sig känna dem sedan många år som gamla oegennyttiga antifascister. Händelserna i Barcelona hållas medvetet och avsiktligt i dunkel eller framställas i falskt sken. Det som skedde var ej att tillskriva varken POUM:s eller CNT-FAI:s aktivitet, utan omständigheterna som undanhållas i processen. Majoroligheterna anstiftades för att rubba förtroendet till Caballeroregeringen, anstifta förvirring inom proletariatet och invagga arbetarna i falska fördomar. Det var en provokatorisk kupp riktad mot proletariatet. Men därvid är POUM lika oskyldigt som CNT-FAI. Señora Montseny slutade sitt vittnesmål med en vädjan till rätten att ej i de anklagade se några äventyrare utan övertygade och ärliga kämpar för friheten och antifascismen.

Våldförande av sanningen.

Abelló, president i Barcelonas provinsrätt och katalanska kassationsdomstolen, förklarade att POUM kunde fritagas från att ha framprovocerat majhändelserna 1937, som i stället igångsattes av helt andra maktlystna partiintrigörer. Det är onödigt att här utpeka de skyldiga, yttrade Abelló. Men POUM spelade en mycket liten roll i de händelser som följde fastän massor av medlemmar i POUM, CNT och FAI föllo offer för händelserna.

Under de följande rättsförhandlingarna genomgicks diverse dokument, flera av hemlig karaktär. Beträffande Andres Nin förelåg inget annat offentligt aktstycke än hans förnekande av förbindelserna med fascister. Arbetaren torde få tillfälle att återkomma till dessa dokument och motiveringen till domarna över de anklagade

Arbetaren 3.11 -38: Försvaret smulade sönder "bevisen" mot POUM.

Klumpiga förfalskningar och lögner reducerades till sitt rätta värde.

I en artikel som kan sägas utgöra en första kommentar till POUM-processen gör Solidaridad Obrera allvarliga reflexioner över den spanska rättssäkerheten. Man talar om röd och vit säkerhet, men det är egentligen rubriker vilka lämnat oss som stå mitt i den revolutionära striden tämligen kallsinniga, framhåller tidn. Här i det lojala Spanien och i verkligheten det enda Spanien, är den rättvisa som godkännes och har stöd av verkligt antifascistiska krafter ingen röd eller vit rättvisa utan helt enkelt den rätt som motsvaras av en levande social verklighet. Det är också principer som upprätthållits av alla revolutionära rörelser i Spanien och fastställt i konstitutionen av 1823, där rättsskickets linjer sägas skola följa vad gott och rätt är. Och alltid utan undantag. Även i dag kan och får inte tänkas ett spanskt politiskt parti som hyllar annan mening om det fått makten genom fredliga eller revolutionära medel. Och det kan aldrig komma ifråga att en politisk fraktion finge göra några speciella rättsbegrepp gällande. Man känner inte till att något sådant motsvaras av den allmänna meningen. Det pågående frihetskriget är det tydligaste uttrycket för en av folket omfattad ideologi som representerar rättvisa, frihet och demokrati.

"Bevisningen" ihjälslagen säger Sol. Obrera.

Det är ungefär tankegången i Solidaridad Obrera, och om det inte skulle räcka som opinionsuttryck kan framhållas att tidningen i rubriken till försvarsadvokatens anförande i processen mot några POUM-ledare fastslår att han "avlivar anklagelserna och belyser motsägelserna" i ord som anförts mot de anklagade.

Saken är klar: den anarkosyndikalistiska pressen tar bestämt avstånd från detta rättsupptåg. Det skulle kunnat räcka med att hänvisa till den anarkosyndikalistiska f.d. ministern Federica Montsenys vittnesmål.

"Bevismaterialet" var också överraskande tunt. Åklagaren rörde sig med en massa artiklar som stått införda i POUM-tidningen La Batalla, som följaktligen fått passera censuren. Vidare var det mystiska uppgifter rörande organisering av stormavdelningar och ammunitionstillverkning. Madridpolisen hade bidragit med en chifferklav, som uppgavs vara densamma som utnyttjades av fascisterna. Det hänvisades även till vittnesmål av utlänningar som skulle ha påstått att de anslutit sig till POUM för att kunna bedriva spioneri.

Punkt för punkt ohållbara anklagelser.

Försvarsadvokaten tog upp allt detta materiel punkt för punkt till kritiskt skärskådande i sitt fem timmar långa anförande. Genom sin längd kan detta tal inte här refereras. Advokaten, José Rodríguez Revilla, sade sig inledningsvis kunna uttrycka sina sympatier för de närvarande utan att vilja dela upp dem i vänner och fiender till de anklagade. För egen del finge hans anförande, framhöll han, uteslutande betraktas som helt opersonligt och enbart som dikterat av en jurists obotliga vilja att fastställa sanningen.

Det förelåg, påpekade försvarsadvokaten, uteslutande enstämmiga uppgifter från alla håll att POUM vid upprorets utbrott och långt därefter handlat solidariskt med alla övriga arbetar-

organisationer. Detta bekräftades genom massor av dokument och uttalanden, vilka non-chalerats för att framhäva anklagelserna, vilka senare samtliga bestritts av de häktade.

Rättegången hade, fortsatte advokaten, en alltigenom politisk uppläggning. Det åberopades uppgifter som utan vidare måste tillbakavisas som grundlösa. Den bevisning polisen anskaffat åt åklagaren bestod bl.a. av fotografier av en flygplats, vilket skulle antyda spioneri. Vidare skulle finnas utländska medlemmar i partiet som betecknades som "Gestapoagenter", och dessa hade avlagt "bekännelser". Partimedlemmar hade vidare uppgivits vara i besittning av falska sedlar.

Men för att börja med fotografierna hade dessa enligt arméledningen inget värde som spion-material. De kunde mycket väl tagas utan att ge anledning till misstankar. Polisen hade ingen bevisning för att de åberopade utlänningarna i verkligheten voro "Gestapoagenter". Därtill hade en av dessa föregivna Gestapoagenter, benämnd Simeón Kotcheff²⁸, trots sina graverande bekännelser försatts i frihet, vilket inte gärna kunnat ske om polisen trott på hans uppgifter. I övrigt refererades i anklagelserna till – Leon Trotskij och Victor Serge(!) vilka skulle ha varit de egentliga pådrivarna bakom POUM:s onda anslag. Men det är känt att dessa personer hylla en revolutionär uppfattning som inte ens överensstämmer med POUM:s. Uppgifterna om innehav av pengar och vapen hade överdrivits, och ej heller fanns belägg för att det hade med några fascistiska förbindelser att skaffa. Några andra dokument som framlagts kunde utan vidare förkastas då de tillverkats sedan de anklagade häktats. Brev som tillskrivas en viss Golfín hade genom undersökning av handstilen befunnits förfalskade. Av hela bevisningen återstod egentligen ingenting annat än beskyllningar, men i en så allvarsam sak som denna är sådant material ej tillräckligt, ansåg försvarsadvokaten.

Bästa beröm åt POUM-divisionen.

POUM-divisionens påstådda opålitlighet har endast kommunistiska vittnesmål som grund. Det kan nämnas att ett av de opartiska militära vittnena, José Guarner Vivares, stabschef och nu med tjänstgöring i försvarsministeriet, begärt att få höras emedan han hade grundlig kännedom om förhållandena inom 29 divisionen. Han sade sig aldrig ha iakttagit något misstänkt i divisionens uppförande, allra minst något som antydde samförstånd med fienden "men väl motsatsen". Divisionen hade kämpat hjältemodigt och utfört frivilliga befästningsarbeten med yttersta noggrannhet. "Jag har det allra bästa intryck av POUM-milisen." Samma vittne förnekade att någon enda man i avdelningen lämnat fronten i samband med majhändelserna i Barcelona. Efter dessa hade han dock konstaterat att stämningen varit upprörd över att kamrater dödats i Barcelona. Försvarsministeriet hade aldrig fått rapport om att manskap från division 29 eller andra avdelningar lämnat fronten utan tillstånd i samband med Barcelona-händelserna.

Vi ha här endast referat det tillgängliga offentliga materialet, och det står fritt att reflektera över innebörden. Opartiska vittnen och andra som vittnat för att värna sanning och rättvisa utan att vara politiska sympatisörer med POUM, stå mot utpräglade kommunistvittnen. Det är kommunister som iscensatt inte blott rättegången, utan även bära ansvaret för de händelser som de anklagade beskyllts för att vara upphovsmän till. Och vad värre är: det har blivit möjligt för dessa verkligen skyldiga att sätta sin stämpel på domen! Hela tillvägagångssättet är ospanskt, ett uttryck för partiterror och fullständigt i strid mot de principer som företrädde det lojala Spanien – "det i verkligheten enda Spanien".

²⁸ I *El proceso del POUM...* skrivs namnet *Gochez*

FD 4.11 -38: POUM-ledarnas oskuld blev klart bevisad.²⁹

Hade ingen skuld i Barcelonastriderna.

Åklagarens huvudvittnen: kommunister och provokatörer

Meddelanden om vad som verkligen skedde vid skandalprocessen börjar nu komma fram. Såsom vi förut nämnt kunde inte tidningen Arbetarens korrespondent i Barcelona sända ut några meddelande under den tid processen pågick. Nu har han emellertid lyckats därmed, och det som han har att meddela är sannerligen inte vidare smickrande för de stalinistiska terroristerna i Spanien

Processen hölls i den lokal som disponeras av tribunalen för spionage – och högförräderimål. Åklagarens viktigaste vittnen var kommunister och en fascistisk provokatör. Provokatörer hade bedrivit sabotage i samband med majhändelserna, men undersekreteraren i katalanska regeringen, Martín Rouret, sade sig ha uppfattningen att det var myndigheternas åtgärder som framprovocerat majhändelserna och främst striderna vid Telefónica-byggnaden. Oroligheternas uppkomst bestod i utkommenderandet av besättningsstyrkor till Telefónica, sade vittnet. Den arbetarvakt som förut fanns där hade icke gjort sig skyldig till något sabotage.

Förre ambassadören Araquistain, som tillhör Caballeroflygeln, bestred att han som ambassadör haft någon anledning att särskilt lägga märke till Gorkins uppförande i Paris eller att denna och några andra representanter för POUM ådragit sig misstankar. Han uppläste ett brev som han fått från Andres Nin. Brevet utvisade uppriktigt antifascistiskt intresse, men rörde sig huvudsakligen om litterärt arbete som f.ö. bekräftade Nins goda förbindelser med Negrín och A. del Vayo.

Caballero: De anklagade är pålitliga antifascistiska kämpar.

Stort intresse tilldrog sig Largo Caballeros vittnesmål. På fråga av försvarsadvokaten sade sig Caballero ha den bestämda uppfattningen att majhändelserna i Barcelona helt och hållet var ett uttryck för spänningen mellan olika politiska grupper, men att man gott kunde avvisa fascistisk påverkan som drivande orsak. Han medgav att denna spänning bl.a. yttrat sig inledningsvis i energiska påtryckningar på honom att få POUM förbjudet och upplöst genom regeringsdekret. Han hade av bestämda sakskaäl nödgats avvisa dessa krav för att ej framstå som partisk. Det fanns inga klagomål att framställa mot kontrollen i Telefónica. De svårigheter med tjänsten som där gjorde sig gällande träffade alla intresserade lika, och berodde av tekniska skäl. Något sabotage hade aldrig förekommit varken från ledningens eller personalens sida, och arbetarkontrollanterna hade skött sig väl.

Bland åklagarvittnena hade den kommunistiske kommissarien Virgilio Llanos haft mycket att säga om den till stor del av POUM:s milismän bestående 29:de divisionens ”förrädiska” uppträdande vid fronten. Caballero sade sig vara överraskad av Llanos uppgifter; försvarsministern, således han själv, hade ej reda på att POUM vid fronten brustit i disciplin! Caballero sade sig även känna flertalet av de anklagade personligen och ville beteckna dem som gamla pålitliga kämpar utan några som helst sympatier för eller förbindelser med fascismen, men väl som mycket självständiga individer. Inom åtskilliga antifascistiska sektioner hade POUM verkat förtjänstfullt.

Förre inrikesministern Galarza, som tillhörde Caballeros regering, vill bestämt fastslå att majhändelserna i Barcelona uteslutande var uttryck för rivaliteten mellan vissa antifascistiska

²⁹ Denna artikel bygger nästan helt på de två föregående artiklarna i *Arbetaren*.

grupper. Det var en drabbning mellan partierna, men ingen aktion mot den antifascistiska fronten.

Undersökningar hade utvisat att varken sabotage eller partiskt uppträdande hade förekommit i Telefonican medan arbetarna utövade kontrollen där. De anmärkningar i den vägen som framställdes var konstruerade förevändningar. Därmed förfaller också de anklagelser som ge majhändelserna en falsk tendens. Man hade krävt regeringsförbud mot POUM-pressen. Det var censurens sak att kontrollera pressen. Om censuren ej funnit skäl att förbjuda La Batalla var ej heller regeringen befogad att ingripa.

Förre justitieministern Manuel Irujo under vilkens ämbets tid aktionen mot POUM igångsattes, sade sig kunna medgiva att behandlingen av de anklagade och framförallt de beskyllningar som framlagts med dem i flera fall utgjorde uppenbar orättvisa. Den förra regeringen hade av sådana skäl funnit sig förpliktad till försiktighet.

Nins försvinnande.

Vidare påpekade Irujo att behandlingen av Nin varit i hög grad misstänkt från början. Ena gången hade den politiska polisen haft fången inspärrad i en privat villa, nästa gång i ett fängelse. Dessa säregna metoder, som ändat med den häktades spårlosa försvinnande, hade blivit föremål för speciell utredning som bekräftat att Nin under det han var i polisens makt blivit behandlat hårdhänt och onormalt.

Polisen hade, fastslog Irujo, företagit häktningarna i POUM-affären utan att konferera med regeringen eller begärt erhålla dess medgivande. Med metoder som tillämpats, och varvid alltjämt okända krafter ingripit, var Nins försvinnande ingen oväntad händelse, men så mycket mera komprometterande.

Förre hälsovårdsministern Federica Montseny höll ett varmhjärtat försvarstal för de häktade. Hon sade sig känna dem sedan många år som gamla oegennyttiga antifascister. Händelserna i Barcelona hållas medvetet och avsiktligt i dunkel eller framställas i falskt sken. Det som skedde var ej att tillskriva varken POUM:s eller CNT-FAI:s aktivitet, utan omständigheter som undanhålles i processen. Majoroligheterna anstiftades för att rubba förtroendet till Caballeroregeringen, anstifta förvirring inom proletariatet och invagga arbetarna i falska fördomar. Det var en provokatorisk kupp riktad mot proletariatet. Men därvid är POUM lika oskyldigt som CNT-FAI.

Abelló, president i Barcelonas provinsrätt och katalanska kassationsdomstolen, förklarade att POUM kunde fritagas från att ha framprovocerat majhändelserna 1937, som i stället igångsattes av helt andra maktlystna partiintrigörer. Det är onödigt att här utpeka de skyldiga, yttrade Abelló. Men POUM spelade en mycket liten roll i de händelser som följde fastän massor av medlemmar i POUM, CNT och FAI föll offer för händelserna.

Ingenting kvar av ”bevisningen”

Den anarkosyndikalistiska pressen i Spanien tar bestämt avstånd från det skandalupptåg som processen var. Tidningen Solidaridad Obrera konstaterar att försvaret fullständigt avlivade åklagarens anklagelser.

”Bevismaterialet” var också överraskande tunt, säger Arbetarens korrespondent. Åklagaren rörde sig med en massa artiklar som stått införda i POUM-tidningen La Batalla, som följaktligen fått passera censuren. Vidare var det mystiska uppgifter rörande organisering av stormavdelningar och ammunitionstillverkning. Madridpolisen hade bidragit med en chifferklav, som uppgavs vara densamma som utnyttjades av fascisterna. Det hänvisades även till vittnesmål av utlänningar som skulle ha påstått att de anslutit sig till POUM för att kunna bedriva spioneri.

Förfalskat bevismaterial.

Försvarsadvokaten tog upp allt detta materiel punkt för punkt till kritiskt skärskådande i sitt fem timmar långa anförande.

Det förelåg, påpekade försvarsadvokaten, uteslutande enstämmiga uppgifter från alla håll att POUM vid upprorets utbrott och långt därefter handlat solidariskt med alla övriga arbetarorganisationer. Detta bekräftades genom massor av dokument och uttalanden, vilka nonchaleras för att framhäva anklagelserna, vilka senare samtliga bestritts av de häktade.

Rättegången hade, fortsatte advokaten, hade en alltigenom politisk uppläggning. Det åberopades uppgifter som utan vidare måste tillbakavisas som grundlösa. Den bevisning polisen anskaffat åt åklagaren bestod bl.a. av fotografier av en flygplats, vilket skulle antyda spioneri. Vidare skulle finnas utländska medlemmar i partiet som betecknades som "Gestapoagenter", och dessa hade avlagt "bekännelser". Partimedlemmar hade vidare uppgivits vara i besittning av falska sedlar.

Men för att börja med fotografierna hade dessa enligt arméledningen inget värde som spionmaterial. De kunde mycket väl tagas utan att ge anledning till misstankar. Polisen hade ingen bevisning för att de åberopade utlänningarna i verkligheten var "Gestapoagenter". Därtill hade en av dessa föregivna Gestapoagenter, benämnd Simeón Kotcheff, trots sina graverande bekännelser försatts i frihet, vilket inte gärna kunnat ske om polisen trott på hans uppgifter. I övrigt refererades i anklagelserna till – Leon Trotskij och Victor Serge(!) vilka skulle ha varit de egentliga pådrivarna bakom POUM:s onda anslag. Men det är känt att dessa personer hyllade en revolutionär uppfattning som inte stämmer med POUM:s. Uppgifterna om innehav av pengar och vapen hade överdrivits, och ej heller fanns belägg för att det hade med några fascistiska förbindelser att skaffa. *Några andra dokument som framlagts kunde utan vidare förkastas då de tillverkats sedan de anklagade häktats. Brev som tillskrivas en viss Golfín hade genom undersökning av handstilen befunnits förfalskade. Av hela bevisningen återstod egentligen ingenting annat än beskyllningar, men i en så allvarsam sak som denna är sådant material ej tillräckligt, ansåg försvarsadvokaten.*

POUM-divisionens påstådda opålitlighet har endast kommunistiska vittnesmål som grund. Det kan nämnas att ett av de opartiska militära vittnena, José Guarner Vivares, stabschef och nu med tjänstgöring i försvarsministeriet, begärt att få höras emedan han hade grundlig kännedom om förhållandena inom 29 divisionen. Han sade sig aldrig ha iakttagit något misstänkt i divisionens uppförande, allra minst något som antydde samförstånd med fienden "men väl motsatsen". *Divisionen hade kämpat hjältemodigt och utfört frivilliga befästningsarbeten med yttersta noggrannhet. "Jag har det allra bästa intryck av POUM-milisen." Samma vittne förnekade att någon enda man i avdelningen lämnat fronten i samband med majhändelserna i Barcelona. Efter dessa hade han dock konstaterat att stämningen varit upprörd över att kamrater dödats i Barcelona. Försvarsministeriet hade aldrig fått rapport om att manskap från division 29 eller andra avdelningar lämnat fronten utan tillstånd i samband med Barcelona-händelserna.*

Arbetaren 5.11 -37:

Ny Dag saluför nya lögner i POUM-affären.

Klumpig förfalskning för att dölja åklagarfiaskot i den spanska rättsskandalen.

Ny Dags snusförnuftiga attityd när bladet ger sig in i polemik om t. ex. sådana företeelser som rättsskandalen vilken kallas "POUM-processen", kan väl inte förarga någon, men väl tvinga många till skratt. Ej så underligt, när den som för pennan i slika fall aldrig betraktats annat än

som clownskribent i den krets som fört fram titulus Hjorvard.³⁰ Vi minnas honom som pajasmakare redan från debuten för ett antal år sedan. Ingen förmådde taga den skribenten på allvar! Och frågan är, om det finns något allvar ens nu hos vederbörande efter uppstigandet till "chefredaktör" för ett pressalster som inte besitter ett ens självständighet. Där docerar och polemiserar man med gud och hela världen med en slyngelaktighet som vittnar om frånvaron av minsta lilla spår av vederhäftighet och anständighet. Vederbörande tycks anse att det allenast gäller att istadigt vidhålla en lögn för att den skall ta sig ut som sanning.

Ny Dag synes ha för sig att sista ordet är sagt från den spanska rättvisans sida i POUM-affären. Om så är fallet vittnar uppfattningen om ett snävt begränsat orienteringssinne. Ny Dag synes vidare ha för sig att den har, fullmakt att agera åklagare mot POUM. I den rollen är tidningen i behov av en säkrare sufflör än husse i Moskva. Den visar sig vara totalt okunnig om vad den spanske åklagaren yrkat vid bestraffningen av de föregivna POUM-brottslingarna. Enligt det "välunderrättade" stalinistorganet "dömdes POUM-ledarna efter maximum i de lagparagrafer efter vilka åklagaren yrkat ansvar."

Detta påstående är uppenbar och medveten lögn! Är lögnen omedveten vittnar den ytterligare om hur grundligt bakom Ny Dag är beträffande denna rättegång. Vilket inte förundrar, då tidningens hela vetande begränsas till vad den sovjetryska tjekapressens korrespondensförmedling låter tidningen få del av. Ty ingen tror väl att den tidningen vågade riskera ett på eget ansvar anskaffa riktiga och objektiva informationer om processen? Moskva har, som Kominternorganet "Rundschau" för en tid sedan avslöjade, ett djupt förakt för Ny Dag och dess redigering, men så djupt ha dock inte tidningens ansvaringar sjunkit att de skulle hålla sig till – sanningen.

Åklagaren i POUM-processen yrkade att fem av de häktade skulle ådömas trettio och en femton års fängelse – eller som straffnormen omskriven å spanskt lagspråk: "separacion de la convivencia social" — och samtidigt återtog han alla yrkanden mot den sjunde av de anklagade, nämligen José M. Escuder. Processförfarandet avsåg således ursprungligen sju personer nämligen Gorkin; Andrade, Adraher, Rebull, Jorge Adquer, Bonet och Escuder. Den sistnämnde, som tydligen på rent okynne hållits häktad; sade sig åklagaren senor Gomis inte ha något otalt med utan begärde själv att han skulle sättas i frihet. Vi känna verkligen inte närmare till denne señor Escuder och veta således ej om han möjligen uppfört sig på något särskilt för åklagaren angenämt sätt, alldenstund han utan vidare friades av åklagaren själv. Denna process är ju inte så lite rysk... Men enligt vad erfarit finns ingen anledning att mistänka Escuder f. n. Han har i alla fall friats. Och på åklagarens egen rekommendation. Därmed skildes en av de sju från målet.

Ett TT-telegram av söndagen den 30 okt. från Barcelona meddelade att "domstolen ansåg... de anklagade medlemmarnas deltagande i händelserna i maj 1937 åsyftade införande av en från den nuvarande regimen skiljaktig politisk och ekonomisk regim, men avtog åklagarens ansvarsyrkanden för spioneri. Fem ledande partimedlemmar dömdes för uppror till vardera 15 års fängelse och en till 11 år. Två anklagade frikändes."

Detta telegram anger åtta anklagade, medan Barcelonatidningarna endast haft att berätta om sju. Den ene av de två frikända torde vara José Escuder.³¹ Och vad återstår då av Ny Dags "fakta" att "POUM-ledarna dömdes efter maximum i de lagparagrafer efter vilka ... åklagaren yrkat ansvar." Efter vad, vi kunna se återstår endast att konstatera tidningens gemena förfälskning av fakta. Om åklagaren yrkat straff "enligt maximum", vilket han också gjorde, skulle

³⁰ Här syftar man på att *Ny Dags* redaktör Karl Gustav Johansson i revysammanhang var känd under signaturen Hjorvard – som sådan skrev han kupletter och visor, bl a för revykonungen Karl-Gerhard.

³¹ *Arbetaren* har helt rätt i att ytterligare en anklagad blev helt frikänd, nämligen Daniel Rebull Cabré, även kallad "Rey"

givetvis de anklagade ha dömts i fem fall till trettio och i ett fall till femton års ”avskiljande från social samlevnad”, men de fem huvudanklagade ansågos i första instans inte förtjäna mer än halva detta straff! På den sjättes strafftid prutade rätten fyra år.

Av en tidning som Ny Dag kan man ju vänta ungefär vad som helst, så grundligt som den skrivit ihjäl sig i Spanienfrågan, men att den därtill vågar gå så långt i förakt för sin läsekrets att den gör dag till natt på detta klumpiga hokus-pokussätt, det är att ockra väl starkt på läsekretsens naivitet. För all del, det är inte första gången tidningen försöker sig som förfalskare i ”Spanienfrågan”. Och den torde oförtrutet fortsätta i de gamla spåren.

Arbetaren 7.11 -38: Don Quijote o. Sancho Pancha

”Men galet det gick honom fast han var käck,
han är nu i Spanien var mans gäck.
Och möter man mig på min åsna grå
så anses nog hon för mest klok av oss två.”
Sancho Pancha om don Quijote

För ungefär ett år sedan såg SAC sig föranlåten att ordna en serie upplysnings- och diskussionsmöten över hela landet för att bemöta den hets mot CNT, FAI och POUM, som efter barcelonahändelserna i maj igångsattes av de stalinistiska juntorna och den ryska pressen. Intresset för dessa diskussioner var stort och gävo även önskat resultat. Tonen mot CNT och FAI stämde ned åtskilliga oktaver. Säkert minnas de flesta hur som de första dagarna i maj 1937 Ny Dag helt fräckt publicerade påståendet att Barcelonas anarkister och syndikalister igångsatt en resning mot regeringen i samarbete med Franco. Ny Dag visste t.o.m. att monarkistiska flaggor hissats i Barcelona av de monarkistiska FAI-medlemmarna. Man visste det från säkraste källa – från Perpignan.

SAC uppnådde avsikten med kampanjen. Lögnerna mot CNT-FAI upprepades inte i Ny Dag, man inskränkte sig till att utgjuta sin vredes skålar över POUM. Den offentliga debatten möjades av och kom i bakgrunden för aktuella frågor. Men man och man emellan ha dock diskussionerna fortsatt, tills nu i dagarna spanjorerna själv dömt i frågan och därmed avklippt all vidare diskussion.

Låt oss först göra en liten fråga: var tog processen mot CNT-FAI vägen? Enligt Ny Dags första uppgifter var det väl att märka FAI som främst skulle vara den ansvariga parten. Visserligen upprepades detta påstående inte i Ny Dag, sedan SAC påbörjat sin diskussionskampanj, men i debatterna fortsatte man envist med att påbörda CNT och FAI skulden för den upprörande provokationen. Det vore alltså på tiden att Ny Dag dementerade sina egna lögner om de spanska anarkosyndikalisterna. Såvitt det är bekant har under rättegången inte någon vågat höja sin röst för att anklaga CNT eller FAI. Anklagelserna mot POUM skola vi i detta sammanhang inte gå in på, de har redan kommenterats i *Arbetaren*.

Däremot skulle det vara av intresse att vidröra en annan del av frågan. Under de dagar då Sverges kommunister började anträda den snöpliga reträtten efter det stora lögnfälttåget mot CNT, uppträdde till deras undsättning en man, som visserligen bara var en, men ett lejon. Det var Allan Vougt i Arbetet, som hemkommit från Spanien och hade gruvliga saker att berätta.

Vougt var fylld av fasansfulla upplevelser, och på diskussionsmöten och i tidningsspaltarna kunde han berätta om anarkisternas ohyggliga framfart i byarna. Vougt visste också vilka som voro ansvariga för majoroligheterna, FAI och POUM, delvis även CNT.

Vi påpekade redan då att de socialdemokratiska representanterna i det här landet tydligen kommit till olika uppfattningar i frågan. Medan t.ex Social-Demokraten intog en avvaktande och måttfull hållning, rasade Arbetet i bästa staliniststil mot de ”anarkistiska och trotskistiska förrädarna”.

Social-Demokraten har i dag fullständigt lämnat sina kommunistiska vapen bröder i sticket, och med den även den socialdemokratiska landsortspressen. Vougt får ensam kämpa sin bittra kamp till slut.

Vougt har haft otur som spåman och politisk vädergubbe. För jämt ett år sedan förklarade Vougt offentligt att den kontrarevolutionära terrorn i Aragon var nödvändigt för att stärka Aragon-fronten, vilken av anarkisterna höll på att säljas till Franco. Terrorn hade dessutom enligt Vougt en synnerligen förnämlig inverkan på den aragonska civilbefolkningens moral, vilken likaledes höll på att undergrävas av anarkisterna. Verkligheten vägrade dock att rätta sig efter hr Vougts teorier. Sedan kontrarevolutionen slagit sina klor i Aragon, råden upplösts och ”ordningen” återupprättats, bröt fronten samman, samma front som ”förrädarna” hållit ett år.

För jämt ett år sedan förklarade Vougt offentligt att domen en dag hårt skulle drabba anarkisterna för deras medverkan i majoroligheterna. CNT och FAI har lugnt avvaktat denna domedag. Och så visade det sig, att när den stora dagen äntligen kom, fanns det ingen som ens tänkte på att anklaga CNT och FAI. Hjorvard³² och Vougt stodo som ensamma åklagare, men den spanska domstolen tog tyvärr ingen hänsyn till Hjorvard och Vougt. Man lyckades inte bevisa anklagelserna mot POUM, och mot CNT eller FAI vågade man inte ens resa några anklagelser.

Det kommunistiska ståndskallets tid mot Spaniens revolutionärer blev alltså ganska kort, och det är gott att denna diskussion nu är avklippt, De revolutionära organisationerna ha ju också annat att göra än att förspilla tiden på stalinistiska lögnhalsar, de må nu uppträda i kommunistisk eller socialdemokratisk kapprock. För Hjorwards del förmoda vi att det snöpliga nederlaget knappast kommer att väcka någon självrannsakan. Han är van att hålla rumpan rak i alla kurvor. Men Vougt? Tänker han fortsätta uppträda som en stalinistisk Sancho Pancha, eller tänker han böja sig för fakta och ta tillbaka sina lymmelaktiga beskyllningar? Det senare alternativet är uteslutet. En socialdemokratisk redaktör behöver i kraft av sin värdighet inte be om ursäkt, vilka förlöjningar han än gör sig skyldig till. Tillsammans med Hjorwards kommer han att fortsätta kampen mot väderkvarnarna.³³

Svensk arbetarrörelse har fått sin don Quijote och Sancho Pancha.

FD 8.11 -38:

POUM:s ledare var ”uppriktiga antifascister”

Konstaterade Barcelonadomstolen i sitt utslag.

Fullständigt förintande för stalinisterna.

Nya detaljer kommer fram undan för undan från POUM-processen, och i och med att man får en riktigare bild av vad som skett förstår man varför stalinisterna, som var så flitiga med att

³² *Hjorvard* avser Ny Dags redaktör Gustav Johansson. Hjorvard var den signatur som GJ brukade använda i revysammanhang (han skrev bl a åt revykungen Karl-Gerhard).

³³ Socialdemokraten Allan Vougt (1895-1953), chefsredaktör för tidningen *Arbetet* 1924-44, intog ofta extrema ståndpunkter som idag kan förvåna. Han var t ex känd för djupt rasistiska åsikter, han gjorde flera märkliga protyska uttalanden under 2:a världskriget och var energisk förespråkare för eftergiftspolitik mot Tyskland, men blev ändå (eller kanske just därför) 1941 vice ordförande i den socialdemokratiska riksdagsgruppen och försvarsminister 1945-51.

skriva förvrängda referat medan processen pågick, inte kunde förmå sig att sända ut ett enda meddelande in domstolens utslag. Det lilla officiella telegram som utsändes efter vederbörlig stalinistisk censur sedan, som man minns, mycket litet.

Det för stalinisterna fullständigt förintande i domstolens utslag, och som de följaktligen har gjort allt för att hemlighålla, var konstaterandet av att POUM:s ledare var ”uppriktiga antifascister” och att de inte var ”förrädare”. Med denna motivering förkastade domstolen anklagelserna för spioneri. Motiveringen för de utmätta straffen, som baserades på POUM:s påstådda ansvar för majstriderna i Barcelona 1937, var att de dömda var ”rebeller mot regeringens myndighet”. Domen var alltså rent politisk.

Det anses allmänt i Barcelona att det inte är meningen att de dömda ska avtjäna hela straffen utan endast hållas i fängelse så länge kriget varar. Inte desto mindre råder dock bland arbetarna i Barcelona en mycket stark och utbredd opinion mot domarna.

Medan processen pågick förbjöds de spanska tidningarna att skriva någonting om densamma, trots att den påstods vara offentlig. Efteråt har förbudet upphävts, och CNT-tidningen Solidaridad Obrera, som har den största spridningen av alla Barcelonatidningar, har publicerat utförliga redogörelser som har gjort djupt intryck.³⁴

En obehaglig överraskning för stalinisterna var att Rovira, tidigare befälhavare för POUM-divisionen, självant inställde sig för domstolen utan att dock ställas inför rätta. Stalinisterna har nämligen påstått att Rovira flytt in på fascisternas område för att slippa ställas in för rätta. Han har i stället hela tiden befunnit sig i Barcelona.

Arbetaren 9.11 -38: Spridda nyheter från Spanien

POUM-processen

Domen över en av ledarna för det s. k. förenade marxistiska arbetarpartiet utmynnade bl. a. i fastställandet att Partido Obrero de Unificación Marxista och partiets ungdomsorganisation, Juventud Comunista Ibérica, skulle betraktas som olagliga, meddelar vår Barcelona-korrespondent.

Domarna över de anklagade avkunnades i enlighet med Código Penal Común (allmänna strafflagen), artikel 238, n:r 4, och de som enligt nämnda paragraf dömdes till vardera 15 års fängelse voro: Julián Gómez García (Gorkin), Juan Andrade Rodríguez, Enrique Adroher Pascual (Gironella), samt Pedro Bonet Cuito, Jorge Arquer Saltó dömdes till 11 års fängelse. Motiveringen var i samtliga fall lika. De anklagade sades ha haft för avsikt att i Katalonien och det övriga lojala Spanien införa en politisk och ekonomisk regim som ej överensstämde med den nuvarande.

Domstolen avvisade anklagelserna för spioneri och högförräderi och sade sig beträffande samtliga de häktade vara övertygad om deras antifascistiska inställning, som bevisats av deras tidigare verksamhet och hållning, och att deras handlingssätt som föranlett rättegången var ett uttryck för deras ärliga sociala övertygelse.

De två övriga anklagade, José Escuder och Daniel Rebull Cabré, frikändes från allt ansvar.

Man kan sannerligen inte påstå att domstolens, formulering av utslaget är ett accepterande av det vidlyftiga anklagelsematerial som framlagts av stalinister för att få de politiska rivalerna utslagna i konkurrensen. Domstolen har fastslagit att de personer som fälldes äro att betrakta som antifascister och att de ingalunda vore att anse som spioner och högförrädare. De ankla-

³⁴ Förbudet upphävdes den 25 oktober, dvs 3 dagar efter det att rättegångsförhandlingarna avslutats.

gade ha dömts för sin ideologi, under framhävande att de eftersträvade en regim som överensstämda med POUM:s program. Partiet måste således för formens skull förklaras olagligt. Därmed blevo de häktade verkligen ”brottsliga”! Allmänna strafflagens tillämpning förutsätter givetvis att de dömda i vanlig civilrättslig form kunna överklaga domen.

Den anarko-syndikalistiska pressen är angelägen att framhålla, att anklagelserna för spioneri och högförräderi tillbakavisats av rätten. Det är bekant, att en energisk kampanj för att få alla antifascistiska fångar som dömts – eller inte dömts inbegripna i en allmän amnesti, som påyrkas av CNT-FAI.

Arbetaren 12.01-39: Emma Goldman om POUM-processen

Emma Goldman har en tid vistats i Spanien och i sin rapport därifrån har hon också berört den beryktade POUM-processen, vilket avsnitt vi här avtrycka. Anledningen till att Goldman åter berör denna sak, framgår av det efterföljande. Och vårt motiv att här återgiva aktstycket är detsamma, som föranlett kamrat Goldman att skriva ned det.

— — —

Jag hade kommit till Spanien för ett par tre veckor och ville resa därifrån. Jag hade alltid funnit det tråkigt att slita mig från kamraterna där, som så helt och hållet vunnit mitt hjärta och min sympati. Jag vet, att det skulle vara ännu svårare denna gång, men jag kände att jag måste resa, därför att CNT-FAI-byrån i London lämnats vind för våg. Kamraterna i FAI:s peninsularkommitté sade, att de inte ville höra talas om det. Jag måste stanna och närvara vid de två nästa sammanträdena, sade de, då de skiljaktigheter, som uppstått mellan FAI och CNT, skulle behandlas. Medan jag väntade på att delegaterna skulle komma, tillkännagavs att POUM-rättegången skulle börja, och jag beslöt omedelbart att bevista den. Jag har redan skrivit en rapport för Vanguard (Avantgardet) och för Freie Arbeiterstimme. Jag behöver icke upprepa, vad jag meddelat om den förbluffande fabriceringen av så kallade bevis, för vilka de sju POUM-männen skulle sändas i döden. Det som förvånar mig mest var dess identitet med sådant bevismaterial, som använts vid nästan varje process i Sovjetunionen – lika skändligt och ruttet som blottat på alla fakta och sanningar.

Det är emellertid några saker, som tarva några ord. Först och främst den slående skillnaden hos de vittnen som anlitas av försvaret och åklagarmakt. Jag har nämnt spionen Roca Mir, känd som sådan och likväl anlita av Stalins drängar i domstolen för att vittna under ed. Ett annat vittne var Virgilio Llano, kommissarie vid östarmén. Han dukade upp den fantastiska historien om den 29:de divisionen, bestående av POUM-medlemmar som enligt honom skulle ha marscherat mot regeringstrupperna vid Lérida och varit i förbund med fascisterna. För att göra sin historia mera trolig för domstolen; åberopade han sig på Garcia Vivancos; vars 125:te division varit den första som ryckte in Teruel och som sedan dess utmärkt sig vid Ebrofronten. Då Vivancos fick veta, att man använt hans namn, skrev han ett öppet brev till Virgilio Llano; vari han protesterade mot den frihet, man tagit sig med hans namn för att styrka hans så kallade vittnesutsagor. I brevet skriver kamrat Vivancos följande: ”Om det rått oro inom den 29:de divisionen under majhändelserna, så berodde det på myndigheternas godtyckliga åtgärder, men det fanns inte en gnista av sanning i beskyllningen mot den 29:de divisionen om att ha stått i förbund med fascisterna. Jag hade rikliga tillfällen att komma i intim kontakt med männen och jag kan säga med eftertryck, att utom en del politisk dåraktighet, som icke endast de utan många andra gjort sig skyldiga till, hade jag funnit dem absolut hängivna vår kamp. De visade sin verkliga anda i alla offensiv- och defensiv aktioner som vi företoget. Jag talar här om Huescafronten, där den 28:de divisionen deltog.”

Å andra sidan voro vittnena för försvaret sådana som Largo Caballero, republikens förre konseljpresident och krigsminister, samt f. d. justitieminister Irujo. Vidare förre inrikesminister Rubet och förre ambassadören i Paris, Luis Araquistain, jämte Federica Montseny och många andra kända personligheter inom det politiska livet. Envar av dem tillbakavisade beskyllningarna mot POUM-männen som orimliga och alla framhöllo den antifascistiska och revolutionära karaktären hos Gorkin, Andrade och deras kamrater.

Den dom som fälldes över de fem POUM-ledarna är fruktansvärd, men jag måste påpeka, att det skulle ha varit mycket allvarligare och olycksdigrare, om icke den förenade frihetliga rörelsen stått bakom fångarna. Redan i juni 1937 riktade en kraftig protest till republikens president, till presidenten för Cortes och alla andra medlemmar av regeringen, mot de förföljelser som igångsatts mot POUM-partiet och dess ledare, liksom också en varning mot varje försök att fälla de anklagade med mutade vittnen. Det blev snart känt att hela CNT-FAI:s och den frihetliga ungdomens styrka skulle mobiliseras för att rädda de anklagade. Det var också CNT som skaffat advokaten för deras försvar. Sedan denne hotats av Stalins trogna anhängare, blev han tvungen att fly för att rädda livet. Därefter var det åter CNT som engagerade en annan advokat, en medlem av organisationen, då ingen annan vågade åtaga sig saken. Faktiskt voro våra kamrater Santillan och Herrera de som förhandlade med Vincente Rodriguz Revilla, en briljant ung kriminalist, och förmådde honom att ta hand om målet. Hans försvarstal inför rätten, vilket varade i fem timmar, gjorde ett djupt intryck på envar som hörde det, såsom en djup analys av konspirationerna mot de anklagade, deras partisyften, betydelsen av majhändelserna, samt CNT-FAI:s ställning och betydelse i de spanska arbetarnas och böndernas liv. Det är ingen tvivel om att hans försvarstal tog bort grundvalen för anklagelserna. Dessutom – som jag redan nämnt – var det CNT-FAI:s moraliska stöd som fullständigt omintetgjorde den spanska tjekans spel. Stalinisterna fortsatte en våldsam kampanj i sin press och försökte sitt yttersta för att påverka domstolen. Det blev en uppgift för CNT:s press, en aftontidning med samma namn jämte Solidaridad Obrera, att hålla tyst under rättegången och sedan offentliggöra värdiga artiklar och med ordalag, som man inte kunde ta miste på, fördöma den eländiga kampanj, som förts av den kommunistiska pressen.

Jag skulle inte ha skrivit allt detta, om det inte hade varit för det faktum, att jag nyligen funnit ett angrepp på CNT i Independent News publicerat i Paris av POUM-männen. Jag anser detta utbrott omotiverat, otacksamt och orättvist. Jag kan icke föreställa mig, att de män som nu sitta fängslade skulle gilla en sådan billig taktik, som bara är ägnad att misskreditera CNT. Jag är säker på att utbrottet i Independent News skadar kamraterna och partiet obotligt, medan det på intet sätt kan minska CNT-FAI:s moraliska styrkta. Jag ser, att en del tidningar, som kalla sig anarkistiska, avtryckt det påståendet, att CNT är ansvarigt för den hårda domen, därför att dess medlem Secundo Blanco sitter i regeringen som undervisningsminister. Allt vad jag kan säga är, ett dessa anarkister kratsa kastanjerna ur elden åt de hundrafemtio olika slags marxister, som nu översvämma deras organisation. De komma bara att bränna fingrarna såsom anarkister gjort förut. Till sist vill jag ännu en gång framhålla, att CNT-FAI, långt ifrån att vara ansvarig för domen mot POUM-männen, med sitt starka stöd förhindrat ett uppreparande i Spanien av de fruktansvärda metoder, som begagnats i Sovjetunionen mot de gamla bolsjevikerna.

Arbetaren 4.3-39: Bolsjevikisk smutskastning

André Marty hetsar mot POUM: ”De äro italienska polisens agenter”.³⁵

PARIS, mars. (Arb.)

Efter det ärorika återtaget från Barcelona, där, kommunisterna – enligt, Izvestijas meddelande – sågo till att inga komprometterande papper och inga komprometterade kommunister fanns kvar - fick herrarna frisk luft i lungorna och i munlädret tycktes vara mycket stridbart. KP vore ju inte KP om det inte kunde och ville utnyttja nederlaget till en liten hetskampanj mot oliktankande. En likplundring, liknande den i Tyskland efter nederlaget.

De Moskvatrogna internationalisterna — fransmän och spanjorer — samlades häromdagen i Geneville — en av Paris förorter — och diskuterade läget och utsikterna för en fortsatt kamp. Bland dem märktes även Andre Marty – matrosen, deputeraden och internationalisten — och hans tal hölls i den anda som ger stora meriter inför Moskvaherrarna, men förefaller minst sagt pöbelaktigt med hänsyn till det läge vari *alla* spanska antifascister befinna sig.

Marty brännmärkte – enligt välkänt Moskvarecept – ”POUM-förrädarnas brottsliga verksamhet — dessa män som voro den italienska hemliga polisens och Gestapos agenter”.

Tusan också! I Spanien, i samband med rättegången mot POUM-ister, avslöjades att det var en myt detta om POUM:s förrådiska verksamhet. Ingen kunde längre påstå att POUM-isterna voro förrädare. Men nu bli de förrädare igen – det är patentrevolutionärerna av Marty's slag som uppträda som åklagare.

POUM och CNT i koncentrationsläger, medan...

En liten oskyldig fråga kunna vi dock tillåta oss: Hur är det möjligt att herrar kommunister — både de franska och spanska – kunna hålla offentligt frontkämpemöte i Paris, samtidigt som POUM:s och CNT-FAI:s milismän sitta i koncentrationsläger? Hur vågar Marty tala i frontkämparnas namn, då han utesluter alla CNT-, FAI- och POUM-män? Enligt vad vi vet finns det endast i de två stora koncentrationslägren i Sydfrankrike bortåt 500 POUM-ister. Det är nog intet lysande arvode de fått för sitt ”förräderi”. Marty får säkert bättre belöning.

³⁵ André Marty var en av den franska kommunistens pionjärer, som under det spanska inbördeskriget var politisk chefskommissarie för de Internationella brigaderna. Han räknades som en stenhård stalinist. Han var dock inte, vilket det senare skulle visa sig, en viljelös marionett, utan hade kvar en grundläggande revolutionär inställning, vilket fick honom att ifrågasätta den politik som det franska kommunistpartiet förde under 1940-talet, under det andra världskriget och tiden därefter. Detta resulterade i att han uteslöts, vilket i sin tur fick honom att omvärdera en hel del av den stalinistiska politiken, inklusive den som han själv varit med om att genomdriva och försvara i Spanien under inbördeskriget. Om detta, se artikeln [André Marty - en fransk revolutionär](#)

Efterskrift

Några ytterligare detaljer

Som redan konstaterats i flera av artiklarna ovan, blev rättegången en stor prestigeförlust för de spanska kommunisterna (stalinisterna). De reagerade med att i stort sett ignorera domstolsutslaget och fortsätta med sin propaganda mot POUM som om inget hänt. Deras agerande och inte minst förekomsten av ”privata fängelser”, försvinnandet av och mord på politiska motståndare (inte bara på POUM-ledaren Andrés Nin), medförde att allt fler, inklusive deras allierade (högersocialdemokrater, borgare), började betrakta dem med misstänksamhet och försöka begränsa deras inflytande. Tillbakadragandet av de Internationella brigaderna minskade ytterligare stalinisternas prestige och inflytande.

Rättegången mot POUM, inklusive domstolsutslaget³⁶, upprörde många i och utanför Spanien. En mycket tungt vägande protest är det uttalande, daterat den 5 november 1938, där 12 mycket kända politiska och fackliga ledare i Spanien kräver att processen mot POUM antingen ”revideras” eller att de dömda omedelbart ges amnesti. Eftersom uttalandet inte refereras i någon av artiklarna ovan (orsaken till detta känner jag inte till, förmodligen beror det på att det inte publicerades offentligt), skall jag kortfattat redogöra för dess innehåll.

De 12 konstaterar inledningsvis att republikens regering otvivelaktigt känner till alla detaljer om fallet, varför en utförlig redogörelse för fakta är onödig. De påpekar vidare att domstolen tillbakavisat alla ”monstruösa” anklagelser om ”spionage och högförräderi”, liksom att den fastslagit att de dömda var ”erkända antifascister” som ständigt deltagit i den ”hårda kampen som det spanska folket för mot fascismen”, samt att domstolen frikänt dem från anklagelsen att ha ”organiserat eller framprovocerat händelserna i maj 1937”. Det enda som de hade dömts för var att de ville ”utnyttja dessa händelser för att i Katalonien införa en regim i överensstämmelse med de socialistiska idéer som framgår av deras partiprogram”. Och detta kunde inte vara ett giltigt domskäl, menade de 12, i synnerhet eftersom det ”inte förekommit några andra processer och andra anklagade för dessa händelser”. De hänvisade också till de reaktioner mot processen som förekommit utomlands, vilka sannerligen inte gynnade det republikanska Spaniens sak.

Enligt de 12 var det oacceptabelt att de dömda POUM-ledarna, ”dessa gamla antifascistiska kämpar”, satt i fängelse när det var nödvändigt att samla alla krafter i kampen ”för att besegra fienden och tillvarata det heroiska spanska folkets rättigheter”.³⁷

Uttalandet var undertecknat av följande personer:

Francisco Largo Caballero, f d premiärminister och socialistledare

Federica Montseny, CNT-ledare och f d hälsovårdsminister

Luis Araquistáin, socialistledare och f d ambassadör i Paris.

Rodolfo Llopis, socialistledare och f d minister.

Josep Tarradellas, premiärminister i katalanska delstatsregeringen (Generalitat).

Juan Peiró, CNT-ledare och f d minister

Lluís Nicolau D’Oliver, ordförande i Acció Catalana Republicana, riksbankchef i Spanien.

Jaume Miravittles, propagandakommissarie i Generalitat.

Manuel de Irujo, f d justitieminister och ledare för PNV (baskiska nationalistpartiet).

Carlos Hernández Zancajo, ledare i socialistpartiet och UGT.

Carles Pi i Sunyer, borgmästare i Barcelona.

Lluís Companys, president i Katalonien.

³⁶ Detta finns i sin helhet (på spanska): [Sentencia completa del proceso contra el POUM.](#)

³⁷ Hela uttalandet i svensk översättning: [För en revidering av POUM-rättegången eller omedelbar amnesti](#)

POUM-processen i backspegeln

Vad finns mer att tillägga? Jo, givetvis är det intressant att ta del av hur eftervärlden sett på dessa händelser. Vi ska här både låta ett par kända historiker komma till tals och ett par personer (en spanjor och en svensk) som var ledande stalinister vid den tiden.

Vi börjar med att titta på de två större historiska arbeten om inbördeskriget som publicerats på svenska, båda med titeln *Spanska inbördeskriget*, publicerade 1978 resp 2006 och författade av Hugh Thomas resp Antony Beevor. POUM-rättegången behandlas ganska kortfattat i båda arbetena, men det kan dock ändå vara intressant att ta del av vad de skriver och jämföra detta med den betydligt mer detaljerad bild som ges av artiklarna ovan.

H. Thomas, *Spanska inbördeskriget*, sid 688:

... POUM:s ledare ... naturligtvis med undantag för den mördade Nin – ställdes äntligen inför rätta i oktober 1938. Strax dessförinnan hade de verkliga falangister som hade varit inblandade i deras affärer också dömts. Tretton av dem, bland dem agenterna Golfín, Dalmau och Roca, sköts för något som, med hänsyn till omständigheterna under ett inbördeskrig, faktiskt var spionage. När POUM-ledarna kom till domstolen bröt emellertid målet mot dem samman. Republikanska ministrar och förutvarande ministrar, med Largo Caballero och Zugazagoitia i spetsen, vittnade till förmån för POUM. Gironella, den unge ledare som hade organiserat POUM-milisen i juli 1936 (lik-som också POUM:s kavalleri, kaserner, sånger och orkester), tilltalade åklagaren, till allmän förargelse, som Visjinskij. Arquer gav upphov till svårigheter genom att envisas med att vittna på katalanska. En verklig representant för Trotskij, Grandizo Munis, förklarade att POUM alls inte bestod av trotskister. Domstolens utslag fann POUM:s medlemmar vara sanna socialister och frikände dem från förräderi och spioneri. Fem ledare, bland dem Gorkin och Andrade, dömdes dock till olika fängelsestraff för sin verksamhet vid tidpunkten för majkrisen 1937, och för annan revolutionär verksamhet till förfång för krigsansträngningarna. En av POUM-ledarna, Rey, frikändes helt.³⁸ Han sköts av Franco efter krigets slut. Efter denna rättegång besökte tre ledande anarkister – Federica Montseny, Abad de Santillán och García Birlán – Azaña för att fördöma Negrín som diktator och kräva en regeringsombildning. Men Azaña ville, som vanligt, inte göra något definitivt, trots att han höll med sina besökare.

A. Beevor *Spanska inbördeskriget*, sid 418:

Den 11 oktober – över 15 månader efter mordet på Andreu Nin – ställdes POUM:s ledare inför *Tribunal Especial d'Espionatge i Alta Traïció*, den särskilda tribunalen för spionage och högförräderi. De flesta av de stalinistiska kommunisterna insåg att det var oklokt att inta en oförsonlig hållning, även om de nu var tvungna att fullfölja den process som de hade satt i rörelse. Likväl var den bevisning de lade fram anmärkningsvärt svag. Den var baserad på grovt förfälskade dokument som kopplade POUM till en nationalistisk spionorganisation i Perpignan i Frankrike. De stalinistiska kommunisterna hade också förberett en reservplan genom att till anklagelserna om högförräderi lägga majhändelserna 1937. De påstod att POUM hade slutit en ”nonaggressionspakt med fienden”, för att kunna låta den egna 29. divisionen ta del i striderna i Barcelona. Rättegångarna slutade i domar som var något av kompromisser. Man vågade i det rådande läget inte släpa republikens rykte i smutsen genom att iscensätta skenrättegångar och avfärdade därför de mest fantasifulla anklagelserna. Man använde sig dock av POUM:s roll under majhändelserna i Barcelona för att kunna rättfärdiga fängelsedomare för dess ledare.

I *Yo fuí un ministro de Stalin* (Jag var en minister åt Stalin), publicerad 1953, redogör den spanske f d kommunistiske utbildningsministern *Jesús Hernández* för den stalinistiska kampanjen mot och förföljelsen av POUM. Han avslutar sin redogörelse med följande ord:

Den rättegång som följde mot resten av POUM-ledarna var en grov fars, baserad på förfälskade papper och uttalanden som avtvingats ynkliga Franco-spioner som lovats att deras liv skulle sparas (de sköts senare) förutsatt att de deklarerade att de hade upprätthållit förbindelser med POUM:s

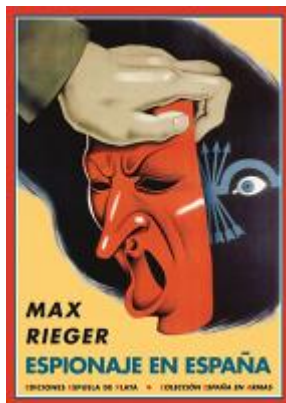
³⁸ Thomas har fel på en punkt, det var *två* som frikändes: José Escuder Poves och Daniel Rebull Cabré (”Rey”)

folk. Domare och jurister fördömde dem för att de måste fördöma dem och var beordrade att fördöma dem. De dokumentära ”bevis” som W. Roces³⁹ hade varit mycket aktiv med att ”utarbete”, visade sig vara så ihåliga och falska att ingen av dem kunde ställas inför arbebuseringsplutonen (trots det faktum att man sammanställt en bok med alla dokument som rörde det förmenta spionaget, en bok som José Bergamín skrev förordet till)⁴⁰. En del av de åtalade försattes på fri fot och de övriga dömdes till straff på högst 15 år ”pga de åtalades deltagande i den anarko-poumistiska resningen den 5 maj 1937 i Barcelona”, vilken POUM aldrig hade förnekat sin aktiva medverkan i.

Vi ska slutligen låta en ångerfull f d svensk kommunist komma till tals: *Per Meurling*. Denne var under 30- och 40-talet en framstående intellektuell⁴¹ i Clarté och svenska kommunistpartiet (SKP). Den övertygade stalinisten Meurling skrev åtskilliga spaltmeter till försvar för diverse stalinistiska brott, inklusive Moskvarättegångarna och den stalinistiska politiken under spanska inbördeskriget, där f ö hans bror, Olle Meurling, gav sitt liv i kampen mot Franco.

I slutet av 40-talet hade dock Meurling fått nog av stalinismen och i boken *Kommunismen i Sverige* (1950) gjorde han upp med den rörelse som han så länge hade kämpat för. Flera sidor i boken ägnas åt det spanska inbördeskriget och i slutet av det avsnittet skriver han följande om repressionen mot POUM (och anarkisterna):

In i det sista frossade Ny Dag i optimistiska rubriker och hjältemodiga kommunikéer. Massakrerna på den spanska vänstern godkändes utan vidare. Gustav Johansson⁴² torkade fettet efter middagsmaten från munnen och brännmärkte i skarpa ledare POUM:s förräderi – som han kallade det – mot den spanska arbetarrörelsen och hade idel hårda ord för anarkosyndikalisternas ansvarlösa uppträdande, deras jordfördelnings- och socialiseringsförsök. När kommunisterna sålunda uppträdde som den legala ordningens och den borgerliga demokratins väktare i Spanien och med våld slog ner dessa ytterlighetsriktningar, så skedde det vidare till yttermera visso under allehanda falska förvändningar. Det var påstådda spioncentra, som avslöjades, och förmenta upprorsförsök, som i tid omintetgjordes. De svenska kommunisterna lånade sig utan att blinka till alla dessa förfalskningar av verkligheten. Om Gustav Johansson, som vid den tiden gjorde skäl för namnet den svenske Vysjinskij, var i god tro eller ej kan jag inte bedöma. Men själv var jag det. Först långt efteråt har jag begripit, i vilka bedrägerier jag medverkade.

³⁹ Wenceslao Roces hade varit Hernández' statssekreterare i utbildningsdepartementet

⁴⁰ Här avses boken *Espionaje en España* (Spioneri i Spanien), som publicerades i Spanien i juni 1938, just innan POUM-rättegången (via Kominterns försorg publicerades boken på 18 olika språk). Som författare stod ”Max Rieger”, vars verkliga identitet är okänd, men det finns mycket som tyder på att den utarbetats av den sovjetiska säkerhetstjänsten och slutbearbetats av den franske stalinistiska journalisten och NKVD-agenten Georges Soria. Boken finns i nyutgåva (ihop med ytterligare en skrift på samma tema), utgiven av förlaget Ediciones Espuela de Plata, 2007, under titeln *Espionaje en España* – se bild ovan.

På en direkt fråga, efter inbördeskriget, om varför han skrev förordet till denna bok, svarade Bergamín: ”Jag insåg att kommunisterna var Kain [dvs brodermördare – *Red ann*], men de representerade effektivitet och jag ansåg att jag borde samarbeta med dem”. (Cit efter Gorkin, *El proceso de Moscú en España*, sid 245)

⁴¹ Som sådan tillhör han fortfarande Jan Myrdals favoriter

⁴² Gustav Johansson var vid denna tid redaktör för SKP:s dagstidning *Ny Dag*